דבר

הסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
שנן פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום ו', כ"ג בתשרי תשל"ד, 19 באוקטובר 1973 • גליון מס' 14810 • השנה הארבעים ותשע

היום 10 עמודים כולל משא וכן „דבר־השבוע" המחיר 140 אגורות

מזג האוויר

חמים.

הטמפרטורות הצפויות: ירושלים 29—21, חיפה 18—28, נצרת 18—32, לוד 15—32, אילת 24—37, עזה 17—28, תל־אביב 18—28, עפולה 15—33, נהריה 15—29, באר שבע 14—34, מפרץ שלמה 25—37, הר שומרון 22—31, יריחו 18—36.

מפקד הטילים בברה"מ „מת בנסיבות טראגיות"

מוסקוה, (עי"ת, יופ"י ר עי"ן). גנראל פיודור בונדא־רנקו, המפקד העליון של כוחות הטילים נגד מטוסים בברה"מ, נהרג בשבת שעברה.

בהודעה על מותו, שהופיעה בי־באון כוחות ההגנה „הכוכב ה־אדום", נאמר, כי הגנראל, בן ה־54 „מת בנסיבות טראגיות".

רווחת הדעה, כי בונדרנקו היה מעורב אישית בתכנית הסיוע ה־צבאי למצרים ולסוריה.

ראש־גשר ישראלי – על אדמת מצרים

כוח צה"ל בגדה המערבית של התעלה תוגבר ביחידות שריון וארטילריה — נהדפו התקפות המצרים משני עברי תעלת סואץ

מאת שמשון עופר, סופר הצבאי של „דבר"

כוח המשימה הישראלי — שתוגבר אתמול ביחידות שריון וארטילריה — הקים ראש־גשר בגדה המערבית של תעלת־סואץ. בעוד הכוח פועל זה היום השלישי ממערב לתעלה, התנהלו אתמול קרבות שריון נרחבים משני עבריה, שבמהלכם הושמדו כ־110 טנקים מצריים.

לעומת תגבור הכוח הישראלי ממערב לתעלה, התחדדו המצרים מקבת מכוחם בתגבורת התוהיות למערבית זמן נוסף התקפה בחיל־רגלים מגנחת כמבוקים את החיבורים בין שתי הגזרות. כל ההתקפות האלה נהדפו תוך גרימת אבידות לאויב. בסך הכל הושמדו ביומיים האחרונים יותר מ־200 טנקים מצריים.

ביומיים האחרונים הופלו 25 מטוסים מצריים, בהם 3 „מיראז'ים".

לדבר צה"ל הודיע אמש, כי כוח המשימה של צה"ל הפועל ביחידה הגרבית ממערב לתעלה תוגבר במשך הלילה שעבר ואתמול בבוקר ביחידות שריון וארטילריה. כן נאמר בהודעה כי הכוח הסיף בפעולותיו ופגע בסוללות, מחנות, סוללות אר־טילריה וסוללות טילי קרקע־אוויר.

אתמול עשה הצבא אחד מגבר־יעבותיו הגדולים ביותר עד כה להקיף את כוחות צה"ל משני עברי התעלה בעצמה רבה. בכלל זה מהאוויר. אתמול בלבד הופלו 19 מטוסים מצריים, בהם שלושה „מיראז'ים".

(סוף בעמ' 2, טור 8)

ברה"מ חותרת להפסקת אש

מאת נחום ברנע, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). הסובייטים חותרים להשגת הפסקת אש במלחמה, נוכח ההתחבטה במצבם של המצרים משני עברי התעלה, הודיעו מרה"מ. הגלוות נכבות לשיתוף פעולה עם האמריקאים במגמה להפסיק המלחמה. מוסכמת להפסקת אש, כנראה בקווים שנוצרו בחזיתות. אתמול התחדשו המגעים, הודה הבית הלבן אבל, שנשאר אותו „אופטי־מיסטי זהיר".

האמריקאים, אומרים הוגים יוד־עי־דבר, יתנגדו לכל הצעה סובייטית להפריד בין תנאי הפסקת האש בחזית התקנה.

חוגים מוסמכים הגדירו אתמול את מגעי הישראלים עם האמריקאים ב„זוהר אינפורמאטיביים", ר־קות אוסטיביים". ניתן להבין בכך, שטרם גובשה הצעה סופית שישראל נתבקשה להתייחס אליה, אך בסל הסיכוי בעבודה הסובייטית נראית הפסקת־אש בשעה זו. ישראל קבעה בראשית ה־מלחמה כאחת מכתני הכרחיה, ורוצה הצלילים אל מעבר לקווי הפסקת האש. יש לציין, כי ראש הממשלה, בנאומה האחרון בכנסת, לא חזרה על תנאי זה, וקבעה רק תנאי מוקדם אחד: החזרת כל השבויים שבידי הצדדים.

הפסקת האש, אם תושג, לא תכלול, כנראה, הצעות להסדר כולל לסכסוך. נראה שהתסתפק בתגדרת המצב בשטח, כפי שהוגבש ביומים הקרובים.

דובר מבהיר הוחק האמריקאי סירב להיכנס לפרטי הסיחות עם הסובייטים. אך אמר שלא חל כל שינוי מהותי במצב שלשום. הוא סירב גם להתייחס לידיעה על ביקור קוסיגין בקאהיר. הדובר האמריקאי שוקלת הכתרה בכוח הרים אמריקאי־רוסי־שייפעלו לאזור.

ניתוחים רבים עודרה הולכת

פרופ' הנרי קיסינג'ר לקיים את כבשי לסין, הוא יצא לשם ביום ב' הקרוב. יתכן, שיש בכך אי־הוא לרוסים שהוכך פרצו לק נגד ידידיהם הערבים, ולארה"ב אין עניין ללחוץ להפסקת־אש אם הסובייטים אינם מעוניינים בכך.

אתמול נשא ראש האיגודים ה־מקצועיים בארה"ב ג'ורג' מיני נאום נרגש על תמיכה בישראל בועידת א.פ.ל.־סי.אי.או. בנאומו מיני אמר שמטרת ההתקפה הערבית — חיסול ישראל, וקרא לאספקה מיידית של מטוסים וטנקים לישראל. הוא תקף בחריפות את מדיניות הסטרה הגבולית של הממשל.

קוסיגין בקאהיר

ראש ממשלת ברה"מ אלכסיי קוסיגין נוהל את־שיחות בקאהיר עם הנשיא סאדאת — נמסר רשמית.

בלונדון אמר שר החוץ הבריטי סר אלק דגלאס־יום, כי א' „שליחות כלהו".

הפרלאמנט האירופי בשטרסבורג פירסם ביום־יים קריאה מלוה למען יוזמת של הקהילה האירופית להשגת הפסקת־אש.

בכל מקום בבלב זה הובהר, כי הדיון בתוצאות הבחזון לא יתוחזם לפני סיום הסכם כלשהו בין המעצמות או התחנן הכרעה ב־בזירת הקרב.

פייסל מפעיל „נשק הנפט"

קיצוץ של 10 אחוזים בתפוקה

מאת סופר „דבר" לעניינים ערביים

פייסל מלך סעודיה הכריז אמש על קיצוץ — בסך 10 אחוזים בתפוקת הנפט של ארצו׳ הכגיעה ל־8.5 מיליון חביות ליום ואיים להפסיק לחלוטין את ייצוא הנפט לארה"ב אם זו לא תיגעה לפניותיו להשנות את מדיניות יותה כלפי ישראל.

ההודעה נמסרה יום אחד אחר הפגישה בין הנשיא ניקסון לבין שר החוץ הסעודי שאקא־סקאף ועמיתיו ממארוקו, כוויית ואל־גייריה.

הצעד הסעודי הוא בגלל המותי־רה של הנסיון להפעיל את „נשק הנפט". קודם לכן החליטו 11 שרי הנפט הערביים בכינוס בי כוויית, על קיצוץ תפוקה בשיעור אחוזים לחודש, שיישאר בתוקף עד בנסיבות ואשר לאבד הדרישה בנבכר של הפסקת יצוא הנפט (הקשר כאן) שלה לארה"ב.

בשלב זה לא ברור כיצד בדוקת

(המשך בעמ' 2, טור 8)

טייסים ישראליים נתקלו בטייסים מצפון־קוריאה

ואשינגטון, (א. ב.). — דובר משרד ההגנה האמריקאי אמר אמש, כי טייסים קרב ישראליים נתקלו במ־„מיגים" שהוטסו בידי טייסים צפון־קוריאניים.

הדובר ציין, כי הצפון־קוריאנים השתתפו בקרב צמוד בהרים של קאהיר. הוסיף ירחו. אך טרם ברור לא סכל אבידות בקרב זה.

הדובר הוליאם ביצ'ר סירב לפר־סום זה ביקור הכריע שלו, אך נראה. שהוא בהקשר על דיווחי טייסים ישראליים.

בעתונות נמסר, כי 30 טייסים מצפון־קוריאה באו למצרים, ובאו פרוץ הקרבות הם טסים במטוסים מצריים במסגרות ההגנתיות. ביצ'ר הוסיף, כי הקוריאנים הם הטייסים היחידים, שלא מבני הבורה התיכון, הבה עד כה במשימות קרביות.

ביצ'ר ציין, כי לראשונה הופעלו גם טילי „ס.א.־ד" שקודם לכן נר־או רק בוייטנאם. הטילים מוצבים על משאיות ומשוגרים במשגרים של ארבעה או שמונה בבת אחת בתנאחיה מכ"ם.

מח"ט דרוזי הוצא להורג בסוריה

קצין דרוזי בכיר בצבא הסורי — קולונל רפיק חלאווי, מפקד חטיבת חי"ר 68 בגזרת הצפונית, — הוצא להורג במפקדת הנשיא אסד.

מטוס „פאנטום" מעל השריון הישראלי המתקדם בסיני

בר־לב: ראש הגשר פותח אפשרויות

מאת יורם פרי, כתב צבאי

„ראש־הגשר בתעלה פותח אפשרויות לימים הבאים", כך סיכם אתמול אתמ"צ רב־אלוף (מיל.) חיים בר־לב את המצב בחזית המצרית.

בר־לב אמר, כי עם כניסתו של כוח המשימה של צה"ל אל מעבר לתעלת־סואץ החל השלב השלישי של המלחמה, לאחר שלב הבלימה של הנצרית ושלב בלימת ה־כבים. גוש צה"ל את הזי־מה לידיו.

אר־אפשר להעריך עתה כמה זמן תימשך עוד המלחמה, אולם כלשכבר צה"ל את היוזמה לידיו. התוצאות הצפויות בדוקות הרבה יותר.

בהתקפתה כבד אתמול מתבי־בים שהקיבו באמצע התעלה. בראש הגשר הקפו היהודית כבהתקפתה מלילות טילים והלכו התקפות בשוזורה.

ביומיים ניסה הכוח המצרי ה־נבבא בסיני, סמוך לאזור הצלחי־ות, לפגע בראש־הגשר של כוחי־נו. הכבד כוח של כ־100 טנ־קים שבו בשפעה לעבר ראש־הגשר.

אתמול נערכו קרבות נוספים, בהם איבד האויב בשתחא סוכל אבידות קשות לא־בהחות מדוים ל־קום לה. גם בגזרות נוספות של החזית נערכו קרבות כרוין בסר־יו הגבוה הלק ניכר של הכוח המצרי הגייה. במספר הטנקים ה־מצריים בסיני, הגיע בבואו ל־1,250, המצבם עתה לכ־600 בל־בה.

חיל־הים חיבל בבסיסי הצי המצרי

בחזית מהחים של חיל־הים פעמי בלילות האחרונים על בסי־סי הצי המצרי בים התיכון ובים סוף ובמצע בהם פעולות הבלה. לחברי חיל־הים חדרו לנמל פורט־סעיד בים התיכון וגמל עי־דה בפרק סואץ והיכלו בספי־נות אויב שעגנו שם. המם ספי־נות שיקפו בגבולים אלה כתוצאה בפעולה זו.

כן הפגיזו ספינות חיל־הים אור־יום אתמול מיתקני חוף ומטרות בבאר אחרות בגזרות פורט־סעיד ובגזרת ראס־זעפרנה במפ־רץ סואץ.

ירידה תלולה לדולר

לונדון, (צד"). — ערכו של הדולר האמריקאי ירד באופן תלול בשוקי המטבע האירופיים, בעקבות החלטת ארצות הנפט ה־ערביות לדרוש העלאה גדולה במחיר הנפט.

...יין: תוך ימים — הקרב הקריטי

שר הבטחון משה דיין אמר אתמול לכתבים זרים, כי צה"ל נבס ליזמה בקרבות ובי ימים יתנהל הקרב ה־קריטי לשיוכה באזור תעלת־סואץ.

...אינו סבור שהמצרים לא הש־יגו נטמת את יכולתנו לעבור ...תיגונים להתקפה... הם הכבר יגעה על מתקני ההגנה שלהם ...ציוד הסובייטי". הוא הוסיף: ...הם ...בהם התקרבת סיוע להמה ...עבר.

...קצין בא שהוחזה בים ...אמר להבבים, כי בבחירה ...השפעה ...האחרונות תקפו הב־...ישראלים טרה בקווים ה־...במים בחה המזרחית של התעל־...הכיל בהפתב צפונה כן ...המה הגדה. דרך כרית זה ...התגבורות והאספקה לכוח ...נסיסה בצד המערבי של התעל־...רבע הסדק חוסם על ...יות בהמת החטבה יאחריגר ...בשעת הזום. הקצין אמר, כי ...טנקים הישראלים הרא־...יגו לעבר הכוי של התבוטה ...עמי חצות יום ב' ומאז הם ...פים קיפה בכיבוש המרדה ...הודיעם השודדים של הצבא ...מצרי. לדבריו, התנהל וריב ...פגס הסינמה הישראלי ...וחית המצריות.

...תוספת, כי בארבעת ימי ...רמה בתוך סיני הכבדו 3־0 ...קים מצריים, כ־30 אחוז ...כלו לה.

...בעקבות האור זה אמר דיין, ...המלחמה מתקדמת. „יפה לבד" ...הדגיש עם זאת, כי התרב ...מצרים לא יבוא „בירדי" בתחושה ...שאלה אם בעיות „הספקתם" ל...רים, השיב דיין בחיוב אבו־...יפגע עוד מצב שלא ציפו

תותחני צה"ל הורסים את גשרי המצרים

יחידות התותחים של צה"ל הורסות את הגשרים שהקימו ה־מצרים על תעלת סואץ המונעים מאלף הצבא המצרי להתכבס ע־ור יותר ברשפות והתגבורות לרבם והכבות אספקה — כבר אומר כתב „יהודית אחרי גרדאלד קוג־ראן בכתבה ממרכז הכיתות.

הכתב מוסר מפי קציני התותח־נים ישראלים כי הם מפגיזים את אזור התעלה בתותחים אמריק־איים בקוטר 175 מ"מ ושבעברים בהתחדה את הבהלך האספקה ה־מצרית על הגברים במרחק 12 ק"מ מסילת ההמתנים.

אחרי חצות

* שר־ההגנה האמריקאי שלזינגר הודיע, כי ניתן להג־ביר אספקת הנשק לישראל בכל סיכויים.

* חוסיין מלך ירדן ביקר אבל היחידות הירדניות בחזית הסורית ושוחח עם מפקדי הגזרה.
* רדיו אנקרה הודיע, כי בלי־גיה הולנטה לנתק יחסיה עם ישראל.

* ברוב של 251 קולות נגד 171 דחה הפרלמנט הבריטי הצעת הליייבור לספק לישראל תאליא־תנקים שהוזמנו לפני המלחמה.

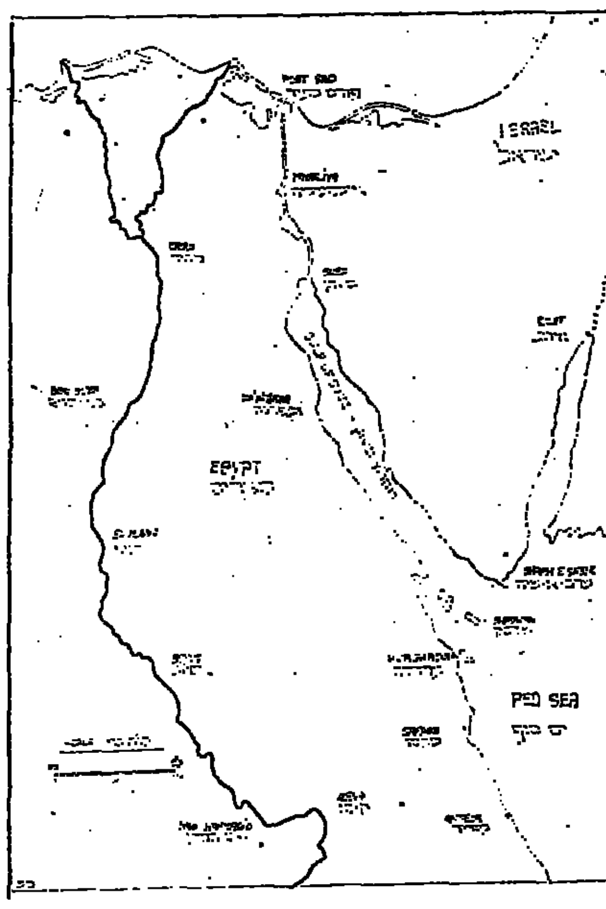

מפת זירת הקרבות בחזית המצרית: קרבות שריון התנהלו בימים האחרונים בגזרה המרכזית משני עברי התעלה, בין איסמעיליה לבין האגמים שבדרומה: חיל הים חיבל בבסיסים מצריים בים־התיכון (פורט־סעיד) ובמפרץ סואץ (זעפרנה וע'רדקה — מדרום לשרם־א־שיח)

שלוש פעמים שונו הודעות הדובר המצרי

מאת סופר „דבר" לעניינים ערביים

הופעת הכוח הישראלי ממערב לתעלה גרמה מבוכה לא רק ל־פיקוד המצרי אלא גם לדובר ה־צבא המצרי: שלוש פעמים פור־סמו בקאהיר הודעות בקשר לכוח זה וכל הודעה היתה שונה באופן בולט מקודמתה.

בהצעת הבוקר טען הדובר המצ־רי גנראל עז אלדין מוחתאר שבשבוע „לכתבים זרים, כי הכוח „כמה שבעה טנקים בלבד" כבר „הוכבד עד הום" (הדברים צר־טטו בהרחבה רבה ב„בי.בי.סי."). אם כי רדיו קאהיר עצמו נמנע מלשדר הודעה זו של הדובר). אחר כך שידר רדיו קאהיר בשעה 3 אחר־הצהריים, את ההודעה ה־שניה של הדובר הצבאי. בהודעה זו לא נאמר כבר שהכוח „הושמד", אלא דובר רק על כך ש„כוחות הצבא המצרי כיתרו את היחידות הישראליות שהסתננו אל מעבר לתעלה „בקטע צר" באיזור האג־מים המרים הגיעו לתת אולטימ־טום להיכנע". אך גם זו לא היתה ההודעה האחרונה. בשעה 9 בערב פירסמה הודעה שלישית ובה נא־מר, כי הצבא המצרי „מטהר בכוח את הישראלים שהסתננו לגדה המערבית „בנקודה שונות".

במילים אחרות: דובר הצבא המצרי חזר בו תחילה מההכנה בדבר „חיסול" הכוח, ואח"כ חזר בו מההצעה בדבר הסתננות כוח ישראלי ב„קטע צר" וגם בן הצעה בדבר „מיתור".

במשך היומים האחרונים הב־ליטו המצרים בעיקר את קרבות השריון בגזרה המרכזית, וגנראל מוחתאר אמר, כי חיל־האוויר ה־ישראלי לא פסק לפעול שם „אפי־לו לדקה אחת" והמרכז הצבאי של „אל־אהראם" כתב על „גיהנום של אש".

ראש הממשלה צופה בפריקת הנשק מארה"ב

מטוס תובלה „גאלאקסי" — בשירות הרכבת האווירית לישראל

מאת יונה שמשי, סופר „דבר"

ראש־הממשלה גולדה מאיר באה בערב החג לכבל התמיכה אי־שית בארץ כדי יות־ית נוכחות בפריקת ציוד לחי־בה המגיע ארוכה בממשלי הר־בלה עגקים מסוג „גאלאקסי". ראש־הממשלה הגיעה למ־קום כמוך לשעה 3.00 אחה"צ ובליווה בלבביות עם אנשי הצוות של מטוס התובלה הנ־צב. גולדה מאיר לחצה את ידי אנשי הצוות האמריקאים והביעה בהם פרשים על המטוס ועל הטיסה שלהם לארץ. ראש־הממשלה שמעה מפלוחים ה־ישראליים פרטים על הכאבון העצום של המגיעים היקרא־

ליים המוטסים בפריקת ציוד החליכה באו התלה הרכבת האווירית לישראל. ציוד ה־חליבה מגיע לארץ במטוסים מסוגים שונים.

בכל המשמרת הן עוד ציוד החליבה התקצת קבועה ביד־חות ליצירות צוותי הצוד של מטוסי התובלה. במקרים בהם אפשרי הדבר מבותת ה־זמן, מורדים לאנשי הצוות של מטוסי התובלה האמריקאים סיורים קצרים בקבוצות מט־נים בארץ ובעיקר בירושלים.

מטוס ה„גאלאקסי" הוא מ־טוס־התובלה הגדול ביותר מ־קיים והוא מסוגל לשאת מט־ענות רבות של ציוד לחימה ב־כולל טנקים כלים, כמוס הנ־טעים „גיבורי" רבקה נראה כמו

בשהוא תהפה ליד מטוס „גא־לאקסי", בגמל־התעופה בו ביר־רה ראש־הממשלה נגעה אל־צי הזרות והסוגן מהחיים הדבר ביקורה של גולדה מאיר במקום נעצר כפור כמוס. נק־לבור למקום באקראי והיתי הראיה לביקורה כל גולדה מאיר בעת פריקת ציוד הל־יכבה . במטוס ה„גאלאקסי". כבב נתקה של ראש־הממשלה היה כרוכה והיא היכתה חוסים רבים עם בלויה ועם אנשי כיות הצוויר של המטוס ה־צוותי הקרקע שעסקו בפריקת הנשק. ראש־הממשלה הודתה לכל העוסקים במלאכה והדגי־שה את חשיבות המאמץ הג־דול המושקע בחידוש במלאכה זו.

קיטינג נועד עם ג. מאיר

ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר, קיבלה שלשום לביקורה ב־לשכתה בתל־אביב את שגריר ארה"ב, קנס קיטינג.

יומן המערכה

„צבת ...לדה" ...בתעלה

מאת שמשון עופר

...צבת פלדה — כך הגדירו אמש ...הוץ בישראל את המצב בי ...ים תעלת־סואץ. אכר בנרחבה ...מרכזית. מקלים שהם מזוהה ...חיל מכתי גדות התעלה, כבר־...לוה המצרי נהון בתוך.

...מצב מצרי זה לא נפלה, כבר־...ה, גם בעיני הפיקוד המצרי ס־...שה אתמול באמצים נואשים למ־...את את תנעת הכוח הישראלי ...גדה המזרחית וכן להקיף את

(המשך בעמ' 2, טור 7)

הנפט נכנס למערכה

מאת הגי אשד

אם תוך 30 הרים לא תיסוג ישראל לקווי ה־4 ביוני 1967 ולא „תוזיר" עד אז לעם הפלסטינאי את זכויותיו — יופסק כליל יצוא הנפט בכל מדינות ערב, האיום הערבי נוסח. אמנם, בגורה הוד־עתית — כל הודש יצמצם הייצור בהביקה אחוזים — אך היות וב־רוד כי ישראל לא תמלא את ה־תנאי הכלול באיום, פירושה הוא באסור.

(סוף בעמ' 2, טור 7)

ישיבת מזכירות מורבזת

תתקיים ביום א' 21.10.73

בשעה 11.00 לפנה"צ בבית מזכירות הקבוץ

מזכירות הקבוץ המאוחד

א.אדריאני

הרכבת האווירית לישראל — בקצב מוגבר

מקורות אמריקנים: נשלחו 24 „פאנטומים", טילים, טנקים חדישים ויישלחו 80 „סקייהוקים"

מאת פרד הופמן, הסופר הצבאי של „אסושיאייטד פרס"

ואשינגטון (א. פ.). — הרכבת האווירית האמריקנית העבירה לישראל במשך חמישה ימים בין שליש למחצית מכמות הציוד שסיפקה ברה"מ למדינות ערב במשך 11 ימים וקצב המשלוחים הולך וגובר בהתמדה — מסרו אמש פקידים אמריקאיים מהימנים.

מקורות אחרים אמרו, כי 24 מטוסי „פאנטום" ומספר בלתי ידוע של טילי אוויר־קרקע מטיפוס „שרייק" כבר הועברו לישראל ועתה בלכים 80 מטוסי „סקייהוק" לקראת העברתם האפשרית לישראל תוך זמן קצר. [illegible] כן נאמר, כי ישראל תקבל כ־150 טנקים חדישים מדגם „מ. 60".

[illegible] הוצאותיה של ארה"ב בקשר למלחמה יגיעו ל־500—700 מיליון דולר השנה בהערכה גסה.

מקורות אחרים אמרו, כי הציוד הצבאי לישראל הגיע לכדי 700—800 טונה ביום לעומת 500 קודם לכן. [illegible] במטוסי התובלה הענקיים „סי. 5א" המסוגלים לשאת שני טנקים וציוד כבד אחר. [illegible]

[illegible]

התקרבות נקודת ההכרעה

[illegible]

המקורות אמרו, כי ישראל איבדה כ־780 טנקים מתוך 1900 [illegible]

האבידות הערביות מגיעות ל־13 אלף נפגעים. הסורים איבדו יותר מ־860 טנקים מתוך 1800 [illegible] המצרים איבדו כ־580 מתוך 2000. העיראקים איבדו 125 [illegible]

באוויר איבדו הסורים כ־160 מתוך 250 [illegible] המצרים איבדו 110 מתוך 550. עיראק איבדה לפחות 21 מטוסים.

[illegible]

דרגת תת־אלוף לאל"מ אורי בן־ארי

מאת יורם פרי, כתב צבאי

לראשונה בתולדות צה"ל הועלה קצין מילואים בדרגה [illegible]

הדרגה הוענקה במקום קצר במפקדה פיקוד הדרום. [illegible] לאל"מ בן־ארי, אורי [illegible] אלוף פיקוד הדרום שמואל גונן [illegible]

[illegible]

המצרי הגיש מים לחיילי צה"ל מעבר לתעלה

מאת יואב דרוקר, כתב צבאי

[illegible]

שלל סובייטי בידי צה"ל

[illegible]

ספיר: רבע מיליון דולר — יום של מלחמה

מאת נחום ברנע, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — המלחמה עולה לישראל עד היום כשלושה מיליארד דולר, היא עולה כ־250 מיליון דולר ליום — אמר אתמול שר האוצר פנחס ספיר לפעילי המגבית בקנדה. [illegible]

[illegible]

נותק הכבל הימי בין לבנון ואירופה

ביירות (ע. פ.). — [illegible]

מת פרופ' נ. ה. טור־סיני

פרופ' נפתלי הרץ טור־סיני, [illegible]

[illegible]

קיסינג'ר: לא נבטיח שלומנו על חשבון שאר מדינות

מקיים מגעים תכופים עם נציגים סובייטיים

ושינגטון (עי"ר). — שר החוץ האמריקאי פרופ' הנרי קיסינג'ר הצהיר, כי המשבר הפוקד עתה את המזרח התיכון הוא מבחן למשמעות האמיתית של הפגת המתיחות [illegible]

[illegible]

דייויד בוקינג

[illegible]

„צבת פלדה"

(המשך מעמוד 1)

[illegible]

חוסיין: תפקידנו להגן על ירדן

רבת־עמון (עי"ר). — [illegible]

פייסל מקצץ בתפוקת הנפט

(המשך מעמוד 1)

[illegible]

השפעה פסיכולוגית

[illegible]

שר החוץ הבריטי מפקפק בזכותה של ישראל להשתמש בשטחים להגנתה

בריטניה מכינה תכנית־חרום לאספקה של דלק

מאת שלמה גינוסר, סופר „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). — ממשלת בריטניה, [illegible]

[illegible]

יום מסביר

[illegible]

כ־1000 שבויים בידי צה"ל

[illegible]

סופר אוסטרלי זכה בפרס נובל לספרות

סטוקהולם (עי"ר). — הסופר האוסטרלי פאטריק וייט זכה אמש בפרס נובל לספרות. [illegible]

הפרס לכלכלה

[illegible]

הפצצות סוריות ללא אבחנה על מג'דל שאמס

מאת דוד שליט, סופר „דבר"

[illegible]

ראש־הגשר הישראלי

(המשך מעמוד 1)

[illegible]

הנפט

(המשך מעמוד 1)

[illegible]

67 סנטורים בארה"ב קוראים להמשיך בסיוע הצבאי לישראל

מאת נחום ברנע, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — [illegible]

[illegible]

אבן: ישראל מוכנה ל„פשרה מהותית"

שר־החוץ אבא אבן אמר ביום ד', כי ישראל מוכנה ל„פשרה מהותית" [illegible]

[illegible]

„אל־אהראם": הופל מטוס ריגול ישראלי ללא טייס

קאהיר (י. פ.). — „אל אהראם" מסר אתמול, כי המצרים הצליחו להפיל מטוס ריגול ישראלי ללא טייס [illegible]

[illegible]

טרוריסטים בביירות מחזיקים בבני ערובה ותובעים תרומות לערבים

ביירות (רויטר, עי"ר). — [illegible]

[illegible]

למגוייסי התעשיה האווירית לישראל

נא הודיעו מענכם הצבאי על מנת לאפשר לנו ליצור עמכם קשר.

אם ברצונכם להיעזר בנו בהעברת דיש למשפחותיכם צלצלו 973111 בכל שעות היממה.

דבר DAVAR

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת אליהו אגרס
מנהל כללי גדעון נאמן

המו"ל — „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ

המערכת והמנהלה: תל־אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, טלפונים 286141 (6 קווים).

סניפים:
תל־אביב, בית „דבר", רחוב שינקין 45, טלפון 286141.
ירושלים, מערכת ומנהלה, רח' הלל 16, טלפונים: 231251-3.
חיפה, רחוב הנביאים 27, טלפונים 642111-2-3.

התקדמות צבאית ומדינית חשובה

הידיעה החשובה ביותר, שבקעה אמש מבעד ל„ערפל־המלחמה" היתה הודעת דובר צה"ל, כי כוח המשימה הפועל מעבר לתעלה תוגבר במשך שעות הלילה וזיים בכוחות שריון וארטילריה וממשיך במשימותיו — תקיפת סוללות־הטילים והמיפקדות של האויב. פירושה של הודעה לאקונית זו הוא, כי מעבר צה"ל לצד המערבי של התעלה הפך למערכה העשויה להיות בעלת השפעה רבה על המשך המלחמה בגיזרה המצרית. בעניין ממדי הכוח וכיווני פעולתו מוטב להשאיר לקאהיר לגשש ב„ערפל־המלחמה" ולהמשיך בהונאתה העצמית שכוח זה „הושמד". אף־על־פי־כן נראה היה אתמול, כי ללב המיפקדה המצרית החלו להתגנב חששות שלא הכל כשורה; והעידה על כך ידיעת „אהראם" על קרב־שריון „מפורר־יראה" עם הכוח הישראלי הבלתי־קיים, כביכול, ועם כוחות צה"ל בציר המרכזי המוביל לצד המערבי. מצד צה"ל ניתן לכך אישור־מה בהודעה על גידול אבידות השריון המצרי הנכנס להפריע למעבר ועל ריבוי הגיחות המאולצות של מטוסים מצריים וריבוי אבידותיהם כתוצאה מכך. עניין ראשי־הגשר המצריים בצד המזרחי נשאר לעת־עתה בגדר המשך ההתשה. כאשר הולך ומחמיר מצבם הלוגיסטי באין להם אפשרויות רבות לתקן ולשקם את השריון שלהם שנפגע בהתקפות רצופות של חיל־האוויר הישראלי. עובדת־היסוד בחזית המצרית היתה ונשארה ביומיים האחרונים בכך שצה"ל מוסיף לפעול בשני עברי התעלה על־פי האלטרנטיבות המתפתחות לסירוגין. הנך סיוע חשוב של חיל־הים משני אגפי החזית — בים התיכון ובמפרץ סואץ — והסתערות גבורה של חיל־האוויר בחזית ובעורף המצרי.

לגבי החזית הסורית שיקפה הודעת דובר צה"ל, כי „על בחזותינו עבר לילה שקט". את המצב היסודי, שהמשימה הראשונה בסוריה הושגה בביסוס וייצוב החדירה העמוקה והרחבה עד לטווח הארטילריה הנוח מדמשק. ועתה ניתן להמשיך בניתוץ הפוטנציאל הצבאי הסורי.

שבוי בשקר העצמי התמיד הנשיא סאדאת גם ביומיים אלה בהתנגדותו להפסקת־אש לפי צילום המצב הנוכחי בחזית, אף כי דבר זה היה מאפשר לו לסיים את הלחימה מתוך „הצלת הכבוד" על־ידי הישארות בראשי־הגשר בסיני. מבלי שייגרע הרבה מ„כבוד" זה על־ידי אחיזת כוח צה"ל בצד המערבי. אולם הסכמה מצרית להפסקת־אש לפי המצב הנוכחי היתה מתבטאת בסוף התיאום עם סוריה — ואף אילו נטה סאדאת לכך, הרי קשה הברירה שבפתיים על ברהים, שדאגתה העיקרית נתונה לסוריה דווקא ושאליה היא מחישה את רובה הגדול של רכבת־הנשק האווירית. נראה, שגם בואו ה„סראגי" של מפקד כוחות־הטילים הסובייטים גנראל בוגדנקו קשור בחזית הסורית. בעוד שה„צורבות הסובייטית" בצד המצרי היא פותחה בהרבה בשל עמדות התקיפה של ארה"ב ביחס לכל התפתחות אפשרית באגף זה. „שליחות־השלום" של קוסיגין לקאהיר מצביעה על לבטיה הקשים של מוסקה כיצד להיחלץ במצב זה.

מצד ארה"ב הביאו יומיים אלה ייצוב ואף התגברות של העזרה הצבאית והתמיכה המדינית. תוך השארת חופש הפעולה של ישראל להמשיך במלחמה לפי ראות עיניה ועד מיצוי כשרונותיה. הגברת התמיכה מצאה ביטויה בהתייצבות הקונגרס לימין הממשל ביחס לרכבת־הנשק האמריקאית לישראל, ללא כל סייג מדיני ביחס לאספקה זו. לכך הצטרף מסע־הסיוע העצום של יהדות ארה"ב והעולם, הבא להעמיד לרשות ישראל את האמצעים הדרושים לה עד לסיום המלחמה ואחריה. לעומת סירוב זה הוסיף נסיון המחבלים בבירות לשחוט. על־ידי לכידת בני־ערובה בבנקים שונים. 10 מליון דולאר לבאנק־המלחמה הערבי, ביטוי של גיחוך לזרוע זו של הלהטה הערבית.

גם „להטת־הנפט" הערבית החלה לנחול כשלון תורף. בארה"ב הסתמן כשלון זה כאשר וואשינגטון פירסמה רשמית נתונים על מיעוט התלות באספקת נפט ערבי, וקאנאדה לא פיגרה אחריה והודיעה על הפסקת קניות נפט מזרח־תיכוני והעתקת האספקה למקורות בוונצואלה. גם באירופה חלה ראשית התפכחות עם החלטת מדינות־ערב להעלות את מחיר הנפט כלפי כל מדינות היבשת האחת, ללא אבחנה בדבר עמדותיהן השונות ביחס לסכסוך המזרח־תיכוני. וביחוד פעל הדבר על מדינה כמו בריטניה, שקיוותה ל„יחס מיוחד" תמורת האמברגו האנטי־ישראלי החד־צדדי שלה.

בסיכום שתי היממות האחרונות אפשר להגדיר את המצב. במונחים של צניעות וזהירות מירבית. כהתקדמות חשובה בזירות הצבאית והמדינית לקראת השלב המכריע של מלחמה זו.

פרס בעד מו"מ מוצלח

מכל שורת האישים שכמותיהם הועלו כראויים לפרס נובל לשלום לא זכה איש לפרס זה. דווקא שניים, אשר שמותיהם לא הוכרו כמועמדים לקבלת הפרס נמצאו ראויים לגדול הכבוד שבאותות־ההצטיינות — הנרי קיסינג'ר ולה דוק תו.

תהיה זו נאיביות להאמין כי חבר הבוחרים את בעלי פרס נובל לשלום נעדר שיקולים פוליטיים. אולם תהיה זו ציניות גדולה כהמותר אם נתעלם מהנסיבות האובייקטיביות הכרוכות בבחירת הפרס. לכאורה לא עשו השניים כלום דבר שמעבר לתפקידם. כל אחד מהם ייצג את ארצו — בכשרון דיפלומאטי רב — במשא ומתן מפותל וסבוך, לא יותר מזה. הם פעלו בהתאם לתפקידם המוגדר, אך לא יצאו לשליחות אישית על פי צו מצפונם כפי שעשו למשל אישים כמו אלברט שווייצר או פריטיוף נאנסן.

אולם פרס כניתן על הישג „בוסדי" ראוי בכל זאת לציון. בחלק אחר של העולם, והכוונה למזרח התיכון, יושב חבר מנהיגים שהמושג של משא־ומתן אינו מקובל עליו. עצם קיום משא ומתן לשלום נראה בעיניו פסול וזאת בלי לברר כלל מה יהיו תוצאותיו. אותם מנהיגים אינם מוכנים לנסות את מה שניסו לה דוק תו והנרי קיסינג'ר וממשלותיהם. ישיבה בצוותא למען סיום סכסוך עקוב מדם עדיין נראית להם כ„כניעה" ו„ויתור"; וזו גישה שאינה מקובלת בשום מקום אחר בעולם.

אולי עשוי הפרס בעד משא־ומתן מוצלח שהביא לשלום לעורר מחשבות, בוודאי לא בקאהיר, אך בכמה בירות נייטראליות.

הערבים מפעילים נשק הנפט

מאת חגי אשד

לאחר שהכף במערכה הצבאית התחילה לנטות לטובת ישראל, החלו הערבים להפעיל את נשק הנפט. מדינות הנפט הערביות הודיעו עתה על קיצוץ של חמישה אחוזים באספקת הנפט וכן על ייקור הנפט. אם כי בטענה כי דבר זה נובע מסיבות כלכליות, נראה, כי נשק הנפט יהיה יעיל יותר לגבי אירופה המערבית מאשר לגבי ארה"ב, אם כי עורך „אהראם" מוחמד חסנין הייכל הביע את התקווה, כי המגיפה תורגש גם בארה"ב ואף תיתן את אותותיה בהחלטת התמיכה האמריקאית בישראל.

לפי כל הסימנים יחלו הערבים אכזבה לפחות במה שנוגע להשפעה במדיניות ארה"ב. ידוע, כי לפי עצה כגיע יבוא הנפט הערבי לארה"ב לשפוך של שישה אחוזים בלבד מהצריכה. השיהוה של חמישה אחוזים מתוך ששת האחוזים הללו תהיה זעירה ביותר ותוכל להיספג בלי קשיים מיוחדים על־ידי המשק האמריקאי, ובמיוחד — לאחר שיינקטו אמצעי חסכון לא־דראסטיים, כגון הפחתת מהירות הנסיעה במטוסים ובמכוניות.

גם מבחינה זו ניתן לומר, כי מצייני שנבחר על־ידי הנשיא סאדאת להתקפת־הפתע שלו על ישראל היה כושל וכי אילו ניתן סאדאת ביתר סבלנות והיה ממתין כמה חודשים, ייתכן שאז היה נשק הנפט מורגש יותר. מה עוד שערב החלו חדשי החורף הקרים, כאשר המחסור בדלק יוכל לפגוע בהוסקה.

מכל מקום אין להעלות על הדעת, כי מעצמת־על כארה"ב תוכל להיכנע לאיום כה גס וכה גלוי, אפילו אם היה פוגע בה יותר. דבר זה אינו יכול להיאמר על מדינות אירופה המערבית. אשר חלקן כבר מיהרו להיכנע לאיומי הנפט הערבי, כגון בריטניה ובלגיה אשר הטילו אמברגו על משלוחי נשק לכוחות התיכון בידיעה ברורה שהוא יפגע בעיקר בישראל, מאחר שהצבאות הלוחמים הערביים מקבלים ציוד סובייטי בלי הגבלה. האמברגו האירופי הזה עלול לשמש פתח למעשי כניעה נוספים לנשק הנפט הערבי ויש להניח שנשק זה יופעל במקביל ללחץ מדיני על מדינות אירופה כדי שהן מצידן ישפיעו על ארה"ב. לפי הנוסחה אשר פעלה לא בלי הצלחה בשנים האחרונות.

מתברר עתה, כי הערבים ובעיקר המצרים אינם רואים את השימוש בכוח צבאי כאלטרנטיבה לשימוש בנשק הנפט ולהיפך מדיניים, אלא הם רואים את השימוש באמצעי־לחץ שונים אלה במשולב. וניתנות האמת לאמור שאין מקום להיות מופתעים מכך מאחר שבהתבטאויות רבות ללא ספור בעל פה ובכתב כצנו כך כל הדוברים הערבים כהנשיא סאדאת ומטה.

בד בבד עם תחילת הפעלתו של נשק הנפט הערבי ניכרת גם התחלה של פעילות מדינית, אשר ביטויה החיצוני הוא ביקור ראש ממשלת ברית־המועצות אלכסיי קוסיגין בקאהיר, קשה, כמובן, לספר מה היא מטרת הביקור. אבל לא מן הנמנע היא שהתמיכה האמריקאית התקיפה והנחרצת בישראל הן מבחינה צבאית והן מבחינה מדינית עשויה לשכנע את הסובייטים שכדאי להתחיל למצות את ההצלחה הראשונית של התקפת־הפתע המצרית ואת ההגנה היעילה של הנשק הסובייטי ושיטות הפעלתו ולא לסכן הצלחה זו בחתירה להצלחות נוספות. אשר יקשה מאד להשיגן ואשר ייתקלו בהתנגדות הולכת וגוברת הן מצד ישראל והן מצד ארה"ב. קשה, כאמור, לדעת מה כוונות הסובייטים ואף מה כוונותיו של הנשיא סאדאת לאחר שבנאומו. הוא לא נתן שום סימן לגמישות המאפשרת פעילות מדינית כלשהי ונדמה היה כי הוא מדבר כמכתיב תנאים ליריב שהובס. לאחר שבעבר לא נתקבלו דבריו של סאדאת כפשוטם, כדאי עתה לחדול מהרגל זה שהתגלה כמוטעה, בנאומו הדגיש סאדאת, כי מצרים תמשיך בלוחמה־ההתשה משמעות הפעלת נשק הנפט על־ידי הערבים, עתה צריכה להקנות אמינות לכוונתו זאת של סאדאת.

סביר להניח שהסובייטים מצידם יכולו להסתפק בתוצאה של „תיקו צבאי" בסיבוב הנוכחי אשר פירושו הצלחה מדינית־אסטרטגית גם להם וגם לערבים. שהרי לאחר ההצלחה הצבאית הראשונית של הערבים שונה מאזן הכוחות במרחב ושינוי זה יהיה ניכר גם אם יגרע בבקעת על־ידי תוצאה של תיקו. מה עוד שנשק הנפט הערבי, כאמור, ימשיך לפעול ותוצאותיו יהיו מורגשות יותר ויותר ברבות הזמן.

לפי שעה לא ברור אם אכן זוהי המדיניות הסובייטית, ועל אחת כמה וכמה קשה לדעת אם הנשיא סאדאת מסוגל באמת לשיקול קר ומפוכח של מצבו ושל מהלכיו הבאים תוך שיכרון ההצלחה הראשונית. נאומו האחרון אינו מעיד על כך. בכל מקום — ישראל צריכה לראות אפשרות זאת של מלחמת התשה ממושכת, אשר תהיה מבוססת על הפסקת אש שתצלם את ההישג הצבאי הערבי והשאיר כרי־פעולה נרחב לנשק הנפט הערבי — כסכנה החמורה ביותר. דווקא בגלל נשק הנפט הערבי שכבר הוטל למערכה, אם כי בצורה ההתחלתית בלבד, חייבת ישראל להגיע להכרעה צבאית ברורה לטובתה כתנאי לכל פעילות מדינית בקשר להפסקת אש.

לפי התנהגותם של האמריקאים עד כה ולפי שיקולי ההגיון ניתן להניח שגם הם מצידם ישאפו להשגת הכרעה צבאית ברורה לרעת הערבים והסובייטים כדי שיהיה ברור בעליל ש„הפשע אינו משתלם". שהרי אין ספק שהסובייטים ביצעו פשע חמור כלפי האמריקאים וכלפי מדיניות ההפשרה ופגישות הפיסגה.

נראה, לכן, שהטלת נשק הנפט למערכה לא תצליח להסית את הכף, לטובת הערבים, משום שהאמריקאים אינם כה פגיעים כמו האירופים ולאירופים אין די משקל מספיק כדי להטות את הכף לכאן או לכאן.

פעילות משולבת

ציור ל„דבר" מאת בולגרים

על ידידים ואויבים

מאת שלמה שפיר

המלחמה הנוכחית מאז יום הכיפורים עדיין בעיצומה, ונוכח הנסיבות המשתנות בשדה הקרב ובזירה הבין־לאומית מוקדם להסיק מסקנות סופיות לגבי עמדת הממשלות השונות, המפלגות הפוליטיות מגופים שונים ומידת השפעתה של דעת־הקהל. אף־על־פי־כן דומה שכבר ניתן להצביע על כמה לקחים ראשוניים שנצטרך לזכור במגעים המדיניים הבאים הצפויים לנו.

לגבי מדינות אירופה (ובמידה מסויימת התברות והתיקות של חבר־העמים הבריטי שבעבר ליגה) מוטב להיזהר מפני הכללות שהרי כותות, הימנים האנטי־קומוניסטיים עדיפים מבחינתנו על סוציאליסטים דמוקרטים וליברליים או להיפך. בשתי המעצמות האירופיות, צרפת ובריטניה, הנוקטות עמדה עויינת לנו, השלטון עתה בידי מפלגות שמרניות. בשואה ל־1967, כאשר כיוונה ממשלת לייבור, הלה הרעה ניכרת בעמדותה של לונדון. וגם אם הלייבור באופוזיציה דובר אחרת כפי שהוא דובר בעצה שהוא בשלטון. קרוב לוודאי, כי הארולד וילסון היה נוקט כלפינו קו ידידותי יותר מאדוארד הית. בבלגיה לא מנעה העובדה שהסוציאליסטים עומדים בראש הקואליציה הפלת אמברגו, הפוגע בנו יותר מאשר בארצות ערב. באיטליה הותרת קואליציה של ארבע מפלגות בראשות הדמו־נוצרים לפתרון אירופי שספק אם הוא עשוי להניח את דעתנו. כנגד זה עמדתה של ממשלת־המרכז הסוציאליסטית־הפרוגרסיבית בהולנד היא פרו־ישראלית, וממשלה זאת מתנגדת לגיבוש יזמות אירופיות אנטי־ישראליות במסגרת ה„שוק". עמדה דומה נקוטה בידי ממשלת המרכז הסוציאל־דמוקראטית בקופנהאגן. בהולנד ובדנמרק מושפעת המדיניות כלפי הסכסוך המזרח־תיכוני מתודעת השואה ובהתנהגות המופתית של שני עמים אלה באותן שנים מרות. והיא גם בית בתמיכת רוב הבכורה בציבור, פרט ל„שמאל הקיצוני".

עניין השואה מוסיף להשפיע גם על הקו של מערב־גרמניה. הממשלה הסוציאל־ליברלית בראשותו של הקנצלר בראנדט מגלה זהירות רבה יותר מהקואליציה הדמו־נוצרית־סוציאל־דמוקראטית ב־1967; אך הדבר נובע גם מהעובדה, כי בניגוד ל־1967 יש עתה לבון יחסים דיפלומטיים תקינים עם מדינות ערב. השפעת משבר הדלק ואינטרסים כלכליים אף מוליכים את האומה אליהו בעמדה הדו־משמעית, אם כי נתמך בקרב השכבות גם ידידים נאמנים לישראל, כמו המו"ל אקסל שפרינגר. השולט על חלק ניכר בעתונות הגרמנית. ואם בימין מדובר, הרי ידועה העמדה האנטי־ישראלית הקבועה של המשטר האנטי־קומוניסטי בספרד של פראנקו. כנגד זה אנו נהנים מאהדתה של הממשלה הלאומנית הכיסורניסטית בדרום־אפריקה, בעוד שדווקא ידידה ותיקה כמו אוסטרליה מעדיפה להתרחק מאתנו בגלל התקדמות ממשלת הלייבור שם למונה „העולם השלישי".

בדרך כלל עדיין אפשר לדבר על מידה ניכרת של אהדה כלפינו בקרב המפלגות הסוציאל־דמוקרטיות המסונפות לאינטרנציונל. למרות חילוקי־הדעות שנתגלו בשנים האחרונות בינן לבינינו על דרכי פתרון הסכסוך הישראלי־ערבי. אהדה זו, בעיקר מצד המנהיגים הוותיקים, היא פרי הקשרים המסורתיים עם תנועת העבודה הישראלית ושופעת גם היא מהשואה. אולם דור ההמשך וביחוד הדור הצעיר, שספג את תורות „השמאל החדש", נוקט כלפינו עמדה ביקורתית הרבה יותר. כן פועל נגדנו בקרב תנועת הפועלים, ובעיקר בקרב האיגודים המקצועיים, הרצון להתקרב ל„עולם השלישי", הכבלה כלפינו איבה ושרובו מתנגד לקיומנו. העניין הגובר של מפלגות סוציאל־דמוקרטיות ואיגודים מקצועיים בסוציאליזם הערבי, וכיו"ב. גם העמקת ה„אוסטפוליטיק" והקשרים בין איגודים מקצועיים במערב ובמזרח אינם פועלים לטובתנו. ואשר למסכמת השמאל הקיצוני המהפכני כלפינו, הרי אין בכך חידוש. אם ביסוד היה וקיק להוכחה נוספת שהמהפכה אינה בעלת־בריתנו, הוא קיבל זאת עכשיו.

בחינה שניתן להזן בתגובות העתונות ואמצעי התקשורת הממלכתית במערב־אירופה. ברור שלא חזר על עצמו הגל הפרו־ישראלי של 1967, היות מלחמתנו זו מלחמה הגנה מובהקת היקנתה לנו בדעת־הקהל בעמנו נוח יותר מאשר בחודשים האחרונים, כאשר הכל היו מאוחדים בביצוי נקוטות. אך בכל שאין לזלזל בהישג זה, בפרט בבחינת המדינות הקשובות יותר, אין גם להפריז בו. לפי שעה לא מנע היתרון שיש לישראל לנוכח הערבים בדעת־הקהל האירופית ביצע המדיניות האנטי־ישראלית של צרפת ובריטניה. הם מכובבת באינטרסים כלכליים. כן התלות בנפט הערבי וכמה שכבר שלוה אלו מכעבות באינטרסים הלאומיים של ארצותיהם.

*

לגבי ארה"ב ידידתנו ודאי שאין לדבר על אבחנות כאלה בין שמרנים לליברלים. ימין או שמאל. קשרי ישראל־ארה"ב, שהם הדוקים מאז כינונה של המדינה (ו־בעצם כלפני כינונה), מושפעים מעמדתה הפעילה של הקהילה היהודית הגדולה בעולם; ואחד כלות הכל כוחם של שישה מיליון יהודים חיים רב מזכרם של ששה מיליון קרבנות השואה. ישראל גם נהנית מאהדתם של מיליוני לא־יהודים בשתי המפלגות הגדולות, דבר המשתקף בהפגנה העוררת בעניין זה בשני בתי־הקונגרס. אולם נוסף על כך משקפים הקשרים ההדוקים עם ישראל הדמוקרטית החופשית את האינטרס הלאומי האמריקאי בתקופה זאת. הממשל הרפובליקאי של הנשיא ניקסון, שבדרך כלל נהנה בפחות תמיכה יהודית מנשיאים דמוקרטים בעבר, אכן בימים האחרונים במבחן, בהגיבו ברכבת אווירית אמריקאית על הזרמת הנשק הסובייטי הרב לסוריה ולמצרים ואף באזהרות המפגיעות שנחשפו באמצי השותף הסובייטי למדיניות ההפשרה. אולם אופייני, כי מסביב למדיניות זו התלכדו לא רק ידידנו הותיקים מקרב הליברלים בקונגרס, אלא גם אישים ליבראליים שמאליים שניהלו בעבר פלירט עם השמאל החדש, כגון המועמד הדמוקרטי לנשיאות ב־1972 סנטור ג'ורג' מקגאוורן והסנטור לשעבר יוג'ין מקקארתי.

ההתפתחויות האחרונות עוררו מחדש את השאלה, האם מדיניות ההפשרה הבין־מעצמתית של 1972—1973 היתה עדיפה מבחינתנו מ„המלחמה הקרה". קשה עדיין להשיב בבירור זה תשובה חד־משמעית. בראשיתה, בסוף שנות ה־40, פעלה המלחמה הקרה לרעתנו בגלל הבירוק אחר המרחב האסטרטגי. בתקופה אייזנהאואר־דאלס היא הניעה את וואשינגטון לכפות עלינו יחד עם מוסקה נסיגה בסיני, מתוך התחרות על הארצות הבלתי־מזדהות שמדינות ערב השתלבו בהן. ואילו ב־1967, כאשר היתה נטושה עדיין מלחמת וייטנאם, העניק הנשיא ג'ונסון לישראל גיבוי לשמירת הישגי מלחמת ששת הימים כל עוד לא גילו הערבים נכונות לשלום. בשנתיים האחרונות נדמה היה, כי אווירת הדיקטם וההתקרבות בין ניקסון לברז'נייב תרמו להרחקת הכוחות הסובייטיים מהמזרח התיכון ולצמצום מעורבותה של ברית־המועצות בסכסוך האזורי. אולם המאורעות מאז יום הכיפורים הנחות אלו ואף העמידו בספק את עצם משמעותה של כל אותה הפשרה.

ברם, עם כל הידידות של ארה"ב אלינו צריך להיות ברור, שקיימת מגבלה חשובה אחת, והיא: אי־מעורבות פיסית של חיילים אמריקאיים בסכסוך. התמיכה הנלהבת, שבה זכינו בארה"ב ב־1967, באה הודות להצהרתו של משה דיין, כי אין אנו רוצים שחיילים אמריקאיים יילחמו בשבילנו. אזהרתו של קיסינג'ר עכשיו, שאם ברית־המועצות תשגר כוחות למזרח התיכון „תהיה זו בעיה אחרת" היא איום דיפלומטי יותר מתפנית במדיניות. לאחר ההתלוצות מווייטנאם אין דבר המבהיל את הציבור האמריקאי יותר כאשר התערבות במלחמה מקומית נוספת. הרי ששות הדבר מעורבות כזאת משתקפים, כנראה, גם בתוצאות משאל „גאלופ" מלפני כמה ימים, שלפיו תומכים 47 אחוז מהאוכלוסיה האמריקאית בישראל, בעוד ש־6 אחוז מסרבים להחזיק את אף עם אחד מהצדדים ועוד 25 אחוז מודעים כי אין להם דעה. נוסף על כך משפיעים לרעתנו עצם המפולת של „עידן הפע"ה" שהיא רבה גם בקרב „הרוב הדומם" האנטי־קומוניסטי וכן התשלות מפני החורף הקר אי האטה קצב המכוניות בעקבות הפיקוח שיוטל, כנראה, על צריכת הדלק. רעיונות־נפל כמו ההדלפות ממקורות סובייטים בדבר הצבת חיילים אמריקאיים בצד הישראלי של הגבול וכוחות סובייטיים במצרים ובסוריה אך עלולים לעלות לנו ביוקר בדעת־הקהל האמריקאית.

*

לבסוף, טוב יהיה, אם נבין, מהי הסיבה למשטמה הגוברת של המעצמה הקונטיננטלית הראשה אלינו, כפי שהיא מתבטאת עתה בדיונון הדיפלומאטי של ארצות ערב למאמץ מלוכד נגדנו ובהזרמת בסוריה הנשק העצומות לכנגנות המלחמה שלהן. לאחר דימות בפותך בין הציונות לקומוניזם מילאה ברית־המועצות במשך תקופה קצרה שלאחר מלחמת־העולם השניה תפקיד חיובי בכינון מדינת־ישראל, למען סילוק הבריטים מהמזרח התיכון, ואולי גם מתוך תקוה שישראל תצטרף למחנה „הלאומים הדמוקרטיים" הפרו־סובייטיים בזירה הבין־לאומית. אולם בתוקף משטרה הצנרי החופשי וזיקתה להפוצות העם היהודי במערב, איכזבה ישראל עד מהרה תקוות סובייטיות אלו, בעוד שדווקא הערבים החזרו להשתלב במחנה האנטי־קולוניאלי

(המשך בעמוד 4)

תקופות ההמתנה שבתוך המלחמה

מאת עדית זרטל

רוב החיילים של המלחמה הזאת הם בני מלחמה אחת או שתיים. אם כאלה שזו להם מלחמתם הראשונה, מעטים בלבד. בקצה הגבול הזה של הכוונה האנושית שהוסגלה כדי לגבור ולהשמיד על כל מה שיש לנו בעולם הזה, הם מוקף שלום בלהטות ויותר. רק הם זוכרים מלחמות ארוכות יותר. רק הם יודעים מלחמות של „ויק הסופ". מלחמות של קרבות מרים ושל כתמי־המתנה ארוכים עד איך בי כיבתם, מלחמות של התבתשויות תחרות ונטענות. של ישיבה על הקו ושמירה עליו. של דריכות שקטה לקראת הקרב הבא ולקראת הקרבות שיבואו אחרי הקרב הבא.

צה"ל עד המלחמה הזאת הוא צבא של נצחונות־בזק, של רדיפה עוגנת אחרי אויב מובס ונבלם של הסיבה המהירה הביתה. המלחמה הזאת היא מלחמה אחרת. הצבא — האנשים העושים את הצבא הזה — לומדים להיות עם המלחמה החדשה הזאת. הצבא עולה על גדותיו מהבבא ומשתנה הזה, צבא שעבר מסתרובה כדוהמה ודתה. ביסיבות אחת בתוך הדינות הוא נדרך להכות באויב שמלו בכל עצמה היעילות שלו הימים האחרונים בסיני היו ימים של הקרעת. עקבים בחול וכל ציפיה לשלב הכביש המתחיל בשעות האלה. בכל מקום, אתה רואה אנשים ממתינים. המדבר מגומר כולו ביחידות הצבאות, הדרכים עמוסות כלי־רכב נעים לכל הכיוונים מקרב אחד לקרב שני. בצידי הדרכים אנשים מתחפרים. בונקים את הכלים, מפוזרים. כותבים גלויות הביתה. יש כאלה שחוזרו זה עתה מקרב בקומי נגד המוח המצרי שבמבול. קרב. שבלי־ההיקבוצות אפילו לא ידוהו עליה. הם החוזרים מהקרב עייפים, מאובקים. הלקב מובלים על אלונקות. יש מהם שלא יראו עוד את הכבש אבל הרדיו והעתונות אוהבים מלחמות גדולות. הדים ארוכים בכביסים כותבים על הספרות, ילא את הקרבות הקטנים והקוכינים, שרק שניים או עלובה חיילים אינם החרים בהם.

בכל מקום אתה פוגש אנשים עקבים ועייפים מאוד, כלבדו בתוך באוד להיות עם המלחמה החדשה ועם גודם הבמן. המלחמה תפסה את האנשים האלה ברגע הפותת כתאים להם — כל המלחמות פורצות כנראה ברגעים הפותת בהאוים — הם הזו רוצים לסיים מהר ככל האפשר את הכוכל עליהם ולחזור ולהמשיך בנקודה שבה הפסיקו. אבל הפעם זה ייכשך. הצריך להסתגל.

סיני

זה צבא מקצועי מאד, שהאנשים העושים אותו הם החיילים הפחות מקצועיים שאפשר בכלל למצוא. בשעות הארוכות של ההמתנה אפשר לגלות את האנשים „שמאחורי המדים", את הפרופסור מהאוניברסיטה. את העתונאי. את הכהן המכירות של חברה גדולה. שבשעת הצורך הם בפעילים כמו מדים את כלי הנשק המתוכללים שניתנו לידיהם. ויצאו בתוך השקט כל המדבר. הם מתווכחים עד לבי השמים על התגובה לשהורוד הארץ. על החברה הישראלית ועל ההנ כוח הפוליטית של המלחמה הזאת. רוב החיילים הממלאים היום את המדבר הם אנשי מילואים. לא לגמרי צעירים, לא גבוליים, לא זתגצים, אבל מופגי בטחון שקט הבעים שמדביק אותך במהרות, סיפורי הגבורה המפאתוס שהם שומעים בראדיו נראים להם מנוחכים ומוציפים להחריד. הם רואים את המלחמה הזאת בעיניים, וחיים איתה כבר שבועיים. הם אוכלים חול וישנים בחול. סביבם נופלים פגזים והם מובילים את פצועיהם אחורה לידיהם הנפלאות של הרופאים. ואיש לא יוכל, גם לא במלים הגבוהות ביותר לעשות להם את המלחמה לבשהו יפה ומתוקה.

העורף רודף אחרי הצבא ואינבו בכתפה כבנה. אפשר לראות את זה טוב יותר בשעות ההמתנה ניידות השק"ם מגיעות עד לקווים הראשונים. הדואר מביא חבילות של אהבה ועל דברים טובים לתוך המדבר. מכתבי ילדים מגיעים מהבית והחיילים עייפים קוראים בהם בהתרגשות. כל האנשים הממלאים עכשיו את סיני השאירו מאחור את כל מה שיקר להם ולכן תהיה המכה שהם יתנו. כאשר ייקראו לכליהם. מחרידה.

ההחלטה אינה בידינו בלבד

הבחירות לכנסת ישקפו את רעידת האדמה שהביאה עמה מלחמת יום הכיפורים

מאת דניאל בלוך

הדיון בכנסת ביום שלישי על הודעת ראש הממשלה גולדה מאיר גילה הופעה מלוכדת ואחדות של כל סיעות הבית, מלבד רקיח. אילו היה בכוחה של האחדות לצמצם את יצר הנאצת הדיבור, כי אז גם היינו יוצאים נשכרים. אבל אף פלג של סיעה לא יותר על ניצול אפשרויותו הדיבור. וכך לאחר שניים שלושה נאומים ראשונים החלו הכל להעלות גירה, וגם מי שהקשיב קשב רב, קשה היה לו להבדיל בין נאומי רבהם בגין ויעקב חזן. זה המס שאנו משלמים בעד הפיצול והפיתוי המופרז ובעד השמרנות היתרה שדבקה בתקנון הכנסת. בימי רגיעה יהיה צריך לבדוק מחדש את סדרי הדיונים בכנסת, ולמצוא דרך כדי לצמצם את זמן הדיבור בלי לפגוע בשום זכות מקודשת, והדבר אפשרי.

אך לא זה הזמן לעסוק בקושיות כאלה. יש לשבח את האופוזיציה העיקרית שגילתה בדיון בכנסת חוש אחריות לאומית. ולא ניסתה לנצל ימים קשים לעשיית הון פוליטי. בכיוון זה בלט נאומו של מנחם בגין שהתעלה מעל לחשבונות קטנוניים, אותם ניסה לפתח במאמר שפורסם בסוף השבוע שעבר. אבל גם הוא, ואחרים, לא רק מן האופוזיציה, דיברו על שאלות הבחירות שייעשו לאחר הנצחון, אך לא פורסם. יתכן וטוב היה אילו גם הערות כאלו נחסכו מאיתנו בימים אלה, אך ייאנו, ואי אפשר להימנע מלהזכיר שאלה שהציבור היה בה כל העת. לפי שעה ללא בקשר נה משביע רצון — ואת משבצי־בים טובים.

ובשעה זאת תפקוד הכנסת בשבת הבא בחקיקה להחרית הבחירות. כבר יצאים רבים מרדור כי אפילו רק מטעמים טכניים לא ניתן לקיים את הבחירות בסודגן. גם אם תסתיים המערכה לפתע מחר או מחרתיים בבוקר, ויש הכרח בחקיקה מיידית. גם כדי לתת תוקף חוקי להמשך כהונתה של הכנסת הנבחרת וגם כדי שלא ייעשו פעולות בניגוד לחוק, כך, למשל. מבחינה פורמאלית הופעותיהם בטלוויזיה של ראש הממשלה, שר הבטחון, האלוף יריב ואחרים, נוגדות את החוק האוסר הקרנת תמונות מועמדים לכנסת שלושים יום לפני הבחירות. ברור, שאבטמיל להלכין היה אילו ביקשו יתעקשו על קיום החוק בשעה כזאת, אבל מדינת חוק חייבת לעשות כאפך להתנהל על־פי חוק גם בשעות הקשות והחמורות ביותר. במאמר מוסגר אפשר להעיר, כי סעיף זה בחוק הוא מגוחך גם בימים כתיקנם. ומוטב לבטל הוראות קיובה כדי לתקני. כי לעולם אין לדעת מה עלול לקרות.

לפי שעה מדובר על דחיית הבחירות ל־11 בדצמבר או ל־18 בו. היו הצעות להשאיר את תאריך הדחיה פתוח. אך לדעת מבינים זהו תוקיסורד. ואי אפשר להשאיר בחוק שכונה חלל ריק, ללא קביעת תאריך מוגדר, גם אם הכל יודעים שיתכן מצב שיחייב דחייה נוספת. ברור ששאלה התאריך קשורה גם בכוונ־טבת פניבילות בקרב המפלגות הראשיות מה המועד הטוב ביותר מבחינתן — סמוך לסיום המלחמה, או כמאוחר יותר. גם אם הרבה דברים הם כיום בחינת נעלם, הרי נבצם שאין ספק כי ההתמודדות העיקרית בבחירות הבאות תהיה בין המערך לליכוד. כל הרסיעות הקטנות והקיקיד־ניות שקיוו להיבנות מהגבעת־מחאה, ייעלמו בכל הנראה בתודעת - הציבור, פרט אולי ל„מרי" המייצג זרם אידיאולוגי מוגדר, שיהיה לו מה לומר. שר ב כן המערך והליכוד, ואולי. לברות הכל, ל„פנתורים". אם אפשר לנחש את מהות הוויכוח בין המערך לליכוד, קשה לדעת אילו התוכנות פניכיות והמורות אידיאולוגיות יתחוללו בתוך שני הגופים, לכיוון זה או אחר. ואני מציין בכוונה גם בליכוד, וזאת על סמך שיחות עם כמה מאנשיהם הנבחנים. גם להם ברור שבתום המלחמה לא יהיה חופשיים לפעול מבחינה מדינית ככל העולה על רוחנו. מבחינה מדינית נהיה פחות חופשיים להתבון כאשר בתום מלחמת ששת הימים. המלחמה הקודמת היתה בסופו של דבר מלחמה לוקאלית, ביונכון ד קוסיגין בקו האדום השאירו אז בעצמנות־הצל כהרוך לתמונת המלחמה הידידה. במלחמת ההתשה כבר היינו יותר מוגבלים, ולא היתה לנו אפשרות רצינית שלא להיענות ליוזמת הפסקת האש האמריקאית באוגוסט 1970. ואת ידעו, גם הליברלים בגח"ל. חולק כאנשי „חרות", שהצביעו נגד עזיבת הממשלה, ולולא הדיקשם של בגין היו נשארים בממשלה עד עצם היום הזה.

מלחמת יום הכיפורים כבר איננה מלחמה מקומית, היא מערכה בעלת אופי גלובאלי. אם כי שתי המעצמות־העל מעורבות בה לפי שעה רק בעקיפין. אין זה מן הנמנע, כי בשלב מסויים ידגישו ארצות־הברית וברית המועצות, כי מעורבותן בגזרת התיכון הגיעה לגבול המסוכן, ואז יהיה עליהן להגיע לפתרון מוסכם. יכולת העמידה שלנו נגד פתרון שיוסכם על דעת האמריקאים תהיה, פעם מוגבלת ביותר. יש לנו יכולת ויכוח, השפעה ולחץ, אך עד גבול מסויים. אפשר להניח, כי ניקסון וקיסינג'ר לא יסכימו לפתרון הנוגד את האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל. אך יכול להיות

(המשך בעמוד 4)

ראשי ההידרה

מאת טדי פרויס

אחד הגילויים המפתיעים ביותר במלחמה הנוכחית היא התנהגותם של הסובייטים. עדיין לא ברור, אם מהלכי התקופה האחרונה הוו „בלוף" מתוכנן כדי לאחז את עיני העולם או ניצול ההזדמנות הערבית כדי להחדיר את כוחם בצורה יותר מבצע למטער של האזור. מה שברור הוא, כי המעורבות הסובייטית הפעם היא הולמת וכהיתה יותר מכפיתה אחר מלחמת ששת הימים 1967. ככל הידוע, היהודי אז בקרמל, ואף בקרב במנרבי הכדיניות בבירות הארעה, דעות כי־כנה אבד יש טעם לשקם את כבוד את מצרים וסוריה פעם נוספת. לפי הגילויים של הגנראל הצ'כי שיינה, שערק ב־1968 למערב, זוהי זה כביא ה„פנה־לאומית" שהכריע את הכף כשתכוע שלא לנטוש את הערבים ולתת להם „הזדמנות" בכנת להוכיח את עצמם. לכן עברו שברנות כאשר עד שהוחל הליך השיקום מחדש, והוליך כהבא לביכוח הלאומים של הארסנה ולהויית התצבה הישראלית ההוזיה ביכי 1967 בדבר החזרה כל כיוני למצרים תמורת הזה שלום בבך בידעו ודי המלחמה הנוכחית.

ביחוד ל־1967 לא קראה ברה"מ הפעם לכנס ועידה של מדינות ביית ואדפה כדי להחריין בדבר שתוי היחסים עם הערבים. עוד בהלך המלחמה החלו הסובייטים בהזרמה מוגברת של ציוד ונשק ללא כה היוסדים אז לבטים יותר על כן: המהירות וההיקף, שבה מבוצעים המשלוחים, מעידים את ההשד, בעוד לפני פתיחת המערכה הוחלים הקיסל. כי בסקרה שייגרמו לערבים אבידות כבדות בכוא, התחדש אספקת הנשק במהלך המלחמה. היעילות שבה בוצעה ההחלטה נותנת מקום לסבר שבה שההחלטה על מילוי האבדות נתקבלה לא רק באופן עקרוני, אלא אף הוכנות באופן מבצעי. מסתבר כי מתכני הנשק, סדרי המשמעה והלוגיסטיקה הוכנו מראש. כן היה צורך בטיפת טלטון כל־בד כדי להגיע את בכרתם התזרים הסובייטיים ולמלא את הדרישות שנתרוקנו בסוריה ובמצרים.

מובן שלמדיניות זו משמעות פוליטית העורה, שהשפעתה הורגשת הרבה מעבר לגבולות האזור. לא רק ישראל חייבת להסיק מכך מסקנות הגורות, למדיניות הסובייטית (החרבה?) יש השלכות חשובות מאד גם לגבי ארה"ב, אירופה, סין והמדינות הבלתי־מזדהות, שיש להן קשר ועניין לבת־רוח באזורנו. אולם במוחה קצר השובה יותר המשמעות הצבאית של המהלכים הסובייטים. בשבוע הראשון למלחמה יום כיפור נגדעו מרבית הורעות של השריון הסורי ונעד כמה אברים מכוח השריון המצרי. קצב התכישה שנתגלה יכול ללכה, פחות או יותר, כדי שיגיעו הצבאות הערביים לאפיסת כוחות ולהפסקת־אש. לפהות הדה־אסקו. אולם כאן נכנס עניין הנשק החדש. גם אם אין המשלוחים מצניקים טנק במקום טנק, יש בהם משום הכבדה ניכרת בגבול המוטל על צה"ל. בהמתבך כאן קרב נגד הידרה רבת ראשים שבמקום כל ראש הנגרת עליה בוהמים חמישה אחרים. בכך הפכת לכאורה פעולתו של צה"ל לעבודה סיזיפית של מילוי חבית ללא תחתית.

זה המקום, שבו יכריע הגורם האנושי. רבים מצוותי השריון והטייסים הישראלים הזו מבכרים, כיצד נפגע הכלי שברשותם. אך הודות לרוח איתנה ורמת אימון גבוהה הם עברו לכלי טיס או שריון שני, שלישי ואף רביעי והמשיכו בלחימה. כאן לא משנה איכות הכלי היחיד שיכולו אלא רמת הלוחם. וזו צשויה להכריע. הכבות הרוחות בצה"ל היא שבבוציה מתצוותים של האויב הח־ברו יחד עם הטנקים או עזקו ואילו המצאת הנותרת. פגויה למאמץ כחודש. הזות אומר, שבמקרה הטוב ביותר מבחינתם יבוא טנק אחד במקום כל שנים שנהרסו. כבן שזו הכבדה ניכרת, כי החיכוב המהודש בקפוץ את השפעת ההרס שגרם צה"ל בחמישים אחוז. אולם זהו חישוב, שהוא יפה בינתיים רק על הנייר. בנוסף לבדיקה הכמותית יש לערוך גם בדיקה איכותית, על אף האומץ ורוח הקרב שהאויב גילה. לכל הדעות, ספק אם רבים מהצוותים הבוזים יכלו להפגין פעם נוספת את ההחלטיות והעקשנות שגילו בהודו הראשון של מלחמתם. נראה שכאן יתבטא ההבדל האיכותי בין הלוחם הישראלי המסוגל לחזור על כמה כוחות קרבות לבין החייל המצרי. או הסורי, שספק אם יוכל לכבן את היוו פעמיים.

ללקוחות "הסנה"

חברת "הסנה" מודיעה לכל מבוטחיה אשר סוכניהם מגוייסים, כי המשרד הראשי של החברה וסניפיה עומדים לרשותם בכל עניניהם והם יכולים לפנות ישירות אליהם

רשימת הסניפים:

סנית ת"א	רח' אלנבי 115	טל. 03—623251
סניף מושבות —	רח' אלנבי 115	טל. 03—623351
" ירושלים —	רח' הלל 6	טל. 02—227488
" חיפה —	רח' הנביאים 28	טל. 04—666321
" הנגב —	רח' העצמאות 47	טל. 057—4391
" חדרה —	רח' הרברט שמואל 66	טל. 63—32530/31
" רמת־גן —	רח' הרואה 2	טל. 731191
" כפר־סבא —	רח' ויצמן 99	טל. 923346
" נתניה —	רח' ויצמן 3	טל. 053—23126

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
הראשונה בישראל
בגודלה, בהיקפה ובותיקותה

דף עורפי ● יורם קניוק

רטוריקה של מי שהיו

חבר טוב שלי, איש אפל, שקט ו[illegible] חזק אמר לי השבוע: ביום הכיפורים מלאו לי [illegible]. ביום הכיפורים נפל בני.

אחרי כן נסעתי בדרכי הארץ ו[illegible] בדרך את האנשים בגנה. ואז הבינותי [illegible], מכל כלנו. חייבים להבין את המציאות כאילו נקלענו ולתרגמה בבדיוק ללשון [illegible].

ראשית, יש להבין שהמלחמה תהיה ארוכה. ואם המלחמה תהיה ארוכה לא ייתכן שאנשים שאינם מסוגלים להרוג לפעילות ימלאו את פורקנם האישי בהתגייסות כיותרת. יש לבטל ברטוריקה ויש לבטל בנסיון עיקש להקיף נפרדים לכותא, כי כל [illegible] המלחמה אינה זקוקה לו עוד בצורה כשמסופקת. יכול לתרום הרבה יותר לגורל. להפוקה ולחיים בארץ עלידי [illegible] למשק. להיה. כי שאינו יכול לתכן על העם בבלי [illegible] ואינו רוצה להיות הכיד בהגד מלחמתית זו או אחרת, צריך להגיב את השירים שלו. אותם שירים שכתב קודם לכן. אם יש דבר שיכול לתרום את הרוח ולהביא רגע למפרכי החיים כי כרגע הוא החזרת תנגת הטלפון למקומה. בימים הראשונים הבבו את התחנה באות ואלפי אנשים שרצו לחזור אל [illegible] והתחנה עדיין נבצאת באיכוך השיבוב. יש להורה כדי [illegible] שעל מספר שלום יושב למספר שלוש וזה על אפס — לאפס.

ומה שחשוב עוד יותר הוא לשנות את כון הדיבור. בכנסת אבות כמה אנשים דברים השייכים למאה אחרת. איני מאמין שהעם הצועד במלחמה זאת, החיילים הצעירים והבחות הצעירים המלאים בעול האיום קיבלו עידוד רב בדברי הרטוריקה [illegible] מעל בימת הכנסת. יש לדבר בפשטות רבה יותר. הרך יחס כבוד למלים, כי מלים הן דבר עביר והן נתפסות בארץ.

אין צורך לצרב כהצה זו לא את נצח ישראל ולא את בורא עולם. יש לדעת כי אתם בה ומי חייב לנצח בה. יש לדעת. לשם מה חייבים לנצח בה ומה תהיה דמות המדינה אחרי הנצחון. אבל יש גם להבין שהנצחון יהיה עגום ומר ועד אשר יבוא, יחלפו ימים ושבועות. והרטוריקה היא טובה, אולי, להתלהבות של רגע אבל לא להליכה ברגבים, ארוכה כפרכה ומקוללת סיאים.

כי עיקריה עבודה לא רגילה הם צמתי המלחמה והרדיו המביאים לביתם של הישראלים את טעם הקרב ואת מראה המלחמה. התמונה החיה היא חזייה מזעזעת ו[illegible]. הכליב הנכתבות והנאמרות צריכות להיות זהירות ובנסטות. לומר

שהשלום הוא [illegible] ונראה אינו דבר הרה. הכל יודעים שהמלחמה נוהג על פי כללים אחרים. גם כאשר נפבתו הבולאנדיה, היו הצרפתים והאנגלים ישראליים וגם אנו היינו ישראליים. להביא למלחמה זאת את המאבק הוא דבר מסוכן. כאשר דובר ישראל בא"ם ב[illegible] את הנציגים לשאלה הוא עושה לשלבים את

המלאכה קלה. יש לשבור בבירור העם את הגשמת ההודיב באירופה על ידי הנאצים במצוד שאין לו שום — שום באחיזה רבתי — דמיון למלחמה עקובות דם בכל שתהיינה. יש להזהר בהשוואה; אפילו אם נראה שהורסים עושים הכל כדי להביס אותנו, עדיין אין הם מתבגנים בתי השרפות לסכנן. עלינו להלחם במלחמה כאילו זאת ארצנו אבל רק בן

הבחינה הסובייקטיבית כי העם הישראלי רואה ארעיות באשר בנושאים הרב נגה. אבל עתונאים, חברי הכנסת ונציגי העם היו בים לדעת, כיצד לדבר וכיצד להבדיל בין רגשות סובייקטיביים לבין שבחות אובייקטיביות.

אין זאת ביקורת על ההנהגה. החיים בימים אלה קשים למדי ואנשים שהורגלו למלחמות בזק עוקרים באותו אפילה. הם תוהים. הם מבפנים לעצמם כבבים בדויים כדי לחזק את רוחם ובצד עבי רבים הורגים, בלא יודעים (בגלל האימה ער [illegible] של מלחמת הפמדה) נבונה ואלו גם פתח על שני הדברים האלה יש להתגבר כדי לסייע לאותם אנשים העומדים עתה גם החזה לצד האויב, עליהם לדעת, להתנהג בבית אותם וההוא שקט ובוטח. יש לשנות באנשים את האמונה בבוחנו לנצח וגם זאת לשנות בהם את התבונה הדרושה בעם הלחם במלחמה ארוכה. לשלם בנים ונכדים. אחים ואבות הנמצאים בחזק בן הבית וקרוב אל הסכנה. כולם יודעים לשמה דופקה על הילה. אנשים כבדי נסיון צריכים לדעת, שבמצב כזאת ביקשו של כל אדם צריך להיות במקום כבו הוא יכול להרום את התרומה הגדולה ביותר. להיות קצין מתוכלל במשב"ל השוב פחות כאשר לנהל חברת תובלה, להיות בפעיל מכונת הקרנה בבית קולנוע השוב יותר כאשר להפיע סהרונות איסיים להיות בן הצבא. לוא יכול היה הצבא לגייס את כולם, היו הכל מגויסים. כה הוא הצם. אני בעיות שלו היו מהמטים קציני תהילים כמכאסאים כדי לצמור על גשרים ולהחזת לאויב היו בכלדוסים זאת. ירבות לבישת מדים על עיקיבה אמורה במסורת. אבל המכאסאים לא יגרשו. צריך את האויב מן הגשרים. ואילו כל צמודי הרדיו היו מגדיעים לו הרי יותר כולות לסרבזיסטורים עליהם.

ואשר לרטוריקה, היא טובת על דקת כל מה שקרה כאן שנים רבות, אבל יש לשים לה קץ. יפצו פתגם: מכה בסלע. ומלה בסלע פורצה גם בלה בסלע הגמון, או ברגע הנכון. יש לדעת מה לומר, מתי לומר ובעיקר חשוב לדעת שהעם היושב בביתו היום אינו עוד העם שישב בבית לפני עבודה ימים וים לדבר אליו בהתאם.

טילי „סקאד" רוסיים במצרים

מאת שמשון עופר

נתיא במצרים איים שלשום, כי טילים מצריים מסוג „זאפרי" („הכובה") מוכנים להפעלה באר־צו.

אין זו פעם ראשונה שטילים אלה מוזכרים בפי המצרים יחד עם טילי „קאהר" („הכובש") ו„ראיד" („החלוץ"). עוד בימיו של נאצר הופיעו טילים אלה במצע־דים הניגיים בחוצות קאהיר. אך לאמיתו של דבר מעולם לא הצ־ליחו המצרים להפוך טילי ראווה אלה למיבצעיים, אף לא בעזרת מומחים זרים ששקדו על מלאכה זו במשך שנים.

לשכת זאת סבדים במערב, כי יש מצויים במצרים טילי קרקע־קרקע לטווח בינוני, עד 400 ק"מ. אולם אלה הם טילים מתוצרת ברה"מ. הקרויים על־ידי נאט"ו בשם „סקאד" טילים אלה מיוע־דים במקורם לשיגור עם ראש־נפץ גרעיני, אך הובאו למצרים עם ראש־נפץ קונבנציונאלי. הח־מר־הנפץ הוא במשקל של 800 עד 1000 ק"ג.

אין להניח, כי צוות מצרי מסו־גל להפעיל טיל כזה וכי הסוב־יטים יהיו נכונים לתת טיל כזה בידי המצרים. לכן סבירות, שאם אכבם יופעל טיל כזה לרשותו של סאדאת, הרי זהו טיל סובייטי מופעל בידי צוות רוסי.

שיגור טיל מסוג זה לעבר יש־ראל או כשורה ישראלית יהווה הסלמה חמורה, לא רק בשל עצם הכנסתו של טיל בעל כוח גדול יותר מאלה שהופעלו עד כה ב־מלחמה זו, אלא משום ששיגור טילי „סקאד" פירושו התערבות סובייטית פעילה במלחמה, שתד־רוג בכך בצורה המובהקת הד־ברוטאלית ביותר מגדר סכסוך מקומי.

אך יש לזכור, שגם אם ברה"מ לא תתערב במלחמה בארח ישיר, היא תפסה כל מאמץ אפשרי אשר כדי לסייע למדינות ערב בלחימתן נגד ישראל. עדיין מוקדם כדי לענות על השאלה, היכן נרקם הרעיון למלחמה זו — במוסקווה או בקאהיר (נראה, כי דמשק לא נגררה את מצרים, כי אם נעג־

תה לבקשה קאהיר — כדברי סאדאת) אך אין ספק, כי מרגע שהחלה ברה"מ מלחמה זו במקום שהחלום, נתנה מוסקווה לכבדים את ברכת הדרך ויהיתה פעולה באורח מלא בהכנות — הול ב־הספקה האסטרטגית הגדולה, ב־קרבנותיה היו עירוני המדינות של ישראל וארה"ב כאחת, וכלה בהספקת כל הנשק והציוד ה־דרושים לשם כך. האיומים המת־אימים וקרוב לוודאי גם בתחום המבנה האופרטיבי. לגבי הקרקע, מוסלת, איפוא, על כף המאזניים יוקרת הנשק, דוקטרינת הלחימה ורמת האימונים של יועציה — כלא לדבר על עתיד השפעתה ב־איזור הזיני זה. מוסקווה, מבקודה ראותה, הדאי אינה יכולה להר־שות לעצמה, שפעם נוספת ימגור הנשק הסובייטי ויובזו בנות חסי־תה הערביות. משום כך היא מת־פיצה על סוריה ומצרים ציוד צב־אי למכביר. ברכבת אווירית ו־ימית, הנעה ללא הרף. לדברי משקיפים במערב אף מפיייעים

מומחים סובייטים בקידום הציוד לקירבת זירות הקרב. לאחר ש־כוחותי הילי־האוויר הישראלי פרי כי עוזרו על הקיפות אסטרטגיות ברחבי סוריה ונכציאו בכלל עצ־לה מסלולים ומיתקנים בעדות ה־הצופה במדינה זו, הועתקה בהי־נתם לשדות מרוחקים יותר, לשם כביאים מכוסי התובלה הסובייטי־יים הגדולים מסוג „אנטונוב 22" ציוד צבאי, בכלל זה חלקי „מי־גים" ומטוסי תקיפה אחרים. ה־מומחים הסובייטיים מרכיבים מ־טוסים אלה בו במקום, וטייסים סובייטיים מטיסים אותם לשדות־התעופה קדמיים.

עד היכן ירחיקו הסובייטים ל־כת כדי לסייע לערבים, במיוחד ברגעים קריטיים, כאשר המתמקן ראשיתו של נצחון ישראלי? קשה לענות על שאלה זו — פרט להנחה, כי מוסקווה עשויה להטיל לכברכה אמצעים נוספים. אלא־אם־כן יהיו צפויים בשל כך ל־סיבות עם ארה"ב או לפחות ל־הגובה אמריקאית העובדת את ה־

אינטרסים הסובייטים ואשר מחי־רה יהיה יקר מדי לגביהם.

ההצהרות התקיפות שנשמעו ב־הקשר זה בימים האחרונים מפי הנשיא ניקסון ורבר החוץ האמ־ריקאי ד"ר קיסינג'ר, שאליהן נל־

וו צבויים מעשים כמו התכת ציוד צבאי לישראל מצד אחד ותגבור הצי השישי בים־התיכון, מצד ש־ני, נותנות מקום לתקווה, כי מוס־קווה תרתע בהסלמת המלחמה ב־מזרח התיכון.

טיל „סקאד" על מרכב זחל

משרד החינוך והתרבות

מודיע כי

כל הבחינות לניבחנים חיצוניים

שנועדו להתקיים בחודש אוקטובר **נדחות**

על מועד חדש תבוא הודעה.

עיריית ירושלים

מטה החירום

מטה החירום בעיריית ירושלים פונה לתושבי העיר שבנו סוכות בבקשה להשאיר הסכך בחצרות הבתים עד להודעה חדשה מאחר ועקב גיוס אמצעי הובלה לא ניתן לפנותו בשלב זה.

ההחלטה אינה בידינו בלבד

(המשך מעמוד 3)

ויכוח בינינו מהם האינטרסים ה־חיוניים באמת.

בסוף כך גם אם תסתיים המע־רכה הצבאית בהקדם בהפסקת אש פורמלית או בלתי פורמלית, אנו צפויים להמשך כוננות צבאית, למערכה מדינית לא קלה ולהד־כה פנימי מורכב, קשה ומגוון. כל זה באוירה אבל ויגון בבתים רבים בישראל. האם יהיה לציבור הישראלי כוח לעמוד במערכת בחירות. קצרה ככל שתהיה? בע־יה נוספת היא בעיית פנקס ה־בוחרים. ככל שאתה מתקרב ל־ינואר 1974, אתה חייב להכניס עמתון נוסף למעגל הבבעיים ל־כנסת. גם אם מבחינה פורמלית פנקס הבוחרים התש"ם נכנס ל־תוקפו רק באביב, קשה יהיה למ־נוע משנהו, שרובו עמד בקווי המלחמה הקדים לומר את דעתו בקלפי.

קשה, איפוא, להניח, שניתן יהיה לקיים את הבחירות תוך זמן קצר, אלא אם כן יחולו הת־פתחויות טובות ובלהי־צפויות ב־הקדם. יש אומרים כי קשה, ל־משל, להופיע עם רשימת מועמדי המערך, כשחיים מרלב אינו מ־פ"ע בבמקום ריאלי בעשיריה ה־ראשונה. או כשחיים הרצוג נעדר ממנה. כל זמן שהבחירות נער־כות עד דצמבר, יש להניח שח־תוק יקבע, כי כל הפעולות שנעשו עד כה, כולל רשימות המועמ־דים עומדות בתוקפן. אולם גם אם הבחירות יידחו בצורה הבס־בת לבעוד מאוחר יותר, יהיה צורך לפתוח את הכל מחדש, ואז ההיינה אלה בחירות שתס־קופה בבלא ההיקף את רעידת־האדמה המהפכתית והפוליטית שמביאה עימה מלחמת יום הכי־פורים, ואשר את היקפה וכיוונה עוד קשה להעריך ולשער.

בינתיים אנו נמצאים בתקופה שבה אסור לטפח אשליות. כבר בתחום הצבאי שבה הסברתנו ה־יבת להיות אמיתית ואמינה, כך גם בתחום המדיני. בשני התחומים הסברתנו לקויה. והמתלים הי־כבגים בתחום ההסברה כל הש־נים, צצים ועולים ביתר תוקף ב־ימים אלו. יש צורך לומר לצי־בור בתחום המדיני מה צפוי ומה יכולים להיות המהלכים בתום ה־מלחמה. לאחר הנצחון. נכון אמ־רה ראש הממשלה בכנסת, יש להרהר למחשבה מה היה קורה אילו התקפת־הפתע המצרית וה־סורית, היתה נערכת בגבולות ה־4 ביוני 1967. אם כי יש להבין כי באותם ימים שהיינו בגבולות א־לה היינו פחות שאננים בכוננות. אבל יש מרחק בין קווי ה־4 ב־יוני 1967, לבין קווי ה־5 באוק־טובר 1973. ובין שני הקווים מ־צויים גבולות בטחון אסטרטגיים לא פחות טובים מקווי הפסקת ה־אש, לא פחות נוחים להגנה יבע־לי יכולת לוגיסטית והערכות. או־לי, אף קלים יותר. כמו למשל, קווי תכנית אלון. בשש השנים ה־אחרונות, אולי, לא התמצצו ה־דכנויות כמשיות לשלום. אך או־לי התמצנו את ההזדמנות לעצב לעצמנו קו גבול סביר של פש־רה. עתה ההחלטה כבר לא תהיה בידינו בלבד.

ה. בזוך

על ידידים

(המשך מעמוד 3)

אלי האנטי־מערבי. פעילותה של ישראל בארצות המתפתחות ברוח סוציאליסטית דמוקרטית בשנות ה־50 וה־60 והפקידה כבלם ההש־תלטות הסובייטית על המזרח ה־תיכון כאז 1967 עד החריפו ד־הצמיקו את הניגודים. ואילו בש־נתיים האחרונות של הפשרה ה־בין־גושית, חילופי הביקורים בין ניקסון לברז'נייב והאוסטפוליטיק של בראנדט, הפכו ישראל והעם היהודי לגורם העיקרי במערב ש־הזהיר מפני נסיגות ההרדמה ה־סובייטיים ואף תבע התנגיות ה־הפשרה בוויתורים הסובייטיים מש־מעותיים, כגון בתן חופש להגירה יהודית. עם כל ההבדלים דמה אולי תפקיד זה התפקיד שמילאה יהדות העולם, בשנות ה־30. כאש־ר מדינות המערב הישלו את עצמן לגבי אפשרות הדוקים, עם היטלר. גם ההתהררות עם סין על נפט „העולם השלישי", שכנאתו אל ישראל גוברת והולכת, מפ־רדת את הסובייטים בדיניהם האנטי־ישראלית הקיצונית. בנסי־בות אלו קשה מאוד לצפות לשי־נוי, והשתייכות של ברית־המועצות הוסיף בלי ספק להיות בעיה רצי־נית בשבילנו גם בעתיד, בעת המבחנים הבדיניים עם תום הקר־בות.

ש. שפיר

מפעלי קרמיקה
חרסה — חסין — אש — לפיד

לעובדי מפעלינו וילדיהם המגויסים.

עומדים לרשותכם לכסירת פריסת שלום למשפחותיכם הטלפונים הבאים:

03—56136
03—56137
057—2613

במשך כל שעות היום והלילה.

03—56138
03—56135

בשעות העבודה.

המשכורות הועברו למשפחות הדורשים בשלומכם.

בברכת חיזקו ואימצו!

קבוץ בית השיטה

מוסר שלום לכל מגוייסיו

אפשר לטלפן בכל שעות היממה דרך הטלפונים:

065—77762
065—77763
065—77764
065—77946

ובין השעות 6.00 בבוקר ו־11.00 בלילה למספר:
065—77768

נחדקין שושנה והרצל | סיטון רבקה ומרדכי

מודיעים בזה לכל קרוביהם וידידיהם אשר הוזמנו לחתונת בניהם

אברהם (אבי) עב"ל ברכה

אשר אמורה היתה להתקיים ביום 21.10.73

נדחתה

בגלל מצוקת העיתים

משרד ראש הממשלה
המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח

מובא בזה לידיעת הציבור

שהוקם שירות מדעי וטכנולוגי

שמסייע לכל הגופים האזרחיים הפועלים בשעת חירום ולמפעלי יצור חיוניים, לטפל בבעיות טכנולוגיות בהן הם נתקלים בביצוע תפקידים.
בשירות זה משתתפים כל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל ומנהלי המחקר הממשלתיים על מכוניהם השונים.

ניתן לפנות ישירות לכל אחד מן המוסדות הרשומים להלן:

* האוניברסיטה העברית, ירושלים.
* אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב.
* מכון וייצמן למדע, רחובות.
* הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל, חיפה.
* אוניברסיטת הנגב, באר שבע (כולל המכון לחקר הנגב).
* אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן.
* אוניברסיטת חיפה.

המנהל למחקר ותעשייתי:
* המכון לסיבים ולמוצרי יער, ירושלים.
* המעבדה הישראלית לפיסיקה, ירושלים.
* יחידת התפיסה שליד ביה"ס לרפואה, ירושלים.
* המרכז למחקר תעשייתי, חיפה.
* מכון המתכות הישראלי, חיפה.
* המכון הישראלי לקרמיקה וסיליקטים, חיפה.
* האיגוד למחקר גומי, חיפה.
* האיגוד למחקר צבעים, חיפה.

המנהל למחקר אוצרות טבע:
* תמ"י, תעשיות מחצבי ישראל, חיפה.
* המכון הגיאולוגי, ירושלים.
* המכון לחקר נפט וגיאופיזיקה, חולון.
* חקר ימים ואגמים בע"מ, חיפה.

המנהל למחקר חקלאי:
* מרכז וולקני לחקר החקלאות, בית־דגן.
* המכון לגידולי שדה וגן, בית־דגן.
* המכון למטעים, בית־דגן.
* המכון לחקר בעלי חיים, רחובות.
* המכון לטכנולוגיה ואכסון של תוצרת חקלאית, רחובות, בית־דגן ויפו.
* המכון להגנת הצמח, בית־דגן.
* המכון לקרקע ומים, בית־דגן.
* המכון להנדסה חקלאית, בית־דגן.

כמו כן ניתן לפנות אל מוקדי קישור מיוחדים שנקבעו בכל מחוז:
* מחוז הצפון
מוקד הקישור הנו: „המרכז למחקר תעשייתי", חיפה.
טל. 04—225171 עד 04—325176.
* מחוז הדרום
מוקד הקישור הנו: „המכון לחקר הנגב", בבאר־שבע.
טל. 057—3382 למר עובדיה לפיד.
לאחר שעות העבודה בביתו של מר לפיד. טל. 057—3264.
* מחוז תל־אביב והמרכז
מוקד הקישור הנו: „המרכז הלאומי למידע טכנולוגי ומדעי" בתל־אביב.
טל. 03—288265.
לאחר שעות העבודה בביתו של מר ק. קרן, טל. 03—778435.
* מחוז ירושלים
מוקד הקישור הנו: המעבדה הישראלית לפיזיקה", ירושלים.
טל. 02—61800 או 02—30211 (קו פנימי 275) לד"ר צבי תבור, או לד"ר. הנה ארבל.

יונתן שלוסברג ואסתר משה

מודיעים כי חתונתם שנועדה להתקיים בקיבוץ גשר הזיו בתאריך 23.10.73

נדחית

על מועד חדש תבוא הודעה

המכללה האזורית תל־חי

מודיעה:

הלמודים נדחים בכל המסלולים (כולל אוניבר־סיטאיים) עד להודעה חדשה.

בא לעקוב אחרי הודעות בעתונות.

קבוץ נאות מרדכי

מודיע שמסיבת הכלולות של

ענוס וצפורה

שנועדה להערך ליום 22-10-73

נדחית

החופה תערך בחוג המשפחה בלבד.

נאות מרדכי

אם יש לך למכירה דירת יד־שניה!

אם נותרו לך דירות בודדות חדשות שלא מכרת!

חברת שיכון ופיתוח לישראל בע"מ

ממשיכה לרכוש

דירות עממיות לצרכי קליטה

בנות 1—3 חדרים

לקבלת פרטים נא לפנות:

למשרדי שיכון ופיתוח לישראל בע"מ

* תל־אביב והמרכז, רח' הארבעה 18א', טל. 260191;
* ירושלים, רח' הלל 15, טל. 231321, ביום ב';
* חיפה והקריות, במשרד השיכון, רח' העצמאות 21, טל. 660961;
* באר־שבע ודימונה, במשרד השיכון, מרכז הנגב, טל. 4911, בימים ב', ה';

מפעל ההזנה בבתיה"ס בת"א פועל כתיקונו

בישיבת מינהלת החירום, שנ־ערכה ביום ג' בבוקר, מסר מנהל אגף החינוך של עיריית תל־אביב —יפו ברוך אביבי, כי המפעל לאספקת ארוחות חמות לתלמידים בבתי־הספר ממשיך בעבודתו הס־דירה. אתמול סיפק המטבח המר־כזי, יחד עם צדדים אחרים. 12,000 ארוחות חמות לתלמידים. (ע)

ארגוני העובדים והפועלים בעירית חיפה

מודיעים למשפחות חבריהם המגויסים.

כי ניתן לפנות אליהם בכל בקשת עזרה שהיא.

הכתובת: רחוב הדר 6. מספרי הטלפון: 662588, 539355.

משא
לספרות, אמנות ועיון

בגליון זה

- ★ רות כבדה — סיפור מאת רות אלמוג
- ★ במחיצתו של טשרניחובסקי — מאת א. ברוידס
- ★ על טוניו קרגר לתומאס מאן — חנה הרציג
- ★ הצגות שוליים בפסטיבאל אדינבורג — מאת אילן זיו
- ★ רומאן גארי, אוולין וו, ק. אולייה, א. בוואן — באספקלריה

שלושים שנה למות שאול טשרניחובסקי

טשרניחובסקי והסתירה הרומאנטית

מאת יורם ברונובסקי

שאול טשרניחובסקי בציור מאת ל. פאסטרנאק

קום לחיכנס לעובי הדברים — אך מקומו של טשרניחובסקי בתולדות אלו הוא מעניין וייחודי ביותר. הוא מתוודע אל היוונות בעודנו ילד — בן שבע קרא את „איליאס" בתרגום רוסי פרוזאי (לפי חרשימה האוטוביוגראפית, שנדפסה בכרך ל"ח של „השילוח" ב־1918 אך נכתבה ארבע עשרה שנה קודם לכן, בלוזאן) ואחת מהוכניותיו הספרותיות הראשונות היתה להשוות את החומש עם יצירות הומרוס („... על ספרי החומש הבטתי כעל האודיסיה"...) — אך הוא נסחף בהערצה פולחנית של יוון בהיותו סטודנט בהיידלברג. היה זה מקרה טיפוסי של הערצת ההלניזם הגרמנית הרומאנטית שבוודאי היו שותפים לה רבים מחבריו של טשרניחובסקי באוניברסיטה. (אסור לשכוח גם את השפעת ניטשה ש„בישאת אז באוויר" וטשרניחובסקי קיבל אותה גם ישירות וגם דרך ברדיצ'בסקי). יוון של הפואמות הראשונות שלו היא ארץ השיש והנימפות, האלים הקדמוניים והאידיאלים הנעלים, ארץ שאת הגיאוגראפית שלה שירטטו כבר שילר והלדרלין. בפואמת „דיאנירה" — אחת הראשונות שלו — מתוארת יוון כך:

> ארץ על ימי התכלת ובסוד גלי עדן עליזים,
> ארץ נכנונים, כותרתם — יערות אורן וזית,
> באבני איזמרגד נראיהם, מוסבות משבצות זהב,
> זהב ורקמות ארגמן — מזרעות חטה ושעורה.
> ארץ בת נחלים, מעינים מחביון השיש יזרומו,
> מערות סלעים מחצבתם, מרימעה בת־עין טהרו,
> חולמים שמים נשקפים, בעיני תכלת מרחביה,
> יערי ברוש ועצי דפנה — ממלכת דומית הקודש,
> לוטים תעלומת ופלי ובצילום ארגונות שיש

נרמז לחלומות המשורר שקמאו ועמדו כאבן.

אלמלא ידענו שטורים אלה הם פרי־עטו של טשרניחובסקי יכולים היינו לחשוב שלפנינו תרגום משובח של איזה שיר של שילר או המנון של הלדרלין, עשוי מתוך הקפדה על פרטי התיאור או אף על המשקל (זהו השיר הראשון של טשרניחובסקי השקול בהקסאמטר דקטילי, המשקל הקלאסי של האפיקה היוונית ושל רבות מיצירות „פולחן יוון" הרומאנטי). אין זאת אומרת שהשיר הוא בבחינת „חקוי" — אלא אם כן נעיין מחדש, ללא דעות קדומות, במושג הזה של „חקוי" במסגרת של תנועה אידיאלוגית דוגמת זו של הניאו הלניזם הרומאנטי. המשוררים הגרמניים רצו בכל מאודם „להידמות" למשוררי יוון הקדמונים, „הנאיביים", ולכן „חיקו" את השירה היוונית — אבל הם היו „סנטימנטאליים", הנאיביות של היוונים הקדמונים אבדה להם, והדבר מוכרח היה לבוא על ביטויו בחיקויים אלה. שתמיד חבוי בהם מוטיב הקינה על אובדן ה„נאי־...

זקנו עמו!". תחושת השייכות הזאת עשתה אותו בעת ובעונה אחת משוררה של האלילות, היוונות והכנעניות — ומשורר המאוהב בקטנות העיירה היהודית, מחבר האידיליות.

טשרניחובסקי אינו מסתפק בהעמדה הזאת של יהדות זקנה למול צעירותו הנצחית של אפולו — הוא מוצא בן־בריתו לאפולו בהיסטוריה — או פרה־היסטוריה — של עמו. השורות האחרונות של „לנוכח פסל אפולו" מסכמות מראש את כל תורת „הכנענים" על רגל אחת:

> אכרע לחיים, לגבורה וליופי,
> אכרע לכל שכיות החמדה ששודדו
> פגרי אנשים ורקב זרע אדם,
> מורדי החיים, מיד צורי שדי,
> אל אלוהי מדבריות הפלי,
...

יום ו', כ"ג בתשרי תשל"ד, 19 באוקטובר 1973
משא, גליון מס' 42 (97), מוסף ל„דבר" 1973
יום ו', כ"ג בתשרי תשל"ד, 19.10.1973
עורכים: אברהם שאנן, יצחק בצלאל.

הצגות השוליים

מאת אילן זיו

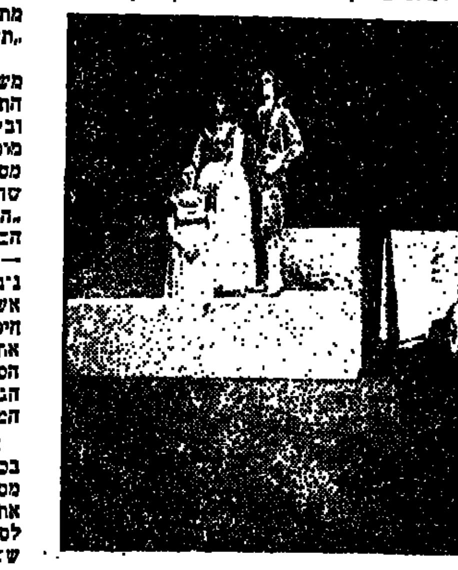

...

יש משהו אנושי־אוניברסאלי, יש כאב וסבל. אך בפי הסמורגטים התלמודים של קמברידג' נשמעים הדיבורים על החברה האוכלת את בניה והונקת את כוחות היצירה שבהם קרובים ללבם ממש כמו הבעיות של המאוים.

הצגת רעה זו היא הצגה מאלפת, ולו רק בגלל הסימפטום שהיה בכל ההצגות שראיתי בפסטיבאל:

...

גם הצגתה של מחלקת הדרמה באוניברסיטת גלאזגו הסגינה יומרנות חדשנית ללא כיסוי.

בתוכנייה היה כתוב כי המחזה, „פאוסטוס 73", הוא עיבוד חדש של פאוסטוס למארלו. הבמאי ניגסה למצוא במחזהו של מארלו מקבילות לבעיות כיסוריות וחברתיות אקטואליות, והתוצאה היא פאוסטוס בבגדים מודרניים וכלי שום אינטרפרטאציה...

על במה זעירה באולם קטנטן אנו רואים מבחילה וגרוטסקית של שלושה טיפוסים זעירים... גניים שיצאו „לחטוף משהו" לארוחת־ערב. ... דה מתחילה באופן „מהוגן" ביותר ומתפתחת ... גיה של מין, אלימות וסביאה. שני הגברים ... הלבושים בבגדי־ערב, מתפרקים וחושפים ... את טבעם החייתי בשרשרת של סצינות־אכיל...

„אהבה אורחית אל האנושי"

(סוף מעמוד 2)

מכמיהת הלב, מאותה סחרחורת המסרה את המשמעת הפנימית. טוניו מערער שוב על ההצדקה שבבריחה הזאת (המתבטאת בהסתגרותו של ידידו האמן בבית הקפה עם בוא האביב) ומרצה את ספקותיו באוזני ידידתו ליזווטה.

בדיונים של טוניו בריחוק ה־מכרחי בין היוצר לחוויה הרגשית המניעה את היצירה, בשעת עיצובו האסתטי של החומר, מבחינים אנו בנימות הרווחות בדירנים אסתטיים בזמננו: „אם אתה מעוניין יותר מדי במה שיש לך לומר, אם לבך פועם כך בחמימות יתירה, אזי מובטח לך כי תנחל כישלון גמור. אתה נעשה פאתטי, סנטימנטאלי, מגושם, ואתה עתיד להוציא מתחת ידך משהו כבד, מעין גוש גולמני שלא עובד כל צרכו". הנטייה הרומאנטית של מאן משתקפת בראייתו את האמנים כטיפוס מוגדר — לא אנושיים, מנוגדים לאנושי, זרים ויוצאי־דופן, המיוחד למאן הוא אי־השלמתו עם מהות זו, המתבטאת בגעגועיו, הערכתו, כמיהתו של טוניו למה שהוא רואה כנורמאלי, „אורחי", בורגני. „רק הנורמאלי, המתוגן והנעים הוא ממלכת הגעגועים שלנו, הוא החיים, בבאנאליות המושכת שלהם". מתחוור לטוניו כי טעה בדרכו וכי למעשה הוא „אורח אובד דרך".

טוניו מחליט לנסוע ולבקר בעיר מולדתו. זאת נקודת מפנה בסיפור, והיא מופיעה בשני מישורים: מבחינה חיצונית עוזב טוניו את העיר הגדולה ושב לעיר ילדותו, והתמורה בעולמו הפנימי היא לידתו המחודשת, הבנתו הטובה יותר את עצמו ואת הקשר לשורשיו.

מכאן ואילך מופיעים בסיפור שוב פרטים רבים הקשורים בילדותו של טוניו והמוטענים במשמעות סמלית. פרטים אלה מסבים את תשומת־הלב למבנה הסיפור, שהוא מכוון וקפדני. גם אם איננו מבחינים בכך מיד בגלל הזרימה הספונטאנית של התיאור: עד עתה ראינו שהסיפור פותח בשתי אפיזודות קצרות הממצות את מהותו של טוניו בילדותו. אחר־כך מופיע דיווח קצר המסכם שנות־חיים רבות והמוביל אל החלק ההגותי העיקרי, שבו מופיע ומנוסח במישרין — מפיו של טוניו בנוכחות באוזני ידידתו — כל מה שתואר קודם לכן בעקיפין, באמצעות סצינות דראמאטיות. כאן מתרחש המפנה, וממנו ואילך הולך המעגל ונסגר באמצעות מוטיבים החוזרים בשינוי צורה: זרותו של טוניו בעיר מולדתו מובלטת בעזרת הזרה על פרטים שהופיעו בתיאור ילדותו אך עתה אבד טעמם.

החזרה והתקבולת המכנית בולטות בסיומו של הסיפור, שבו מתוארת סצינת־מחול המקבילה לפרטית לסצינת שעור המחול הראשונה. בדניה פוגש טוניו שוב בהאנס ובאינגה. אם בתחילת הסיפור הופיעו השניים בנפרד, כי שני שלבים בהתפתחותו של טוניו, הרי עתה מתלכדים המוטיבים ומוטענים במטען סמלי. הם מזדמנים לו בנסיבות מופלאות ובלתי סבירות למדיי, המדגישות את התרחקותה של היצירה מהריאליזם. הם נהפכים לסמלים וכמוהם כדמויות בחלום. כמו אז מציץ טוניו בריקודם מאחורי דלת־זכוכית, מתוך האפלה. זר ומבודד לאור השופע מחוץ החדר. שוב הוא מתפעל מקילותו של מנהל המחולות, שוב אין אינגה שועה כלל אל בדידותו ואל כמיהתו אליה, ושוב מבקשת את חברתו נערה חיוורת, בעלת חזות רוחנית, המועדת בריקודה, המיוחד והמפליא בסצינה זו הוא המיידיות, החד־פעמיות וזאת בשעה שהדברים מתרוממים מעל ליחודי אל הטיפוסי והמייצג. כאן האנס אינו ידיד־הנעורים של טוניו אלא כל „כחול עיניים" שהוא, מייצג של גזע זה, וכמוהו אינגבורג. הם מגלמים את הנטען שהיוו, כאינדיווידואלים, לגבי טוניו הילד והמבוגר.

טוניו עבר כברת־דרך. שלבים בחייו ובהכרת עצמו. אך לבסוף חזר לנקודת־המוצא שלו. מתוך הבנה עמוקה יותר של מהותו. אולי יש רמז לפתרון הקונפליקט. למציאת דרך השילוב של אהבת החיים הפשוטה עם צורך היצירה. בשורות הבאות שכותב טוניו לידידתו ליזווטה:

„כי אם יש דבר מה העשוי להפוך את הסופר למשורר. הריהי אותה האהבה האורחית שלי אל האנושי, החיוני והשכיח. בה מקור כל חמימות, מקור כל נדיבות־רוח ובדיחות־הדעת."

חנה הרציג

עם סיום שנת הארי"י
אנו מגישים ספר מהודר של שירי קבלה
שירי היכל תפוחין
מאת שלמה שנהוד
בלווית מסה מאת זלמן שזר
ציורים פנחס שער
בצירוף הכחרות ובאורים מאת המחבר
מחיר מיוחד לתקופה מוגבלת 35 ל"י
הוצאת "המנורה"
ספריית הכבר
הפצה

במחיצת טשרניחובסקי

מאת אברהם ברוידס

טשרניחובסקי וציוריו

הכל יודעים את טשרניחובסקי המשורר. אבל כמעט שלא ידענו על נטייתו המיוחדת למלאכת הציור. הדבר נתגלה לי במקרה. בשנים תרצ"ה—תש"ג, נשא בכהונת נשיא אגודת הסופרים העברים והשתתף בישיבות הוועד. אך בשעת הדיונים היה כמפליג לעולם אחר, רחוק. נאחז בפיסת־נייר שלפניו ומכסה אותה רישומים. לפתע היה כמתעורר ומפליט הערת־ביניים קטועה, זורק פסוק קצר ומוסיף להתמכר לשירטוטיו. רק מקצת מן פיסות הנייר מאלה הצלחתי להציל, שכן את השאר קימט וקרע בעצם ידיו, שלא מדעת.

ומה היה רושם? סוסים דוהרים, חרבות, תופים, חצוצרות, צריחים ודקלים, פירמידות, נוף מזרחי. כן הרבה לשרטט פני נשים וגולגלות. (אגב, בחדרו על ארון הרופא שלו, הוזקרה תמיד גולגלת, שעוררה את שימת־לב מבקריו). ביחוד שימש לו, פעם בפעם, נושא לשירטוטיו, שיר של גיטה „שר־היער", שהוא תירגמו. בשולי השירטוט הזה היה רושם במקורו הגרמני את השורות הראשונות של השיר וכן השתעשע בציור של „שלושת הדקלים", אגדה מזרחית מאת לרמונטוב.

כמה מתכונות נפשו נתגלו באותם שירטוטים, שהועלו כבדרך אגב. השירטוטים מצטיינים בתנועה הרבה שבהם, בדינאמיות. והמכיר את תולדותיו של המשורר ימצא, כי הם נתחברים אליהן. בסוסים הדוהרים מתבטא אופיו הסוער, האימפולסיבי; החרבות — זכר לאיש הצבא. כידוע שימש טשרניחובסקי כקצין בצבא הרוסי; פני הנשים — עדות לחלקה של האשה ביצירתו; הגולגולת — סמל לעיסוקיו הרפואיים. אתעכב כאן על הגולגולת הזאת, האחת, שצייר ועיטר אותה בסיפרה 50. הדבר קשור ביובלו הפיוטי. במלאות חמישים שנה לפירסום שירו הראשון (כ' באלול תש"ג). לציון התאריך הזה טיפלתי בעריכת נשף ספרותי באולם „אוהל שם". טשרניחובסקי כבר היה חולה ושרוי במצב־רוח מדוכא. בקושי השפעתי עליו להשתתף במעמד החגיגי, המוקדש להערכת שירתו. פניו היו מצומקים, ובשפת גילוח נפגע עורו ולא רצה להיראות ברבים. אך, כאמור, נענה להפצרותיי. העליתי אותו על הבמה לקול מחיאות־הכפיים הסוערות של הקהל הרב. החלו הנאומים. כל אחד חזר על התאריך „חמישים שנה ליצירת המשורר". העצרת הפיוטית עמדה בסימן השראה, בהתרוממות הרוח. העיניים נישאו לעברו של טשרניחובסקי. אך הוא השפיל מבטו ונצמד אל דף נייר תלוש מפינקסו, שירטט בריכוז ובעקשנות. עם גמר הנאומים ניגשתי מיד אליו. ולשמחתי לא הספיק להשמיד את הדף המשורטט. נטלתי אותו מתוך סקרנות לראות מה שירטט. והנה: גולגולת של מת ומסביב לה עיטורי המיספר 50 — לאמור: לנגד עיניו כבר ריחף יום־המוות המתקרב. ואכן, אחרי חודשים אחדים נפטר המשורר.

לדמותו האתליטית והחסונה, ולראשו ברעמת־תלתליו נמשכו צלמים, ציירים ופסלים והוא לא סירב להם. אדרבא ואדרבא! רק בימי מחלתו, באחרית ימיו, משהרגיש כי נפלו פניו, ביקש מהם שיניחו לו. שפת הציור והפיסול היתה קרובה לרוחו. טשרניחובסקי ביקר בתערוכות והסתכל כמומחה וכמבין. כשהשמיע מישהו הלצה על־חשבון ערעוריו האמנותיים ו„כבינותו" בציור, חייך, סילסל שפמו ואמר: „הו הו... עוד במיכאילובקה, כתינוק ילד, ניסיתי לצייר... המיכחול קדם אצלי לעט".

פעם אחת סיפר לי כי בשחרותו הירבה לצייר מפות גיאוגרפיות, כלי־רכב ודמויות חיילים, נוף, אילנות ואיכרים. „אמי — הוסיף — היתה מראה בגאווה את ציוריי לבאי־הבית, אך חששה פן אהיה „חודוז'ניק" (צייר) מסוזר... ואני המשכתי ועודני ממשיך. אף השיר הוא מין ציור עכוה — לא כך? הציור והשירה יסודם בראייה פנימית, בשמיעה פנימית. גוונים וצלילים משותפים להם". ובתוך נענוע בלוריתו, פסק: איזו מריחה של צבעים בימינו! אינות פילוף! ממש כתרונות ותפלה... ילכו ללמוד... ילמדו הטירונים... ודווקא מן האמנות הקלאסית... לא יזיק להם".

בימי חגיגות יובלו קיבל עבודות ציור רבות, כשי הוקרה, מאת תלמידי בית־הספר, ביניהם ציורי־עפרון צבעוניים, שהתאימו לתוכן שיריו ושרטוטי נוף המולדת. הוא דיבר בשבח הציורים החביבים, מעשי ידיהם של הילדים, ולא אחת הצטער על כך שאינו יכול לקשט את חדרו בתמונות כאשר עם לבבו.

פרק באנטומיה ונשיקות

כדי לאזן את תקציבו הצנוע עבד טשרניחובסקי כרופא בבתי־ספר עממיים של עיריית תל־אביב. על־פני הרקע הזה נתגלגלה ונרשמה שיחתו (חשון, תרצ"ד): „אני בודק תלמידים, תלמידות. בשעת בדיקה מבקש אני להתפשט והם מתביישים. מה הביישנות. כל אברי הגוף הם אותם יסנים, עליונים ותחתונים גם יחד. כל אבר ואבר ממלא את הפונקציה, שנועדה לו. אין אצלי אבר מכוער ונחות־דרגה. העיקר שתהיה לאדם בריאות של חושים כדי לחוש בכל אבר ואבר את יופיו."

לאחר שהיית קלה שוחה טשרניחובסקי מגרה בשולחנו, שולף חוברת „ביתר" ומגישה לעיניי: כאן „פרק באנאטומיה" שלי. עורך אחד סירב להדפיס את השיר, מחמת צניעותו האווילית. אבל קלוזנר לא היסס לפרסמו כמתכונתו, אף לא ניסה לתקן ולמחוק. אדרבא! ואם — אמר — יאשימוני בפירסום פורנוגראפי, עליו האחריות ויעמוד בדין. בפרק זה, שהתחלתי כתיבתו בפיטסבורג, עשיתי נסיון לצייר במידת־מה חלק מן הגוף. העצם והליחותיה. מופלא וסודי הוא הלאבירינט של גופנו ובבנין האיז. חוכמת הטבע היא חוכמה עתיקה ומחודשת תמיד".

בדרך כלל נמנע טשרניחובסקי משיחה על שיריו. אבל לגבי השיר הזה — הקשור בתקופת לימודיו באוניברסיטה, כששמע שיעורים מפי גדולי הפרופסורים והמנתחים — גילה יחס מיוחד. הוא האריך בדיבורו „בזכות ליצניות, פואטיקה, היתרתי לעצמי לכסות, בנשיקות את פני המקומות המעולים והגמישים, שנועדו לכך לפי טיבם. אין לך יופי העולה על מזג של טבע ואמנות; וטביעת נשיקה בתקופה הנכון היא טבע ואמנות."

תוך כדי דבריו העירוני לטשרניחובסקי כי שניאור כבר הקדימו, כידוע, בנושא „כך נושקים אצלנו". „נכון — הודה טשרניחובסקי — אבל אצל שניאור היתה זו הנשיקה תלויה בריגוש ארוטי בלבד, ואצלי נצמדו הנשיקות לשם הסברת הטרמינולוגיה האנאטומית. בכל אופן, אינני אומר לבטל בזה את טעם נשיקותיו של שניאור. הלא בני חבורה אחת אנחנו, ועם כל הקאפריסות שלו הוא גבר כהלכה."

„אהבה אזרחית אל האנושי"

מאת חנה הרציג

(טוניו קרגר, מאת תומאס מאן, תירגם י. ליכטנבוים, הוצאת „תרביה" 1973, 121 עמ').

החמה המרכזית ב„טוניו קרגר" היא האמן יוצא־הדופן בתוך סביבתו, ובהכללה רחבה יותר החיים מול האמנות, רוח־החיים הפשוטה מול חיי ההגות, הגוף מול הנפש. נושאים אלה שבים ומופיעים בכל יצירתו של תומאס מאן, בשינויי התייחסות ובצורות ספרותיות מגוונות כמו ריאליזם, אגדה, סימבוליקה. בנובלה שלפנינו עדיין מאמין מאן, בתמימות מסויימת, בחלוקה הברורה בין החיים לכתבונים, בין הבריות השכיחות והאמנים: הראשונים הם הנורמאלים, הבריאים, היפים, „חולי העיניים", והאחרונים הם המוזרים, החולנים, המתייסרים. ביצירות מאוחרות יותר שלו מיטשטשים הגבולות הברורים והתמונה נעשית מורכבת יותר. ב„מוות בוונציה" משמשת דמותו של הילד היפה טאדזיו כסמל מורכב: האם הוא מגלם את החיים בניגוד לאמנותו של הסופר אשנבך, או דווקא את המשיכה הדמונית שבאסתטיות המושלמת והקרוע שבאמנות עצמה? הקרע החיצוני בין האמנות לחיים מופנם אל תוך נפשו של האמן, שבה קיים קונפליקט בין הדמון לבשעות. ושניהם גם יחד הם מסקטים באישיותו של האמן. ב„הר הקסמים" עובר הקונפליקט לעולם החיצוני. בית־המרפא שעל ההר הוא גילום של ניתוק מהחיים, הסרת האחריות, הדקאדנטיות (שסמליהם ב„מוות בוונציה" הם המגפה והמשיכה למוות של אשנבך). אך גם העולם הנורמאלי, המפוכח והאחראי שמעבר לבית־המרפא מתמוטט עם פרוץ המלחמה. הנורמאליות שוב אינה בטוחה. הריקבון פושט בשני הצדדים, הן בעולם השפל והן על ההר המגונן.

גם ההפרדה בין גוף לנפש אינה עוד חדה, ומורכבותו של השילוב משתקפת בקטע יפה זה: „כלום אין זה דבר גדול וטוב, שאוצר הלשון מכיל רק מלה אחת לציין בה את הכל, למן התמים ביותר ועד לתאוותני — הגשמי ביותר... היא בחינת חד־משמעיות בתוך הדו־משמעיות. שהרי האהבה אינה יכולה להיות בלתי גשמית, גם בתומתה המופלגת. כשם שאינה יכולה להיות בלתי תמה גם בגשמיותה המופלגת. שכן היא האחדה לאורגאני, לחביקתו החומדת של הנועד לכיליון". באגדת „הראשים המוחלפים" מתגלמים הגוף והרוח בשני אנשים שונים, והסינתזה בין שני הקטבים, הלובשת צורת של חיבור גופו היפה של האחד עם ראשו הרוחני של האחר, היא האידיאלית.

כאמור, מורכבות זו נעדרת ב„טוניו קרגר" אף אין הדבר פוגם בריגוש ובכמיהה שמעורר ספר זה, ואולי אפילו מתגברת תחושת הזרות והבלתי־אמצעית על־ידי פשטות זו, הכנה והנוגעת ללב. טוניו קרגר, גיבור „הסיפור", בן למשפחה בורגנית מכובדת, סגולה מילדותו נטייה להתבוננות מופנמת ורגישה, בעצמו ובסובב אותו. דו־המשמעות שבנפשו מתגלית כבר אז. הוא אוהב את אמו הזרה, בעלת המזג החם, הנלהבת, אך מכיר בכך שעמו של אביו ראוי יותר לכבוד והערצה. „ואף־על־פי שאביו היה מוכיח אותו על פניו, הרי בעמקי נפשו היה תמים דעה עמו". טוניו חש שהוא זר לסביבתו, מבודד, המחוני באהבתו לספרות, בשירים שהוא כותב, ברגישויותיו המיוחדות, ואין הוא משלים עם מהות זו. בעמקי נפשו הוא חש בצדקתם של „האנשים המהוגנים", „האזרחים ישרי־הדרך" המתבוננים בו בחשד. הוא אוהב אהבה עזה את החבר האנס, המנוגד לו בתכלית: יפה, עליז, אינו מתעניין כלל בספרים נוגים כמו „דון קארלוס" לשילר, ומעדיף על פניהם ספרים על סוסים.

מאן ממצה את מהותו של טוניו בילדותו בשתי האפיזודות הראשונות בסיפור: טיולו של טוניו עם האנס, שבו מנסה טוניו לשתף את האנס בחוויותיו וזה מעדיף לשוחח בעליזות עם נער אחר, מבני סוגו, וסצנת שיעור המחול, שבו מתאהב טוניו המתבגר באינגבורג, בת סוגו הפיסית והרוחנית של האנס. אינגבורג רוקדת בחן ובקלילות. וטוניו, המתבלבל במבוכות, מבצע שגיאה נלעגת. אהבתה של אינגבורג למחול כמו אהבתו של האנס לספורט, מבטאת את אותו „יופי" שהוא תכלית כיסופיו של טוניו, גם כאן מופיעה דמות השייכת לעולמה של אינגבורג ומעוררת את קנאתו של טוניו — המורה למחולות בעל המבט הצרפתי המעושה וקלות התנועה. וכאן גם מופיעה אחותה הרוחנית של טוניו, הנערה מגדלנה, הרוחנית והלא־יפה, שגם היא כושלת בריקודה ומחפשת את קרבתו של טוניו. מאוחר יותר בחייו חושב טוניו: „האנס ואינגבורג. מה הדבר המיוחד לשני אלה אשר לקחו את לבו שבי. זה לא היה הדמיון בלבוש ובתווי־פנים בודדים, אלא דמיון הגזע והטיפוס, זה הטיפוס הבהיר של אנשים בעלי שערות בהירות ועיניים כחולות זכות כפלדה, המעוררים בלבך הרגשה של טוהר, של זוך ועליזות יחד עם גנדרנות יהירה ועשוטה כאחת."

השלב השני בדרכו של טוניו הוא התבגרות, שלב שבו הוא רואה את דרכו כיוצר המשתמש בחיים כחומר לכתיבה, מסוכת, עליון ובעל עצמה בדרך לגיטימית ולא כמפלט מפני חוסר יכולת להתמודד עם החיים בפשטותם: „ימים הגיעו, וטוניו קרגר לא היה מוכן עוד, כמו אז, למות למען אינגה העליזה, כי על כן הרגיש בקרבו את הרצון והכוח לחולל, על פי דרכו, הרבה דברים מופלאים בעולם". עם זאת נשארת איתנה התפיסה הבסיסית של היחס בין היוצר לחיים: האמנות באה על־חשבון החיים („כל שרפתה בריאותו כן הלכה יצירתו הלוך והשתכלל"), כדי ליצור על האמן האמיתי להתרחק מריגושי החיים.

(סוף בעמוד 4)

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים
מודיע לציבור על
המדור לתיעוד ולמידע
על ישראל
* ספרים ותעודות לעיון
* פרסומים להפצה
המדור עומד לרשות מורים, מרצים, מדריכים, ישראלים היוצאים לחו"ל, תלמידים, משתלמים ועובדי מחקר.
שעות הפתיחה: כל יום בשעות 9—13 לפנה"צ, במרכז ההסברה, רח' אחד העם 13, ק"ה, ת"א.

רוח כבדה

סיפור

מאת רות אלמוג

אשה אחת, ביתה סמוך לים, רוב ימיה ספוגות בחרריה, נוסעת מפעם לפעם, בחודשי הסתיו והחורף, לעיר אחרת, לפקוד חנות למכר ספרים ישנים. שם היא מחליפה לעתים כמה מילים עם בעל החנות — איש זקן. בדרך כלל אין הוא שועה אליה. הוא מניח לה לנבור בספריו. הוא מכיר את האשה ויודע שאין היא באה לחנותו לקנות. עם מוכר־הספרים הזקן היא מדברת בלשון זרה, לא לה, ולפעמים, כמבקש להתגרות בה, הוא פונה אליה בעברית. אז היא מניעה בראשה במורת־רוח והוא מוכיחה על שלא טרחה ללמוד את שפת המקום.

בחנות ספרי קודש; דפיהם דקים כעור התינוק, אך עלו בהם כתמים כעין החלודה. כריכות שהיו קשות וחזקות התפוררו, לובן עבש מתפשט על פני הכריכות מן העורות. הרבה שעות עושה האשה בחנות, אבל עיניה סומות לאותיות הקדושות. קריר בפנים, טחוב וחושך, כבמערה.

לעת ביקורה הראשון כבר מסתלק הקיץ מן העיר האחרת, אך במקומה עדיין חם והלחות המלווה שמעיה חונקת. בחנות הספרים משתק חד כחרך־עין את פעימת־לבה. אחר־כך משתרר שקט. כאן שרויה האשה בין שרטוטי תאוות, מרומזים אך גלויים לעין — קור אבני סמטה, טחב אוויר־קיר, עורבים שצעקתם רקמה שחורה, עפעפיים כבדים מכסים על סוד אפל, מר. ואז יש איזו אלימות שמתפרקת, והחד החוזר בא בליבה; מנגינה ללא צליל שאין שיעור למתיקותה.

בקיץ, רחוק משם, היא כאדמה נחרכת לאט; צמחי חולות נודדים, דלים, רוח מצוי יעקרם משורש. חלומותיה נודדים אל העיר האחרת כל הקיץ, והיא הוגה בה כבמקום ללא מזל אך עתיר אושר — מצודת תמיד. שם חרך־עין של הנצת פתאום; התערטלות של חידלון ונצח; רמזי לובן באפילה; התעלפות החושים המתוקה עת תמשש יד דפים מצהיבים מתפוררים וחג של תגלית עם זכרון בזיר: אש תנור — כחמי אור מרחקים כמלאכים צהובים, שלוחי־מות, על תקרה, יד מהססת לנגוע — ובחוץ נופל גשם על מקומות קדושים.

כשמגיעה האשה לחנות מביט בה מוכר הספרים הזקן בבגד־ראש. גבוה וזקוף הוא יושב ולעתים יצום יום תמים. האיש הנוטה למות יושב בפתח חנותו כבחלון ראווה. עיניו נודדות והוא מתפלל. בעיניו מדמה האשה לראות מבט של כליון־נפש שמנצח את כל היסורים. היא מתקנאת בגבורתו; בכי משתנק בגרונה והיא מבינה את הקללה שברחמים העצמיים.

בחלל החנות צף ערפל, אור עכור וגונמי. דפי הספרים פריכים ושבירים; פסוקי הוויה מרוסקת; משפטים כושלים של ישות נשברת. האשה רואה אותיות שחורות, זרות, והריח — דפוס עתיק, או נייר זקן, ושמא דבק שוב אין עושים בו שימוש. האשה נוגעת בדפי הנייר ואצבעותיה מזדהמות: אבק בא מספרים נוטים למות. היא מלעלעת וצריבת יובש בגרונה. וכשהיא זוכרת היא ממאנת לזכור; וכשהיא ממאנת לזכור וזוכרת על כורחה, מפרפרים חייה כדג שעלה בחכה. לבה, המבין שנדונה לשוב ולחזור לכאן, מתמרמר. כבר סתיו. ולמגעה נושרים ארצה הדפים העתיקים. ניתן לשמוע את הרוח בא מתאום והולך. יש עלים ברוח, בסמטה הזאת, שאין בה עצים. מהרים יבוא הרוח. זה אלפים בשנים יתור דרכים לעולי־רגל ולגדודי־צבא. היא מדמה לשמוע את תנועת השלווה הרכה השמש נושרת לאט, שם הרחוק, מעבר לסמטה זו ומעבר לסמטאות אחרות, והיא חושבת שאפילו הרוח נודד לכאן, פריך וצהוב, וכי בקרוב יירד הגשם על המקום הזה. היא חושבת על כך שהחיים והמוות הם שני אותנים של עצמות ויחה.

מוכר הספרים נכנס. הוא מתכופף ומלקט את הדפים; אוחזם באצבעותיו הכחושות חלבנות, ובחוץ אבנים גדולות שזקנה לא ניכרת בהן, והתפילה, ולחישת תשאית של אלה שמתו. היא שומעת את הרוח עובר בעצים רחוקים. היא חושבת על כך שבחורף הנסיעה בהרים מסוכנת.

בערב היא חוזרת לביתה ושבה לדבר בשפתה. שם היא עושה כל מה שנחוץ לעשות. לפני שהיא נרדמת היא קוראת את סיפורו של עישי, האינדיאני הפרא האחרון בצפון־אמריקה, שכל בני שבטו ניספו והוא עשה דרכו מזרחה, עד שהגיע לעיבורי עיירה קטנה אחת, אל גדר של בית מטבחיים. שם כרע נפל, וגופו עירום כדרך הפראים ורק קשתו עמו וקמיעות. ובכל ארצות אמריקה לא נמצא איש שידע לדבר בשפתו, כי נותר יחיד.

מראי ואוין־אוגים הניח לשריף לשים אזיקים על אמות־ידיו ולהוליכו לבית־האסורים.

עישי — האינדיאני הפרא האחרון בצפון־אמריקה, האיש האחרון שדיבר בשפת הורה שהיתה שפתו — הסתגל. הוא למד ללבוש בגדים והניח לחוקרים להציג את קשתו וקמיעותיו בבית־נכות; הוא ניאות לדבר בשפה שאינה שפתו.

האשה סוגרת את הספר; היא מכבה את האור. בחושך היא חוזרת ומספרת לעצמה את סיפורו של עישי; אימתו מצוקתו. הוא עשה את כל הדרך הארוכה מנחלת שבטו אל האנשים שכיסו את ערוותם ואולי ביקשו את נפשו. שפתם היתה באוזניו כשגעון.

כשהאשה מספרת לעצמה את סיפורו של עישי היא זוכרת את מגע התכריך השחור מאבק את קצות אצבעותיה. בחלומה היא כלואה בתא קטן ושריף קשוח־פנים, שאקדח תחוב בחגורתו, מבקש את נפשה.

בבוקר, כשמתעוררת האשה מחלומה, היא חושבת; כבר מאוחר, צריך לנהוג כמו עישי שלמד הכל למן ההתחלה, כדי לזכות בעוד כמה שנות חיים. אבל אין היא מבינה לאיזו תכלית. שלוש שנים התגורר עישי בבית־נכות ודיבר בלשון לא בטוחה. כתינוק למד גם הוא להלך בנעליים, לקשור את שרוכיהן, לרכוס כפתורים, להשתמש בסכין ובמזלג ולעכל מזון זר בקיבתו. עישי לא הגה בכך שהסתגלות היא מסיכה. הוא ביקש לחיות וידיו התרגלו למגע החפצים החדשים וביצעו את התנועות הנחוצות.

אבל בשבוע שלאחר־מכן שוב נוסעת האשה לעיר אחרת. בחנות הספרים היא נוגעת בכריכות ספרים והן מתוססות כעור פצוע. היא פותחת ספר אחר ספר. בזהירות היא נוגעת בדפים הנושרים למגעה. היא הוגה בסבלנותו של הזקן ושואלת את עצמה אם הוא מבין את כמיהתה אל טעם האבק. הוא יושב בחוץ על שרפרף. קומתו זקופה ועיניו נודדות. הוא מתפלל. כשתלך האשה ייכנס פנימה, ילקט את הדפים שנשרו ויחזירם למקומם.

והנה באחד הימים, לעת יפקוד שרב־פתאום את הסתיו ואובך יחניק את העיר והבתים יקרבו זה אל זה וצל החומות יכבד ועכירות אטומה תצוף בחלל הסמטאות, נופלת על האשה השרויה בחנות הספרים סחרחורת, מעין סהרורית. היא מליטה את פניה בכפות ידיה, להימלט מן המראות המתנודדים, מן הקירות המטים, מן הספרים המתפרצים לנפול. אפשר ששמע הזקן איזה רחש, כי נפנה לאחור. אחר־כך קם מן השרפרף ואמר:

„בואי, גברת, שבי, נוחי".

כשלא שעתה אליו, נכנס, נטלה בזרועה והוליכה אל השרפרף. כשישבה משעינה ראשה אל הקיר והזקן הניח את ידו על פניה כמבקש לכבות אור. ידו עורה שקוף כמים ועצמותיה לבנות־לבנות.

אז אמר הזקן: „אשה נוכרייה את פה ואני נולדתי כאן; וכן אבותיי ואבות אבותיי וגם אבותיהם. וכבר אני חי כאן קרוב לחמש מאות שנים ועדיין אינני עייף. וכבר קרבה שעתי ואני ממאן..."

הזקן דיבר והלשון הזרה עילגת בפיו. וכשבא הערב נעל את חנותו והאשה הלכה משם.

בביתה היא הוגה לעתים במוכר הספרים הזקן הנאבק בגסיסתו כשדוק חיוך משוטט סביב עיניו הנודדות.

אחר־כך בא חורף. הזקן לא שינה בגדיו, גם לא העלה אור בחנותו.

הוא מברך את האשה בשפה רפה, ידיו מחבקות את חזהו וצעיף של צמר כרוך סביב צווארו. בחנות מונחים הספרים בערימות, כמו לא נגעה בהם יד מאז היתה כאן לאחרונה. ושוב היא נוגעת בהם בזה אחר זה, כבאברי גוף אהוב, ואצבעותיה מציירות סימנים באבק. אחר־כך היא פותחת אותם והדפים — שקופים ודקיקים כעור האדם — נושרים מידיה וצונחים אל אבק הרצפה. בחוץ משברים ענקים ורוח סוחף ורסיסי־מים וחובט באנשים. האשה מוסיפה למשש את דפי הנייר וידיה זוכרות.

הזקן מכניס את השרפרף ויושב בחושך. הוא מרים את הדפים הנופלים וסודרם על ברכיו. ובשעה שהגשם חודר אל החנות — רפוי ונינוח עם שוך הרוח — מניחה האשה לזכרון להימלט ליסוריה שוכבים.

וכל אותה עת מדבר אליה הזקן מתוך החושך בשפה זרה:

„קשה החורף, גברת, קשה לזקנים. את נוכרייה ואת מורגלת בארצות הקרות, אבל אני נולדתי כאן, וגם אבותיי ואבות אבותיי ואבות אבותיהם, וכבר קרוב לחמש מאות שנה אני חי בעיר הזאת ועדיין אינני עייף. אבל החורף קשה לזקנים ולי אין יורש."

האיש מוסיף לדבר אל האשה בלשון זרה. גשם נופל על תריסים מוגפים, צלליות אש, כמלאכי־מוות, משוטטות על תקרה. עיניה נודדות בהיסוס, בחשש, והחוויה מטילה בהן דוק שקיפות.

היא זוכרת איך ביום של שגעון ביקשה את נפשה למות ויצאה לשוטט בעיר בגשם ולגופה רק שמלת־קיץ קלה ולרגליה סנדלים והחורף בעיצומו. יום תמים התהלכה ברחובות העיר, מים מסמאים את עיניה שוטפים על גופה, נספגים בסוליות סנדליה. ולפנות ערב נקלעה לסמטה חשיכה וראתה פתאום איזה אור. הנה כך מצאה לה מקלט מן הגשם בחנות ספרים. איש זקן הגיח והציץ בה. מחמת הבושה גימגמה דבר־מה בלשון זרה. האיש הזקן קינח פניה במטלית, פשט את מעילה, הטיל עליה את סודרו היבש והביא תה חם. היו לו אצבעות לבנות גוססות וסביבו ריפרף כפרפר־לילה משוגע ריחו הצהוב והמסמא של המוות. ריח עדנים, אין שיעור למתיקותו. עכשיו אומר הזקן: „כשבאת לראשונה היה יום חורף קשה כיום הזה, וזה היה היום השמיני למות רעייתי והראשון אחרי השבעה. שתים־עשרה שנים חלפו. היית רטובה כולך כשבאת. הבאתי לך תה חם. קר היום. אנעל את החנות ואלך הביתה. אם תסכימי אכבדך בכוס תה."

הלשון הזרה מתרסקת בפי הזקן. האשה מחייכת והוא קורא:

„את מחייכת!"

האשה הולכת עמו לביתו. שם חדר אחד ומטבח קטן. על השידה תמונה במסגרת. „אשתי המנוחה — אומר הזקן — חמישים ושתיים שנים חיינו יחד. רק אני והיא כל השנים, ושמונה ימים קודם שבאת בפעם הראשונה הלכה לעולמה. עכשיו אני זקן ואלמן אבל נולדתי כאן, וכאן כל בני משפחתי. את צעירה ואולי אלמנה ואת נוכרייה כאן ואין לך מודע וגואל בארץ ואפילו בשפתה אינך מדברת, ועכשיו אחלוט לך כוס תה."

הזקן הביא שתי כוסות ואמר:

„היית חולה מאוד כשבאת. ואחר־כך באת כמה פעמים בשנה. בסתיו ובחורף. ואני תמיד ידעתי מועד בואך ומועד לכתך. וכשאת באה אנחנו מחליפים כמה מילים וכשאת הולכת אני שב הביתה והיום את אורחת אצלי."

הזקן קם ממקומו להגיף את התריסים. הוא העלה אש בתנור והלשונות האדומות הילכו על התקרה. האשה עוצמת את עיניה ולבה מתעלף.

„קשה החורף, גברת — אומר הזקן — קשה לזקנים. אני עייף. קר בחוץ ויורד גשם. הערב לא אלך לבית־הכנסת. הנה, קחי לך ביסקוויט."

הזקן נוטל סידור, נפנה אל המזרח ומתפלל. אחר־כך הוא פושט בגדיו בחדר סמוך וחוזר ונכנס אל המיטה. תחילה יושבת האשה בקצה המיטה. עיני הזקן נעצמות וגופו רועד. אז שוכבת האשה לידו ומחבקת את גופו הכחוש המעוטף בשמיכה. היא עוצמת את עיניה וממששת את פני הזקן: עור דק ויבש, דף מספר מתפורר. כשהיא מתפכחת מחלומה היא רואה פני איש זקן מוסבות אל התקרה ובזוויות העיניים העצומות עומדת לחלוחית כמו דמעות. פתאום היא מלחשת בעברית:

„גשם יורד, גשם חזק מאוד, מחיה הגשם וגם ממית. וכשהוא יורד נופלים מן השמיים פרפרים פרפרים צהובים שהם שלוחיו של מלאך־המוות, אלה הנשמות הקטנות הטובות שהוא מלקט, נשמות של ילדים תמים שמתו שלא בעתם. וכשנוטל הגשם הם יורדים ארצה ובאים לפקוד אנשים, נשמות מיוסרות. פעם אחת, ביום חורף קשה, כמו עכשיו, הופיעו בחדרי. פרפרים בטולי גשמיות, אך צבעוניים, צהובים, צהובים כדפי ספר ישן, והם נכנסו אל חדרי בעד לתריס המוגף, בעד לזגוגיות החלון, וריפרפו מעליי סמוך אל התקרה והכוני בשגעון, מעין השגעון שהוא מחוז־חפץ כל איש, שגעון של זכירה גמורה ושיכחה גמורה... ואני נמלטתי אל הגשם לטבוע בו."

והזקן אמר: „כל השנים האלה ידעתי שאת מכאן. ידעתי שאת מדברת בשפתנו. כל השנים האלה חיכיתי."

והיא אומרת: „הייתי חולה מאוד אחר־כך. זמן רב הייתי חולה וכל ימי מחלתי לא הגיתי אלא בפרפרים הצהובים הנפלאים אשר מהם מילטתי את נפשי, נפשי זו היוצאת אליהם."

הזקן שולח יד מהססת, רועדת, ומלטף את ראשה. ידו ספק נוגעת. הוא מטה את השמיכה ויורד מן המיטה וגם האשה קמה. הוא נוטל מן השידה ספר שחור־כריכה ונותנו בידה.

„כל השנים האלה חיכיתי — אמר — התפללי, בתי, התפללי לאלוהים."

האשה יוצאת את הבית ובידה סידור־תפילה ישן. היא הולכת הלאה משם. הספר מונח פתוח על כפות ידיה המושטות והדפים מרופטים נושרים. טסים ברוח, נחבטים בכותלי־אבן, נעצרים בעיקולי סמטאות. טיפות מים באות בשער האשה, וזולגות על לחייה; טיפות מים נאחזות באריג בגדה, באות בעורה, נספגות בגופה כפריה־אהבה. וצחוק, כמו אנקה, צחוק רם קם. פתאום קם. כמו רוח, כמו רוח הקדים: עמוס אבק, עכור, הוגה נכאים.

רוח כבדה — פתאום יקום, פתאום יחבוק.

אספקלריה

„אניגמה" של אולייה

„אניגמה" („חידה") — זה שם ספרו החדש של הסופר הצרפתי קלוד אולייה (הוצאת „גאלימאר"). אולייה, כמו שאר בעלי „הרומאן החדש" בימינו, עוסק הרבה בתיאוריה של כתיבה. לדבריו, הרומאנים שלו כתובים ב„אופן דיאלקטי": המשפטים והרעיונות הצצים במוחו משובצים במבנה מוכן מראש. אם הם מתאימים למבנה — מה טוב, ואם לאו, הוא פוסל אותם.

אשר לרגשות ולתחושות — סבור אולייה — חייב המספר לבחון אותם תחילה בדיקה מחשבתית ורק אחרי־כן רשאי הוא לשבצם בספרו.

החלק הראשון של „אניגמה" נקרא „יוטה" — כוכב לכת חדש שבו מנסים האסטרונאוטים את עולם. ראש הקבוצה הוא „אור". אין הדברים מתנהלים לפי התוכנית, מפני שראש הקבוצה סוטה תמיד מן המסלול שנקבע להם. נראה שהוא מנותק מעברו ונעשה אובייקט לנסיונות בידי הממונים עליו.

„יוטה" הוא כביכול מסוג הספרים המוגדרים „מדע בדיוני", אך ספק אם אפשר לקרוא כך את ספרו של אולייה. בחלק השני, „אזאלה", נמצאים אנו בעיירה אפריקאית, ואולייה חוזר על תיאור הסביבה האפריקאית, שעלה יפה בספריו הקודמים. יש דמיון מרובה בין המקום הנעלם יוטה ובין המקום הארצי־המוגדר אזאלה, וראש הקבוצה „אור" נוהג כאן ממש כמו שנהג בפלאנטה האחרת — דייקנות, קפדנות, חקירות. בתוך כך מקבל „אור" את תנאי המקום עד היותו לאחד ה„ילידים" — חידה מוזרת מאוד שתיפתר ודאי באחד הרומאנים הבאים של אולייה. יצויין, כי בין המספרים הצרפתיים ה„קשים", אולייה הוא מן ה„קשים" ביותר. אין הוא מהסס לצטט מן הרומאנים הקודמים שלו. מעשה אדם העוסק בסידרת ספרים שיש לה יסוד מרעי וכל הקורא ספר מספריו של אולייה חייב לקרוא גם את האחרים. עם זאת סגנונו צרפתי מובהק, כלומר בהיר, מדוייק, אלגאנטי.

„הקוסמים" של גארי

גם בספרו החדש „הקוסמים", כמו בספריו הקודמים, מפתיע רומן גארי את קוראיו בעיקר בהמצאותיו. כיוון שהמציאות של ימינו היא מן האיומות, מנסה גארי למצוא מפלט בדמיון או בעבר. הפעם פונה הוא אל המאה השמונה־עשרה ומוצא בה את „הקוסמים" הצועניים שלו (יש לו זיקה מיוחדת ליהודים וליהדות וחיבה מרובה לצוענים).

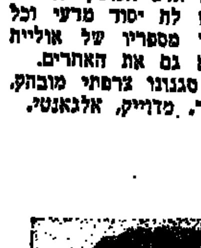

רומן גארי

שני פליטים מוונציה, האב ג'וזפה גאבס ובנו פוסקו, מוצאים מקלט בחצר הצארינה הרוסית קאתרינה השנייה. הם עושים את דרכם בחצר בתחבולות הרבה; מעגנת קומדיה דל'ארטה, הפגנת ידע באסטרולוגיה, בלחשים ואפילו בפסיכואנאליזה קודם לפרויד. גלגולים הרבה עוברים על שני האיטלקים, הצלחות וכשלונות. האב נושא לאשה נערה צעירה, צוענייה מאיטליה, טרסינה. גם הבן מעריץ את הנערה. אהבת האב לאשתו הצעירה היא טראגית. טרסינה חלתה במחלה מסתורית וכמה גברים־נוכלים ניצלו את העובדה בהבטחות שוא לרפא אותה על פי דרכם שלהם.

כמו בספריו האחרים, גם בספרו זה מרבה גארי לקשור את הריאליסטי עם הדמיוני ביותר. לגיבוריו היו כמה גלגולי חיים.

עולמו של אוולין וו

לפני שבוע הופיע בלונדון ספר בשם „אוולין וו ועולמו" בעריכת דויד פריים־ג'ונס (הוצ' „וידנפלד וניקולסון"). וו, זכה כידוע, למקום מכובד בספרות האנגלית של שנות השלושים והארבעים, בשל ההומור והסארקאזם שלו, שבעזרתם תיאר את הווי זמנו, ולא חסך שבטו ממכרים ואף מידידים. ביחס להישגיו הספרותיים, חלוקות הדעות. היה משהו סנובי ולא־נעים ביותר באישיותו, והטכניקה של כתיבתו אינה יכולה לעורר היום התפעלות.

בנושא הספר החדש הושף למעשה פרקים אוטוביוגראפיים של המספר האנגלי, ג'וליאן ג'ב, הסוקר את הספר ב„ניו סטייטסמן", היה מיודד עם וו („בזכות ייחוסך המשפחתי" — הסביר לו וו הסנוב). אף־על־פי־כן, אין ג'ב מהסס לגלות את יחסו החצוף של וו לאנשים.

בספר יש מאמרי בקורת על וו של מאלקולם בראדברי, אוריק ניוב (הכותב על ספרי המסע של וו), ודויד לודג' — (על העתונאות הספרותית שלו).

העורך פריים־ג'ונס בחר במשתתפים, שברובם לא היו מידידיו המפורסמים של וו (כמו קונולי, פאול ועוד). העורך נטה יותר להצגה „אובייקטיבית" של הדמות והישגיה.

לא כבר פירסם „אובזרבר" הלונדוני סידרת זכרונות של וו, אשר עוררו תגובות נמרצות ואפילו שערוריה. בזכרונות יש דברים שיכלו להביא את המפרסם לבית המשפט על הוצאת שם רע לכמה אנשים. בספרו של פריים־ג'ונס יש מעין „תיקונים" לתמונה העגומה המתקבלת מסידרת הזכרונות. נראה שהמשפחה קיבלה סכום הגון תמורת הזכרונות, אם כי בנו של אוולין טען, כי איש לא קרא אותם קודם למכירתם ל„אובזרבר".

בין המשתתפים גם שתי נשים, שאינן סופרות, המאירות בכשרון כמה דברים באופיו של הסופר האנגלי, מתוך היכרות של שנים. אחד הפרקים המעניינים הוא זה המתאר את קשריו של וו עם ראנדולף צ'רצ'יל בימי מלחמת־העולם השנייה. כאמור, חימש זו את ידידיו בין ה„מפורסמים" וה„גדולים".

על אף הנסיון ל„אובייקטיביות", נעשים גם נסיונות לטהר אותו מן הסנוביות האווילית והמגוחכת שלו, סנוביות שהיתה לשם דבר, אפילו קסטלר ראה לעסוק בה על דרך העקיצות הסארקאסטיות.

נראה, כי כל שקטנה ההערכה ליצירתו וכל שנתפרסמו יותר כשלונותיו של האגואיסט הקאפריסי בחיי הנישואים הראשונים שלו, כן גברה יוהרתו. (הסביר נחיתות מוסווה?).

ביוגראפיה של בוואן

מייקל פוט, מידידיו הקרובים של אנייריין בוואן המנוח, פירסם עכשיו את הכרך השני של ספרו „אנייריין בוואן". שניהם, כידוע, ייצגו את האגף השמאלי הראדיקאלי ביותר במפלגת העבודה הבריטית. מייקל פוט היה גם עורך העתון ה„בוואניסטי" בשם „טריביון". ידידות זו בין השניים, כשהם מופיעים בחזית אחת בכל ועידות ה„לייבור", הפתיעה רבים. פוט בא ממשפחה מיוחסת. בוואן היה בן כורים וולשי, שניחן בסגולות בלתי רגילות של מנהיג ונואם, אף שבמרוצת השנים דבק בו משהו מן ההתנשאות. במאבקו על הנהגת הלייבור — נכשל כמה פעמים. ואילו פוט התבלט כנואם מלא פאתוס ולהט אידיאליסטי. הוא ירש את מקום בוואן בפארלאמנט.

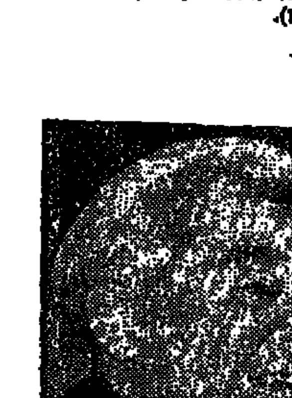

בוואן

בספרו מתאר פוט, בכשרון מזהיר, את הטראגדיה של מי שנועד להיות מנהיג הלייבור (ואפשר של בריטניה כולה) ונכשל תמיד ואף היה שנוא על חלק לא מבוטל של מפלגתו שלו. לדעת אחד המבקרים האנגליים, זוהי הביוגראפיה הטובה ביותר שנכתבה אי־פעם על אישיות פוליטית. פוט מזכיר את הישגיו של בוואן כשר הבריאות, שהנהיג תקנות בתחום זה, אשר כיום הן ענין מובן מאליו לכל אנגלי. גם בתחום השיכון חולל בוואן מהפכה בהיותו שר השיכון בתקופה קשה למשק הבריטי.

מה ראה הצנזור?

ג'ון טרוליאן היה 13 שנים צנזור סרטים בבריטניה. לפני כמה שבועות הופיע ספרו „מה ראה הצנזור". טרוליאן מצהיר בספרו, שהוא התנגד תמיד לצנזורה. קרה לא פעם, שבלחץ הממונים עליו הוא פסל סרט, אך רמז למפיקים, שאם יפנו למועצת העיר, יזכו לטיפול אוהד יותר.

ביחד עם זאת, אין טרוליאן דורש ביטול גמור של הצנזורה; יש לקבוע מה הם הסרטים המותרים לילדים ולאנשים צעירים. המבוגרים יחליטו בעצמם מה רצוי להם. אין הוכחות לשחיתות המידות על ידי סרטי אלימות — סבור המחבר. מה גם שטעם הקהל הבריטי השתנה הרבה בשנים האחרונות, והפוריטאניות פינתה מקום למתירנות.

הוצאת מסדה
ספרים חדשים לילדים ולנוער והדפסות חוזרות
אני שר מאושר — מאת: אנדה עמיר פינקרפלד, צייר: נחום גוטמן
ילד קטן וילד גדול — מאת: תרצה אתר, צייר: אבי מרגלית
שמחת ציפורים — מאת: חנן שדמי, צייר: אבי מרגלית
בובתי שמה אביגיל — מאת: מרים ארנון, ציירה: אלונה פרנקל
צמד חמד — מאת: עליזה סטרוד, ציירה: אלונה פרנקל
חבורה שבזאת — מאת: פוציו
אולי תרדו שם!.. — מאת: פוציו, צלומים: יוסה
אותי לראות אף אחד לא יכול — מאת ע. הלל, ציירה: רות צרפתי
בולבול למה בכה? — מאת: ע. הלל, צייר: שמואל כץ
בקור הצעצועים — מאת: ימימה טשרנוביץ, ציירה: בינה גבירץ
ספורים לגליתי — כתבה וציירה: ליאורה קרן
עליזה בארץ הפלאות — מאת: לואיס קרול, צייר: מרגית

למד בביתך בשעות הפנאי
באמצעות הדואר
100 קורסים לבחירתך
בחינות בגרות ומוקדמות | לימודים טכניים
פקידות ותנהלת חשבונות | אולפן לעברית
שיפור הלשון העברית | אנגלית צרפתית
אוניברסיטה עממית | דיפלומה בבנקאות
תכנית לימודים - חינם לכל דורש
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
מישלב מכון ישראלי להשכלה בכתב

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים
מה שרצית לדעת על הבחירות בישראל תמצא בחוברת שתופיע בהוצאת שירות הפרסומים במרכז ההסברה. להשיג ללא תשלום במשרדי מרכז ההסברה:
* רח' קפלן, ירושלים * רח' אחד העם 13, תל־אביב * רח' אחד העם 5, חיפה * מרכז הנגב, באר־שבע.

הופיע
פתחים ד (26)
ישראל וגולה
דת ודמוקרטיה
דיונים — ספרים — סקירות
להשיג בקיוסקים או בת.ד. 7205, ירושלים.

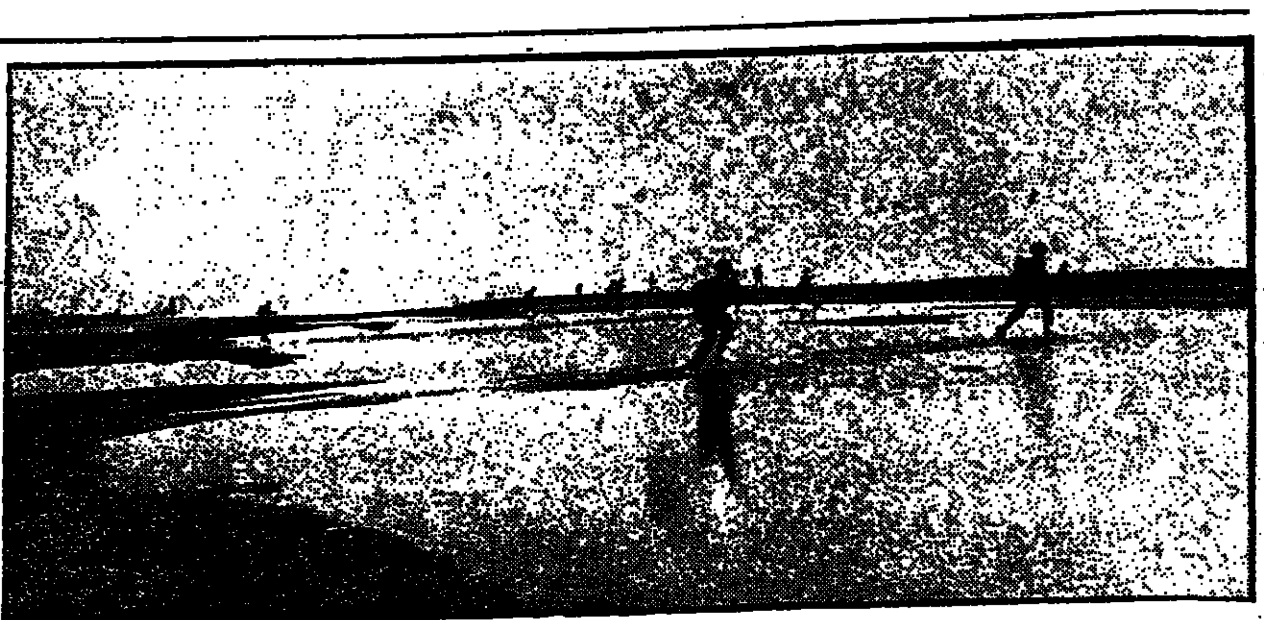

חיילים נעים לעבר מוצב החוף שבגיזרה הצפונית של תעלת סואץ כדי להתחבר עם המוצב, שהיה מנותק

יומן סיני

המלים מפחידות – לא המעשים

מאת נחום פונדק

יש איזו שלווה מוזרה ומרגשת בתוך הסערה המשתוללת בסיני. שקט, עליזות בעצבים, הדרת־כבוד, בטחון עצמי. אינני יודע איך לתאר זאת בלי להישמע פאתטי. ואם יש דבר אחד המפחיד אותך, בשובך, אחרי שבילית כמה ימים עם החיילים בקו־החזית, הרי זה החשש מפני עיוות רשמיך על־ידי השימוש בכל המלים הגדולות והמליצות, שצלילן כה מזוייף, כה מנותק למציאות של סיני.

הם אינם מדברים גבוהה בחזית. מבוכה אוחזת אותם כשהם רואים את הרב גורן נוסע במכוניתו ההדורה אל החזית. „מי צריך אותו כאן?", אמר חייל צעיר. „אנחנו מוכרחים להיות פה. זה המצב שלנו. אבל מי רוצה אותו? שיעזוב אותנו עד אחרי המלחמה".

אך כעבור רגעים אחדים ראיתי אותו חייל מדבר בידידות עם רב צבאי צעיר, סרן, שחילק לחיילים ספרי־כיס קטנים עם פרקי־תהילים נבחרים. הרב נתן עותק לחייל, והחייל אמר „תודה רבה" ותחב את הספר לכיס חולצתו. הוא חייך בביישנות כשראה אותי מסתכל, ואמר: „הרב הזה הוא בחור נחמד, וספר תהילים אף פעם לא מזיק. אצל רוב החברים שלי נמצא הספר בכיס. אנחנו לא דתיים. אבל אתה יודע..."

כשכבנו בחולות אי־שם לאורך התעלה, היחידה התכוננה לפעולה שלמחרת. היה קר ולח, וכמעט יכולת לראות את צמאונך על־ידי לקיקת של הלילה כקובע הפגזה. מאחור נשמע רעם התותחים, באלחוט דיברו האנשים זה עם זה. דיבר־דבר של דמויות ומלים מזהרות. כמה חיילים ניסו להבעיר מדורה קטנה כדי להרתיח קנקן קפה.

„קול־ישראל" שידר את הישיבה המיוחדת בכנסת ביום ב' בערב. החיילים האזינו בדממה להודעתה של גולדה מאיר. אך ככל שהארכה רשימת הנואמים, מבגין ומצדוק לרפאל ולכרמל, לורנץ ולהאוזנר ועוד ועוד, נתמלא הלילה בקריאות־ביניים של החיילים. בצד הפוליטיקאים בנייטים פראזה דרמטית אחת אחרי חברתה. „חיילינו הצעירים האמיצים"; „רצון ההקרבה"; „זוהו של רוח־היהדות"; „קידוש השם" — מרגש היה שבליבותם של החיילים הולכת ופוקעת: „בתוק!". „סגור את הרדיו". „לא, תן לו לדבר. למי זה איכפת" — הם צעקו מתוך החשיכה.

ולמחרת בבוקר יצאה יחידה זו לפעולה והפגינה בדיוק מה שתיארו המדינאים בכנסת בנאומיהם: „רצון־ההקרבה"; „כוחה של רוח־היהדות". המלים מפחידות אותם, אך לא המעשים.

המציאות של סיני אינה פאתטית. החיילים אינם מתנהגים כאילו הם משתתפים בחזיון גדול. כל אחד עושה את מלאכתו בפיכחון ובתושיה. הנהגים שמאחורי ההגה של מכוניות־המשא טעונות התחמושת, הטנקיסטים בצריחיהם, הקשרים עם מכשירי האלחוט שלהם. הם אינם יודעים את התכנית הגדולה שמאחורי מעשיהם. הם אינם יודעים על המלחמה יותר מהאורחים שבעורף. משום שבמוחם הם מקבלים את הרף הדרמטי באמצעות „שידורי ישראל". הם נעים, באבק ובאש. מכוח של רגש חזק של אחוות לוחמים, רגש חזק של חובה וכבוד למפקדיהם ורצון עז לנקום את נקמת חבריהם שנפלו. להשמיד את האויב, לגמור את המלאכה ולחזור לחיים האזרחיים מהר ככל האפשר.

אתה שואל את עצמך, לאן נעלם הישראלי העצבני, הרעשני. זה שאנחנו מכירים מהאוטובוסים, מהחנויות, מהכבישים, בתקופת שבין המלחמות, שאנו רגילים לקרוא לה „ימות־שלום". בעצם, אתה תוהה לאן נעלמו העצבנות והמתיחות של עצמך. זוהי חוויה בריאה לצפות בקור־רוח עם החיילים לאורך קו־החזית בסיני. שליטתם העצמית וחוסר רצונם להיראות גיבורים. השקט הנפשי שלהם — כל אלה מדבקים. לפעמים אתה חש, כי הלשון היחידה המתאימה לתיאור החיילים בחזית בלי להסתכן בנימה צורמת היא לשון האלחוט. קצרה, בלתי־רגשנית ועניינית: „שלוש לארבע: שלושה טנקים של האויב מאתיים מטר מזרחית מהעמדה שלך. אתה רואה אותם? עבור. שמונה לשתיים־עשרה: שלושה טנקים של האויב מאתיים מטר מזרחה. אנחנו מתקיפים. עבור."

ואחר־כך שאון הקרב, והשדר: „עבור להמש: המשימה הושלמה, האויב הושמד". הקמב"ץ מוחק בכפתו את סימון מצבם של שלושת הטנקים של האויב. המפקד אומר: „חבריה, מלאכה טובה. תודה."

זאת השפה של סיני.

התנהגותם קרת־הרוח של המפקדים ברגעי־קרב — קשה להאמין בה עד שרואים אותה. ברגע מסויים היתה סכנה ששתיים מיחידות הטנקים שלנו יטעו בזיהוי ויתחילו לירות זו בזו. המפקד, שעמד בצריח שלו, ראה כיצד נפתח מצב מסוכן ותפס את המיקרופון. לאט ובביטחון, כמו בנגינה של תזמורת, תיזמן את שתי היחידות עד שהתרחקו זו מזו ובאותה שעה הזהיר אותן מן הסכנה.

מדוע אין הפצועים זועקים? מה גורם לכך שאחדים מהם מסרבים לקבל זריקת־מורפיום לשיכוך כאביהם. מה מסביר את השקט המוזר הזה באוהלים שבנקודות הפינוי? כמעט אינך שומע דבר חוץ מאנחה עצורה כשהחובשים דוהרים בקו האש. פניהם חיוורים והוא נושא שיד פצוע בחזרה לטיפול במקום הפינוי. „הם אינם רוצים לצעוק", אמר רופא צעיר מ„הדסה". „בכל מרפאה בירושלים אתה שומע יותר קובלנות מאשר מן הבחורים האלה. הם חוששים, כי צעקותיהם עלולות להשפיע על המוראל של חבריהם".

ומאיזה מקור־כוח נעלם שואב מפקד הטנק הצעיר את שלוות־רוחו, כשהוא זועק לעזרה במפקד היחידה. „אני זקוק לסיוע מיידי", הוא אומר. „חוזר, מיידי". והמפקד עונה: „תירגע, משה, אל תתעצבן, תקבל את הסיוע תוך עשר דקות".

„מה אתה שולח לנו לפעולת־החילוץ", שואל מפקד הטנק. ומפקד היחידה אומר בחיוך: „אני אבוא בעצמי". „בסדר, תודה", אומר מפקד הטנק, „נחזיק מעמד עד שתבוא".

החיילים אינם דואגים לעצמם. הם דואגים לעורף. רוב הקצינים יספרו לך זאת. החיילים אינם רוצים להרבות בדיבורים על חוויות הקרב שלהם; הם רוצים לשמוע מה קורה בבית. הם רוצים שהעורף יהיה היום תקין ככל האפשר. הם רוצים לשמוע בלי־הרף על בתי־הספר הפתוחים, על בתי־הקולנוע ועל התזמורת. „כתוב", אמר אחד החיילים, „שלא ידאגו לנו. אנחנו בסדר". „כתוב, שאנחנו רוצים שיהיו חיים נורמאליים עד כמה שאפשר. לא חשוב, אם אנחנו מקבלים מכתבים מהבית, כל זמן שהמכתבים שלנו הביתה נמסרים מהר".

„הטנקיסטים הצילו אותנו"

מאת מרדכי ארציאלי, כתב צבאי

„היתה אש תופת מסביב. ארטילריה וטנקים של האויב ירו מכל הכיוונים. משימתנו, כשריונאים, היתה לחסום את הפריצה אל קנטרה ולעצור את האויב, שחדר לחלק מהגדה המזרחית של התעלה. פתאום הבחנתי כי הטנק שלי ועוד שני טנקים תקועים ואינם יכולים לנוע בגלל פגיעה במערכת הזחל. מערכות הירי היו תקינות", מספר אייל, המשרת בצה"ל שנה אחת.

„הסתכנו בקרב תוך עזרה במקום אחד. בבוקר ראינו שאנו במרחק 50 מטרים ממוצב שלנו. אחד מאנשי הצוות ירד למוצב. התברר שהוא כאויב. מפקד המוצב הציג את עצמו. הוא הורה לנו להמשיך ולירות מתוך הטנקים שלנו, כדי לסייע לו להגן על המוצב. אך מאחר ששלושת הטנקים נפגעו היינו מוכרחים לנטוש את הטנקים והצטרפנו אל חיילי המוצב.

„המוראל שלהם היה גבוה. הם פייטרים לא־נורמליים. המפקד הורה לאחד מאנשיו לגשת לטנקים הפגועים שלנו ולהוציא מהם תחמושת, כי היא הלכה ואזלה. פתאום הבחנו בטנק רביעי שלנו, שהיה מרוחק מעט. המצרים לא הבחינו בו. היה בו צוות של שלושה בלבד. אבל הוא המשיך לירות ולא נפגע. ביקשנו תגבורת בקשר הבסיס. פתאום הופיעו מרחוק שני נגמ"שים. חשבנו שהם באו להציל אותנו. אבל הטנק שלנו זיהה אותם מיד. אלה היו שני נושאי־גייסות של האויב, שבכל אחד מהם כ־20 חיילים. הטנק פגע בשניהם והשמיד אותם. באותו רגע נפגע הטנק, וביד החליף במט"ק אחר שהיה במוצב.

„ב־11 בלילה (יום א') קיבלנו הוראה לנטוש את המוצב. הורו לנו להתקדם לעבר הביצות בדרום, שם יאסוף אותנו כוח שר הפקודה משגרת. יצאנו מיד. האויב הרגיש שנטשנו ופתח בירויות לכל עבר.

כיוון לא מדוייק

תוך כדי צעידה — היינו 42 איש — התברר שהכיוון שקיבלנו לא היה מדוייק. כל הצד הדרומי של קנטרה היה מוקף סוללות תותחים ומארבים של האויב. עלינו על מארב. ירו בנו. נסוגנו לקנטרה. הסתתרנו באחד הבתים הנטושים. התייצבנו וקיבלנו כיוון — הפעם נכון. התחלנו לצעוד ועלינו על מארב שני, אשר פתח עלינו באש במטווח של 30—40 מטרים. נשכבנו. הייתי בטוח שזה הסוף. לידי הלך כלב ערבי, שהיה שבועות במוצב. כאשר שכבנו היה הכלב ליד רגלי. פתאום נפגע. נפל על רגלי והתחיל מפרפר. כיוון חזרנו לקנטרה. הלכנו בצידי הבתים. פתאום שמענו קול משאית. הסתתרנו. ראינו שהיא מלאה חיילים מצריים.

„בסוף התרכזנו בבית־הקברות של העיר. ניסינו להשגב את צעדינו. מפקד המוצב, שהוביל אותנו ושהיה בטוח לא רגיל בשלוחה שלו, מצא פרוזדור המוביל לביצות. ואמנם הגענו לביצות בלי שמחות האויב נתקלו בנו, אם כי עברנו מטרים ספורים מהטנקים ומסוללות התותחים שלו.

„בבוקר היינו באמצע הביצה. בתוך שיחים, אבל רחוקים מהעמדות שלנו. המפקד הורה לנו להסתתר במשך היום ובלילה נמשיך לנוע. הסתתרנו בין השיחים שבביצה.

„בתחילת הלילה שמענו מעבר לגבעה רעשים של טנקים. הטנקיסטים שלנו התקרבו והגיעו לסכנה. כי רעש המנוע הוא של טנקים שלנו. החלטנו להזדהות את עצמנו לפני הטנקים שלנו, שלא יפגעו בנו. אחד החבריה לקח טלית של באור ניקבה שהיה איתנו במצב ורץ לעבר הטנקים שלנו. הטנקיסטים הצילו אותנו ממוות בטוח".

הפילהרמונית בחיל־האוויר

מאת משה דור, כתב צבאי

„בשום ארץ בעולם אין אנשים נערצים כל כך כמו טייסי חיל־האוויר של ישראל" — את המחמאה הזאת שמע אולם גדוש טייסים ואנשי צוותי־קרקע באחד מבסיסי חיל־האוויר מפיו של זובין מהטה, מנצחה של התזמורת הפילהרמונית, שבא עם 80 נגנים אליהם כדי לנגן לפניהם מיצירות בטהובן, דבוז'אק, ורדי, ביזה ומנדלסון.

„אנחנו יודעים לנגן בכלי־הנגינה שלנו. אבל אתם מנגנים במטוסים וב„סקייהוקים" — הרבה יותר טוב", אמר מהטה מעל דוכן המנצח.

לעתים רחוקות זוכה התזמורת לקהל כזה שזכתה לו כאן. מפעם לפעם הוזעקו טייסים לטיסות בשעת הקונצרט. אבל הנגנים כאילו לא שמו לב להפרעות ולרעשי המנועים של המטוסים הנוחתים והנוסקים. אנשי הפילהרמונית ניגנו בהתלהבות והמאזינים הגיבו בתשואות נלהבות לא פחות.

„מה שהמלחמה עושה לאנשים", אמר לי טייס: „האם הייתי מעלה על דעתי שאשב אי־פעם בקונצרט? נכון, אחותי היא מורה לפסנתר. אבל קונצרט הוא כל כך הגיגי. בבית אני רק שומע מוסיקה קלאסית. אבל קונצרט." לי מצד האמת, המוסיקה הקלאסית שניגנה התזמורת בהזדמנות זאת לא היתה כבדה ביותר. היתה זו מוסיקה שנוהגים להגדיר כ„מוסיקה קלאסית פופולארית", והמנגנים לא לבשו חליפות־ערב, אלא סתם מכנסיים כהים וחולצות לבנות פתוחות וקצרות־שרוולים. אבל בכל זאת קונצרט הוא קונצרט.

מפקד הבסיס מעיר, כי ניצוץ תרבותי חייב להישמר בכל מצב. „ואם כי קונצרטים הם נראים רגילים", הוא מוסיף, „אני מוכן תמיד לנסיבות כאלה. והנחתי שיש אצלנו די אנשים שיהנו, אפילו בימי מלחמה. ואתה רואה — צדקתי".

בכך שהוא צדק נוכחו זובין מהטה, אנשי התזמורת וגם הכנר אייזיק שטרן, שנזדמן במקרה לבסיס ובאיאת לשבת לצד שבל לאבני סאמבל הפילהרמוני.

התזמורת הפילהרמונית בבסיס חיל־האויר

פאבלו קאזלס חולה אנוש

סאן־חואן, (יופ"יע). — הצ'לן הנודע פאבלו קאזלס בן ה־96, הסובל מסיבוכים בריאות בעקבות התקף לב, מוטל במצב בריאות קריטי בבית חולים בפורטוריקו.

רעייתו בת ה־36 של קאזלס, מרתה מונטאנז, השתכנה בחדרו כדי להיות קרוב אליו.

קאזלס לקה בהתקף לב לפני שלושה שבועות.

הפצועים חוזרים לשדה הקרב

מאת דן מרגלית, כתב צבאי

ככל שהמלחמה מתארכת עדות היחידות הקרביות לתופעה שלא ידענו כמותה במלחמות הקצרות שהיו בעבר. החיילים שנפצעו בימים הראשונים למלחמה והועברו לעורף נראו לפתע שוב על צידי התגרצה של כוחי השריון הרכב.

אחד הפצועים הראשונים שחזר להיות היה מפקד טנק. בוקר אחד הופיע אצל קצין השלישות של היחידה וביקש לטלפן הביתה.

„יצאתי", אמר לאשתו.

„אז בוא הביתה", השיבה.

„לא חושב שאני יכול".

„לבית הבראה?", שאלה אשתו.

„לא בדיוק. בחזרה ליחידה".

האשה נדהמה: „אבל אתה פצוע, אסור לך לנסוע. בית־החולים לא שחרר אותך".

„אני מרגיש שאני בסדר".

שתיקה. „אם אתה מרגיש כך — לך".

וכך חזר איפוא, הצעיר מן ההתגהלות בבקעת־הירדן אל הטנק שלו. לא הועילו טיעוני המכונע וגם לא הסבריו של מפקדו, שטען כי עם יד פגועה לא יוכל למלא את תפקידו בטנק.

מפקד הטנק הזה אינו החייל היחיד שחזר פצוע לשדה המערכה. בימין ובשמאל. בטנדר המגיע מדרום ובקומנדקר הבא מצפון, אפשר לראותם חוזרים. ומי שעדיין אינו יכול — כאותו חייל המאושפז עדיין בבאר־שבע — כותב אל החזית:

„אל מפקד הפלוגה. אני מאושפז. מצטער שלא יכול להיות אתכם במלחמה, אם תגמרו, בינתים, המפקד, את המלחמה — אני מבטיח לך, שרק אני יוצא מבית־החולים, אני בא להשתתף בחזקה הקר".

לשמור על היופי בכל מצב

„הדבורים"

מאת יגאל תומרקין, כתב צבאי

הגשר רטוב. ונחשולי הים שוטפים את ירכתי הספינה. הרגלים בפיסוק, בכפיפת־מה קדימה, ואתה נאחז בכל אשר תוכל — מקלע, תותח, הגה או סתם בליטה. כלי־השיט מגיח מן האפלה. נעצר בגע אש מכל הקנים. סיבוב נוסף ומילוט על מסיס את קיבתך מימין לשמאל, מעלה ומטה וחוזר חלילה. ה„דבור" הוקף בשבול־קצף. זו מלחמת דוד בגלית אך הוא במובנה המסורה מובנה.

לא תמיד פורץ הקרב. יש יממות של פטרול שיגרתי, טילולים ונהנים לא־נגמל ומבט. יש לילות מארב עם שמיים בהירי כוכבים וים הלוך כבסף.

בלהט הקרב ובאווירת הצלחת ספינות הטילים, נדחקו לצל

„דבור" של חיל־הים

אחיותיהן הקטנות „הדבורים". כלי־שיט אלה נבנו לפי הנחיות ישראליות על־פי ה„סוויפט" האמריקני, שלהם בהגלות בזירת הקרבות של וייטנאם. ה„דבורים" הגדולים, שהוללו והותאמו לביצוע משימותיהם, בהתאם לדרישותיו הספציפיות של חיל־הים הישראלי בגזרת ים־סוף וזירת הים־התיכון. הכלי זול יחסית לאחזקה, מתפעל אותו צוות קטן לעוצמת גדולה. יש לו שדה־אש רב ומהירות סבירה. כל אלה הפכוהו לכלי אידיאלי למשימתו: סיור באזורים הארוכים והחשופים בחלקם של זירת ים־סוף.

הניסיון שנצבר עם ה„דבורים" מראה, שכלים אלה הוכיחו עצמם בכל ומעבר לכל הציפיות. אמינותם גבוהה ועבודתם במצרות ים־סוף היא מעל למצופה. בסיור אלים שבוצע בליל ה־11 באוקטובר נתקלו ה„דבורים" בסיור במפרץ סואץ בספינת מסחר מצרית מדגם „הקטסור" בת 110 טונות. לאחר קרב עז טובעה הספינה המצרית וה„דבורים" חזרו בשלום לבסיס.

בלילה שבין ה־14 ל־15 באוקטובר פשטו „דבורים" על מבצע ראס־זעאריב, אף הוא במפרץ סואץ, כ־150 ק"מ צפונית לשארם־א־שייך. במקום זה בסיס לקומנדו המצרי. המשימה היתה קשה ביותר. אנשינו עטו על כלי־השיט שהיו מלאים בחיילי קומנדו, נשק ותחמושת. ה„דבורים" הפטירו אש והטביעו במטח קרוב 18 כלי־שיט של האויב. המבצע נראה כמבאר באורויום. ה„דבורים" נחלצו מן המבצע הנועז הזה אם ולא התהיתן כלי־שיט אחד לתנומה.

אותו סיור חוזר בלילה שבין ה־14 ל־15 באוקטובר בראס־זעפרנה, כאשר הוטבעו סירות־גומי של אנשי קומנדו מצריים.

לילה־לילה יוצאים ה„דבורים" למארבים ולהתקלויות אליכות, בבהמה גדולים וצדיפים בהם, בסיטי הים־התיכון והים־סוף ומכהים לאויב כי „עקיצתיהם" כבאיבת מאה.

הסורים הנסוגים נטשו פצועיהם

מאת יהבה בוריאל, כתב צבאי

במבואות רמת־הגולן הוקמה תחנה לאיסוף נפגעים, ובכלל זה נפגעים מצבאות סוריה ועיראק. עד לפני ימים עברו בתחנת איסוף זו רק פצועים סוריים, אולם אתמול כבר הובאו למקום שנה פצועים עיראקיים מחיל מצבא עיראקי.

עשרות רופאים וחובשים עושים מלאכה נאמנה בהצלת חייהם של הפצועים. ביחידה הבפרשת עם טפל עם הפצועים הבצרים, כי הדאגה לחייל הנפגע בשדה הקרב נמצאת בשפל המדרגה בצבא הסורי. קציניים החיילים עזבו עים מופקרים בעת נסיגה הבהה.

בימים האחרונים הגיעו לתחנת האיסוף כמה קצינים וחיילים סוריים שנפצעו במצב חמור. התברר, כי הפצועים נדדו את עצמם לבתי כפריים בתחום סוריה והתחבאו שם. רק אחרי שנוכחו לדעת, כי מצב בריאותם הולך ומחמיר, הסגירו את עצמם לידי כוחות צה"ל.

קצין סורי סיפר כי מיד אחרי שנפצע התחנן לפני מפקדיו, שלמחות יגישו לו עזרה ראשונה, אך הם התעלמו ממנו ובני מישמנו בשדה הקרב.

„אלה הפצועים שלנו נוהג שיהיו טיפול טאבוהנו מוגבים כאן להיחלם הפצועים", אמר אחד החובשים.

המארוקאים לא ידעו מדוע נשלחו לסוריה

מאת אמנון דרזר, כתב צבאי

כמתברר, כי לחיילי הכוח המרוקאי, שהושבר כבר־ההצראה ביום כניסתו למלחמה, לא ניתנה כל הודעה עד הרגע האחרון בפרת בלילה לסוריה.

בשיחה איתם בצפון הארץ סיפרו לנו השבויים, כי מפקדיהם אמרו להם שהם יוצאים לסוריה לתקופה של שלושה חודשים כדי לבצע עם עבודה של עבודות. עד הרגע האחרון — סיפרו — לא ידעו כי הם עומדים להילחם בישראלים.

ואמנם, מורלם של המרוקאים במלחמה זו היה, כנראה, גרוע מכל עמיתיהם בחזית הצפון. הם נשברו לכל עבר, טעו בדרכם ולא ידעו כיצד להפעיל את הכלים הביתיים שברשותם.

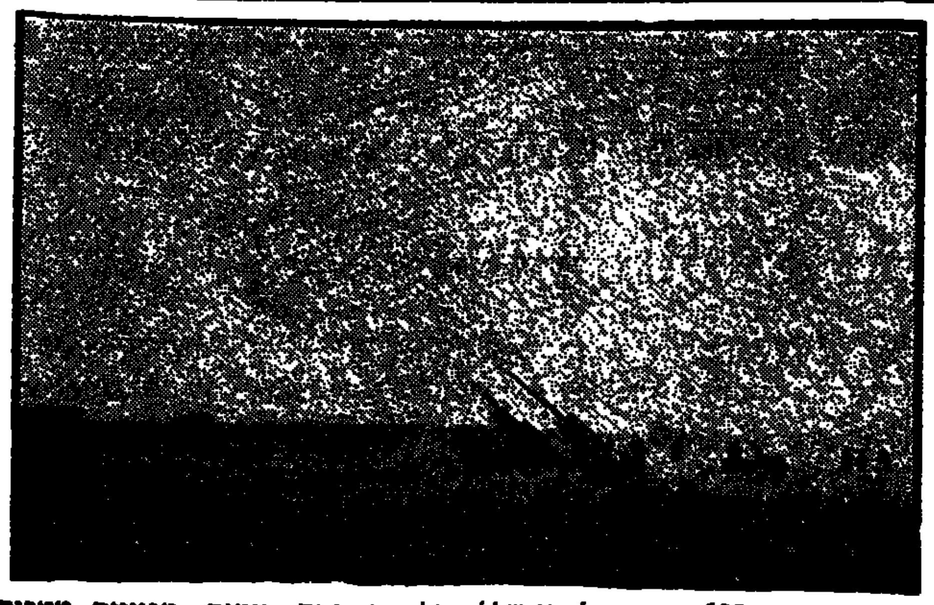

תותחים בקוטר 130 מ"מ, שנלקחו שלל במלחמת ששת הימים, מפגיזים מטרות בסוריה. (צילום: „י. פ. א.")

הטנק הישראלי „נסוג" עם השריון הסורי

מאת כתבים צבאיים

טנק ישראלי, ש„נסוג" ברמת־הגולן לעבר סוריה שהה במשך שלושה ימים בשטח האויב עד שהצליח להיחלץ מהמלכודת.

הפרשה החלה למחרת יום הכיפורים, כאשר אזלה התחמושת באחד הטנקים שעסקו בבלימת ההתקפה הסורית שפלשה לרמת־הגולן. מפקד הטנק, קצין שריון ותיק, הורה לנהג לעזוב את עמדת הירי ולעלות על הדרך המובילה לעבר מאגר התחמושת. כשעלה הטנק על דרך העפר הבודד לצוות הנהגים, שהם נמצאים בתוך קבוצה של חמישה טנקים סוריים ושלושה נגמ"שים, שהחלו בנסיגה. המפקד החליט להמשיך בשיירה ולנסות להימלט בחשיכה, משום שהיה ברור לו, כי ברגע שיירד מהדרך ירגישו בו הסורים ויירו בו.

בינתיים החשיך, הטנקים נכנסו לחניון לילה ולטנק הישראלי לא היתה כל אפשרות לעזוב את המקום. למרבה הפלא, לא הבחינו בו הסורים גם הפעם. בבוקר המשיכו הטנקים בדרכם בשעה שהטנק הישראלי באמצע הדרך. התקפה השיירה על־ידי שני מטוסים ישראליים והם פגעו בשלושה מתוך חמשת הטנקים הסוריים ובשניים מתוך שלושת הנגמ"שים. השיירה התפזרה, אך לא לזמן רב. כשהסתלקו שני המטוסים המשיכה השיירה הפגועה בדרכה והטנק הישראלי מזדנב מאחור. בעלב פסויים נגמר דלק בטנק והוא נותר תקוע בצד הדרך. הסורים המשיכו בדרכם. שני המטוסים הישראליים שוב הופיעו בשמיים וחיסלו את שארית השיירה, בלי שפגעו בטנק הישראלי.

אנשי הטנק החליטו, כי מוטב להם לעזוב את הטנק ולחפש מחסה לידו. במשך יומיים הסתתרו הארבעה ליד תלולית עפר, כשהם מופגזים כל העת הן על־ידי כוחותינו והן על־ידי הסורים. ביום השלישי הגיעה למקום יחידה של טנקים ישראליים, אשר רק בנס לא פגעה בארבעה. אחרי פגישה נרגשת תודלק הטנק ונסע והמשיך בדרכו. הפעם כתוקף ולא כ„נסוג". (צ)

הצטרפו לחבריהם במוצב המנותק

את סרן יחזקאל, קצין באחת היחידות, שנמצאה במוצב ברמת־הגולן, תפסה המלחמה בעת שהיה הרחק מיחידתו. הוא החליט להגיע במהירות למוצב, אך נתברר לו, כי המוצב מכותר בכוחות שריון סוריים המפגיזים אותו, ובסמוך לו מנחיתים הליקופטרים סוריים כוחות רגלים.

הקצין הצעיר לא היסס. במכונית טנדר, כשעמו אחד המשקיים הנהג, איש־מילואים, יצא בדרך העפר המובילה למוצב.

מספר סרן יחזקאל: „אש מרגמות, תותחים ונשק קל נורתה לעבר המוצב, כשהבחינו הסורים בטנדר שלנו התחילו להרעיף לעברנו פגזים ואש צפופה בנשק קל. אני לא יודע איך, אך יצאנו בלי שריטה מכוח הפגזים והנקל. הנהג התגלה כנהג מבוכה ואמיץ. הוא הצליח לתמרן תוך כדי נסיעה מהירה בדרך העפר ולהביא אותנו שלמים למוצב".

הבחורים במוצב נדהמו למראה עיניהם. הם לא הבינו כיצד הצליחו השלושה להבקיע דרך באש ולהגיע אליהם.

הבשורה הראשונה שסיפרו לו היתה, שסגן ישראל, הצליח להפיל „מיג 21" בשעה הראשונה של המלחמה.

מעולם לא רוכז מערך כה אדיר בגיזרה כה צרה

מאת אמנון דרזר, כתב צבאי

על אחד הצירים ברמת־הגולן, בין מאות טנקים וכלי־רכב הרוסים, תקוע שלט צבעוני: „נא לא לקטוף פרחים".

כאשר יורדים מהציר המרכזי ונוסעים בדרכי העפר, בין השדות ועל מדרוני ההרים, מתחילה להתגבש תמונה על היקף העצום של הקרבות שהתחוללו כאן ועל אבידות הצבא הסורי. מאות טנקים, תותחים, כלי־רכב וכלי־נשק למיניהם מפוזרים לאורך הצירים. מאגרי התחמושת גדולים מפוזרים על פני שטחים נרחבים, ובמקומות אחדים אפשר לראות כיצד הושמדה חטיבה שלמה של טנקים על גבעה קטנה של בכפר קילומטרים מרובעים.

במקום אחד ראינו כ־180 טנקים פגועים. במקום אחר ראינו זה בצד זה 80 טנקים סוריים. ובציר אחר, במבואות כפר קטן, עמדה שיירת אספקה ארוכה, הרוסה כולה.

„ואמנם, בערב בסיומו של יום קרבות נוסף, אמר האלוף, כי בשום קרב בהיסטוריה לא רוכז מערך כה אדיר של כלים, ארטילריה, וטנקים בגיזרה כה צרה.

בדרך נכנסנו ליישובים שיושבו מחדש. וכך המשק של עין־זיוון נגיש לנו „דף קרבי מספר 4" ובו כתוב, בין השאר: „אתמול הכינו עובדי חדר האוכל את האולם לארוחת־צהריים ראשונה מחוץ למקלט. כל החברים הוזמנו לאכול וההלו להופיע. יחד איתם הופיעו ה„קטיושות". החלה נסיגה מבוקרת של כוחותינו. הנשאים עמם את המזון לעבר התעלה".

כאשר מגיע לכאן הממונה על ישובי־הגולן, שמואל (מולא) כהן, מצפים אותו חברי המשקים בדרישות. מזכירו של אחד הקיבוצים דורש במפגיע, כי יינתן לחברים רשות לאסוף מן השדה את תפוחי־האדמה, הם אינם יכולים לסבול את הרעיון, שתפוחי־האדמה ירקבו בקרקע, אומר, והעובדה שבשדה מפוזרים טנקים סוריים, תחמושת וגוויות של חיילים סוריים, אינה שייכת לעניין.

את לול התרנגולים שהופגז מתקנים בחיפזון ומבקשים אף להגדיל את הענף. ישוב אחר רוצה תגבורת של בנות. התבשילים שהכינו הגברים טעמם תפל.

מסתבר, כי הכפרים הדרוזיים הלכו בעקבות שכניהם היהודים, אנו רואים כמה משאיות, אשר מחזירות את הנשים והילדים בכפרים סמוכים. רובם פונו בימים הראשונים ואומצו על־ידי בני עדתם בכפרים מרוחקים יותר.

הירדנים מעבדים את השדות – ומאפילים הכפרים

מאת אמנון דרזר, כתב צבאי

סיורנו לאורך הגיזרה הזו שקטה במוצבים שלנו מול ירדן, הובילנו סוף סוף מהדר, הוקם כאן מיתקן למשחק כדורסל, אך העורף שבת, משום־מה, לספק את הכדור.

היחידה תעסוקה בתקיפה כאן, זה היום השלישי. אליפות המוצב בשחמט. כמהל מפעל יודע ומורה בבית־ספר הוכן הגיעו אל שלב הגמר. התוצאה לפי שעה — תיקו.

במוצב אחר הצביע קצין צעיר אל עבר הכפרים הירדניים הסמוכים, המתגברים ביניהם בתעלת מים, אשר משקה את שדותיהם. הכפריים ממשיכים לעבד את שדותיהם. השינוי היחיד שניתן להבחין בו הוא — בלילה היתה האפלה מוחלטת בכל הכפרים שלאורך הגיזרה.

בעוד חיילי המוצב מקיפים אותנו מכל עבר ניסה המפקד להסביר את הרגשתם של לוחמים אשר אינם נלחמים. אין זו בשום פנים הרגשה של תסכול בבושים הקבוצים — הוא אומר — זוהי הרגשה מורכבת יותר. בצד אחד יש לנו תחושה עמוקה של ודאות, שהשקט הזה לא יופרע. בצד שני, אפילו פציפיסט מושבע רוצה להימצא בעמדה קדמית יותר.

קצין אחר, מדריך חקלאי בימים כתיקנם, מוסיף: „כאן, בהבדל מחזית סיני, הישובים שלנו הם ממש מאחורינו, נוגעים בגבנו. בשטח של ראית, הם מבמבשים תזמורת קבוצה. שבכאן לא זזים. אין לאן לזוז".

במוצב אחר נחוץ סגן יוסי בן אחד החיילים שלא ההגלה. החייל שולף מכיסו כיפה ובתבצל: „בקראתי ערכו מבית־הכנסת ולא הספקתי לקחת בידי את כלי הגוללת".

לידי יושב ארכיאולוג צעיר, מתעמק בספר ומודיע, כי הוא מוכן להתפנות לשעה קצרה, כדי להסביר לי, שמדרגת התוואר, במורד הגבעה, היא שריד מבקעת הבבורת הק...

אלא שכאן שוסעו דברי הארכיאולוג על־ידי כמה חברים מהקיבוץ הסמוך, שהגיעו עם מטען של דגים, של לחיילי המוצב. היישובים לאורך הגיזרה, קיבוצים ומושבים, אימצו לעצמם, כל ישוב את המוצב הסמוך.

ובמוצב הבא מתבונן צעיר רכהני בירדנים החורשים את אדמתם, שומע אגב כך את החדשות בטרנזיסטור ואומר: „אילו היו שרבנים גם את דעתו של האיכר הזה, הירדה החטיבה הירדנית. שאלה הירדיע הירדי כי היא נעה לעבר החזית, וחזרה כלעומת שבאה".

חתונה בתנאי שדה

מאת הרב יצחק הירושלמי, כתב צבאי

באחד מבסיסי חיל־האוויר התחולל מעשה בלתי־רגיל: העמדת חופה בלב מחנה, במצבי מלחמה ובתנאי־שדה.

בבסיס זה משרתים עתה, בין היתר, גם אנשי מילואים. אחד מהם, צעיר כבצלנות, חשמלאי־רכב במקצועו, עמד בימים אלה לשאת לאשה צעירה חיננית, בת למשפחה ידועה תיכון. אך באה המלחמה ושיבשה את התכנית. כאשר שמעו זאת חבריו, אמרו: החתונה לא תידחה בגלל המלחמה. כמה החיילים התייצבו בפני מפקדם וסיפרו לו על כך. בעצמו סיכמו עצה וקבעו דרכי־פעולה: הם נמרו אומר לעשות כל האפשר כדי להעמיד את החופה בבסיס בימים הקרובים ביותר. הענין הובא לפיקוד, לנתון את האישור הדרוש.

„האור הירוק" נדלק — וכל החבריה „נדלקו" למסיבה. עתה ניתן לגלות את הסוד הכמוס: ביום א' הבא עלינו לטובה יכניס המילואימניקים לחופה את חברם עם בחירת לבו במעמד משפחת החיילים ובני־משפחה קרובים מצד החתן ומצד הכלה.

„עומדים לעשות כאן צרב מסורגי", מספר החייל המנצח על ההכנות. „הוזילנו כ„בדרך" הכנסה. החתן והכלה יהיו בתוך האהל. הם יובאו לחופה ברכב מיוחד — עגלה — כאשר לפניהם ומאחוריהם צועדים משמרות כבוד לקול הצרורות והתופים. בני הזוג קיבלו לילה ב„עבודה" — כתובה ללא תלויות. אבל כיון שתוקה חיוכבא לילית — הפטירו את הלילה ב„פרעוץ". חתונה כזאת עוד לא היתה".

האווירה בקרב החיילים היא מיוחדת במינה. העבודה קשה והמוראל גבוה מאוד. „התפקיד שלנו הוא לשלוט חימוש ולספקו למטוסי הבסיס", אומר סרן ז. „התיפעול נעשה במשך 24 שעות בהרבה זריזות ונכבה בימזורים. אנחנו דואגים לכך שלא יהיה מצב שמטוס יחכה לחימוש. אנחנו לא מחכים לדרישה: הנה, אנו נותנים לפני שמבקשים.

„דרושים כאן אנשים עם ראש על הכתפיים ועם כתפיים", מוסיף סרן ז. „האנשים עושים עבודתם עם כל הלב ועובדים בכל המשימה, בכל עת שנדרשים.

„תנאי־העבודה כאן שונים. גם קשים יותר. כאן חיים בתנאי־שדה. כל אחד בא לכאן כביה חם — ובמשך כל הזמן לא שמעתי שום טענה על תנאי השירות. יש חבריה שבאו לכאן ביוזמתם והכריחו אותי לקבלם. הם לא נוויסו ליחידות שלהם — ובאו הנה. הם אמרו: אל תיתן לנו רכב. נבוא ברכב שלנו. ביניהם היו גם קיבוצניקים. קיבלתי אותם — והם א־א".

מפעלי „כלל" מבצעים עבודות למערכת הבטחון

מאת דוד ליפקין,
סופרו הכלכלי של „דבר"

רוב מפעלי „כלל" עובדים עתה עבור מערכת הבטחון. בחלק מהמפעלים ירד הפדיון ל־60—70 אחוז מהתפוקה הרגילה בשל גיוס פועלים, ואילו במפעלים המייצרים מוצרים חיוניים למערכת הבטחון, גדלה התפוקה בעשרות אחוזים מאשר בימי שלום ונעשה מאמץ למלא במהירות את ההזמנות המתקבלות.

כדי להתגבר על המחסור בכוח־אדם במפעלים החיוניים — מסר ד"ר פנחס קוזינגר מהנהלת „כלל" — מוסרים את העובדים המצויים בין המפעלים, ריכוז הניהול של המפעלים נעשה על־ידי מנהלי החטיבות. בין היתר, פוזר צוות של כ־40 עובדים, העוסק בהכנות לפ־תיחת מלון „מגדל דניאל" בהרצליה, בין המפעלים. המנהים ו עובדי המטבח שביתיהם הועמדו ע"י „כלל" לרשות הסקים. בי־ברע הבא מתכוונים להעביר חלק מפקידי „כלל" לעזרת מפעל „סנפרוסט" המבצע הזמנות של הצבא למזון קפוא.

ייצורם של חלק ממפעלי „כלל" מיועד באורח בלעדי למערכת הב־טחון. מפעל „פרנק לוי" עובר כו־לו למערכת הבטחון. מצב דומה קיים במפעל „אורדן" ליציקות פל־דה. מפעל הרכב בנצרת מרכיב עתה רק קומנדקרים. גם מפעלי „מיכון ובניה" ו„קיסר" עובדים ב־אורח בלעדי לצבא. מפעלי הט־קסטיל של הקונצרן מבצעים הז־מנות עבור מערכת הבטחון.

מפעלי המלט „נשר" ממשיכים בייצורם. הם הצליחו להתגבר על בעיית הרכב לאחר שהוחזר חלק מהכלים הכבדים שגויסו.

הפעילות של החברות המיוחדות של קונצרן „כלל" מצומצמת חלקית. „כופרנט" ממשיכה באספ־קה גם לצבא ולאוכלוסיה האזר־חית, אך קיימת בעיית הפצה עקב גיוס מחלקים ורכב.

בשל גיוס עובדים מושהית כב־עם להזרים הפעילות של חברת השתכנים „תבנית" והחברת המי־בון.

רבנים הקיפו קבר הרשב"י בתפילה לנצחון

מאת ישעיהו עשור,
סופר „דבר" בצפת

הרב דוד דיין, הרב הראשי של הספרדים בצפת, וראשי ישיבת הרשב"י במירון, הקיפו שבע פעמים את קב־רו של ר' שמעון בר־יוחאי ובנו אליעזר במירון עם את־רוגים ולולבים בידיהם, כדי להכניע צרת מישראל. מנהג קדום זה הוא מיסודו של ר' יוסף קארו, מחבר „השולחן ערוך" אשר בספר ההיוזנות שלו „מגיד מישרים" מצוין: „בשעת צרה על ישראל ב־עצירת גשמים יש להקיף את קברותיהם של הרשב"י ובנו אליעזר."

אמנים רבים ולהקות צבאיות יוצאים כל יום לבידור חיילים

שיאים בהתנדבות לעבודה במפעלים חיוניים

מאת מ. רהטי, כתב „דבר"

בין גילויי ההתנדבות ה־מרגשות, שסחפו את הציבור עם פרוץ המלחמה, יום־כיפור, בלי ספק, האמנים שנהגו לבדר את חיילי צה"ל בחזי־תות.

ענף הווי ובידור של קצין הח־נוך הראשי יודע לספר על כ־150 אמנים ובדרנים, חוץ מלהקות צב־איות. ה„מאדגנים" ב־35—40 הר־לות ויוצאים מדי יום ביומו לבדר את חיילנו ולסייע בהפלגת הבר־ראל. רוב הבמנויות הכסיעות אר־תם עיינות לאורחים לא־מנויים, שהצמידו אותן לרשות הצבא. בכל יום הם באים אל ענף הווי ובידור בתקווה שייבצאו להם עליווויה ארוכות, הולך — על חשבון ה־נגנים. אם שולחים אותם לאיחודים „קרובים" נושב הדבר בעיניהם ל„בוטנהי". ומי שלא ראה פניו ההתנדות של מבדר שמבקש להסיע אמנים לסיני או לצפון — לא ראה אדם מאירבר מצודו.

הזמורת באוזהרה

אמנים רבים יוצאים למשימר תיהם ברכבם הפרטי והי אם נד־כיר את יהורם גאון, ה„מסוכסך" בסיני ובגולן, ואת משה חלה, „התולש" על רמת הגולן. אבי טולדאנו היה במבצע הופעה ב־צרפת כשהחלה המלחמה וחזר מיד לארץ וכיום עם התייצב „לשי־רות". כן התייצבו ל„שירות" אריק סאן וכמיק בראנם, שבאו במיוחד מחו"ל. אלברט פיאמנטה ומל קלר ארגנו להם תזמורת וכיד יצאו כולם לדרום הרחוק.

יש אמנים־צמרת ויש אמנים „קטנ־נים" יותר. יש כאלה שנצעו לי אמנים בתוקף המלחמה ויש שת־קנריתיאשרון לארץ לי. כל כבע עם הבידור הקל. נוצרו גם הרכבים מיוחדים כמו אריק לביא, גדי יגיל ושלמה ניצן יחד. אילנה רובינא. אושיק לוי. בתי כספי ופופיק. גם הסיהר. אנשי „טורח" ויאיר רוזנבלום הצטרפו להקת הה"ל המרכזית, ותוך כדי נסיעה ממקום למקום בנו תכנית בדולבת.

ההתנדבות מצאה את ביטויה גם בתחום אבצצירצור. צוה מי־שורי ויהודה סבק, בעלי סוכנות לאמבציצור. לקחו כל אחד מהם רכב פרטי־מסחרי. הרכיבו עליו מערכת־ציוד תכליות להגברת־קול ויצאו לסיני עם תוליות־אמנים גדולות, שהם מפקיהן. יוסף ובבי זילברמינים, בעלי עסק לציוד הקר־לטה והגברה בפתח תקוה, נתנו לצה"ל, מיד בפרוץ המלחמה, 60 מערכות של ציוד הגברת־קול המו־עלות על סוללות השמל, בלי כל התחייבות מהצבא.

בין האמנים יש כאלה שהודיעו ימיהם מקדם כגו שמואל רודנסקי ושמואל סגל. או גדעון זינגר, יעקב ברסירה וראובן שפר יחד עם רפי קר־בתה. הזמר המשי־גיתי לויה, אותב ישראל מיבצב, המופיע בהתנדבות בכל החזיתות ובכשו מטריף את הקהל בזמרו „שירי נפמה ישראליים".

ההתנדבות לעבודה הולכת וגדלה

תנועת ההתנדבות לעבודה הגי־עה ביום ד' ביותר מ־9000 איש ויותר מ־4000 איש כבר סודרו בעבודה, לרבות מתנדבים מחו"ל שפנו אל לשכות הצב.הת — על כך נמסר בישיבת מטה המרכז להתנדבות לעבודה שנת־כנס בתל־אביב, בראשותו של מנכ"ל משרד העבודה צ. מורגי. קרוב ל־500 מתנדבים בלי שכר סודרו בעבודה במשקים באמצעות המרכז החקלאי.

אלמוגי: ההתנדבות עולה על המשוער

ש. שחורי, סופר „דבר" בחיפה מוסיף:

עד כה שובצו בעבודה 45 אחוז מכל המתנדבים, אמר בשיחה א.ש־שר העבודה יוסף אלמוגי. בגיס סיור ממושך במפעלי תעשיה ב־חיפה במסגרת סידורי במפעלי הצ־מקרוב בעיקר על מאנשי כוחו תעשיה בארץ. בביקורו צמד הכד אדם לעבודה.

ההתנדבות לעבודה הייתה לד־בריו של אלמוגי על המשוער נשים רבות. (הנשים מהוות היום שליש מכלל המתנדבים לעבודה) שבעליהן גויסו מתאמצות למצוא סידור לילדיהן ויוצאות לעבודה. בערב החג האחרון, סיפר, הגיעו תיירים ישר משדה התעופה אל משרדי שירות התעסוקה בסביבות תל־אביב והתנדבו לעבודה. בעלי המקצועות המבוקשים שבי.הם סי־דור עבודה רק לאחר שישתכנו (על חשבונם) בבתי־המלון ולנו־תרים יסודרו בקרוב בהתאם לאפ־שרויות. הוא ציין לשבח את ה־עבודה, כי בעלי מקצוע מעולים במקצועות לא מבוקשים כיום, מס־כים בהסכמתם המלאה לעבודה היזונית בלתי מקצועית. השר פנה בקריאה לכל המפעלים בארץ ל־היערך לקראת הפעלת מלוא כושר הייצור. את בעיית כוח האדם אנו נפתור — הבטיח.

אלפי חבילות־שי לחיילים הוכנו בשמחת תורה

אלפי חבילות שי הוכנו בערב שמחת־תורה על־ידי הועד למען החייל אל חיילי צה"ל בחזית ה־צפון.

ארגון עובדי עיריית חיפה שיגר לחזית אלפי חבילות־שי וכן תרם 5 אלפים ל"י לאגודה למען החייל, לצורך שירותי רווחה לחיילים ב־חזית.

סגן־אלוף שלמה תבורי, יו"ר האגודה למען החייל בחיפה, יצא בערב החג בקריאה לציבור לה־ליים תרומתו לוועד וכן להעביר את כל האמצעים האחרים המיו־עדים למשרדי הועד למען החייל.

חיפה

מועדון נמלאי „אגד" בחיפה
● מודיע, כי המועדון יהיה סגור עד 1.11.73.

אגרות ב־30 מיליון ל"י כבר נרכשו בבנקים

עשרים אלף איש כבר רכ־שו ישירות בבנקים אגרות „מלווה מלחמה מרצון", כך כל הרכישות הללו מסתכם לפי דיווחי שלושת הבנקים הגדולים, ב־30 מיליון ל"י.

מפים לעובדים כמביכים להו־דיע על רכישות המלוה.

סופרו הכלכלי של „דבר" מו־סיף:

במועצה הציבורית של מלווה מלחמה מרצון נשקלת האפשרות לפרסם שמותיהם של חברות ו־בעלים אשר נציגיהם לא הופיעו לפגישות שנקבעו להם על־ידי ה־ועדה — נודע ממקורות יודעי דבר. ההצעה היא, שהפרסום ייעשה על־ידי מודעות המזמינות את נציגי המפעלים להופיע בפני ה־ועדה. לפי שעה, החליט להקפיא צעד זה כדי לתת אפשרות לנ־ציגי המפעלים והחברות להופיע לפני הוועדה ולהודיע על הסכומים שירכשו ולאחר שהות מסויימת תפרסם הוועדה את השמות.

לשכת התיאום של ארגוני ה־מעסיקים החליטה לפעול להעמ־קת הגבייה של המלווה. בלשכת התיאום הוחלט להביעה שייעשה פירסום יותר של הרכישות של איגרות על־ידי הסקטורים השונים במשק ולא יעקבו רק בסכומים כלליים.

הפדרציה הספרדית בארה"ב מתגייסת

סניף הפדרציה הספרדית העו־למית בארצות־הברית הודיע ב־אמצעות המחלקה לקהילות ספרד־יות של ההסתדרות הציונית העו־למית, כי יגוייסו הקהילות הספר־דיות בארה"ב למגבית החירום. ה־משימה היא, לגייס 7 מיליון דולר. עד כה גוייסו 4 מיליון דולר. כן נשלחו מכתבים מן ה־פדרציה לאנשי הקונגרס ולאנשי מימשל אמריקאיים, בהם הביעו את תמיכתה של הפדרציה בישראל. (פ)

המשימה העומדת עתה בפני ה־ציבור היא, לגייס מיליארד ל"י ברכישת אגרות המלווה מרצון — אמר בערב החג האחרון יו"ר המועצה הציבורית למען המלווה רב־אלוף (מיל.) יצחק רבין בכנס ראשי העיריות, מועצות מקומ־יות ויו"רי ועדות ציבוריות למ־ען המלווה, שנערך בבית „מפעל הפיס". מ. נוידרפר, הממונה על הכנסות המדינה, אמר שכל שעה של ניהול המלחמה מסתכמת ב־45 מיליון ל"י. א. ידלין, חבר המועצה הציבורית, הודיע, כי 15—20 אלף עובדים בכירים, במנהלי חברות ומפעלים יתרמו משכורת חודש אחד או משכורת 13. יעקב סלומון, מנהל רשות החברות ה־ממשלתיות, מסר כי לרשות ה־ועדה הציבורית הועמד רשימת בעלי הכנסה יותר מ־25 אלף ל"י.

פעילות רבה של יהודי אוסטרליה

כמאה איש מן העילית התעשי־יתית, המסחרית והאינטלקטואלית, שבקרב יהדות אוסטרליה, שבעבר נמנעו כליל מליטול חלק בפעולות ה־מגבית, התגייסו ביבים אלה למען המגבית. רבים אחרים זנחו את עסקיהם ואת משרדיהם ועובדים בלי לאות 16—17 שעות ביממה למען מגבית החירום, צעירים בע־לי הכנסות צנועות תרמו סכומים מעל ומעבר ליכולתם. נודע על אנשים שמימשו את בתיהם בש־ביל תרומה למגבית ויש שמכרו את מכוניתם; יש שהכפילו פי עשרים את הסכומים שנהגו לתרום בעבר ונשים שלפו את טב־עות הנישואין שלהן מאצבעותיהן ומכרון למגבית.

יהדות בריטניה תאסוף חצי מיליארד ל"י"ש

היעד שהמגבית בבריטניה הציבה יהדות בריטניה הוא — חצי מיליארד ל"י"ש ועד עתה הגיע סכום התרו־מות ל־32 מיליון ל"י"ש — מסר מבתם שבירה, מנכ"ל המועצה ל־מוצרי פרי הדר, בשובו בליל החג לארץ.

סבירוד מסר, כי במקומות רבים מתייצבים יהודים עם תמונות יק־רות־ערך ותכשיטים ומבקשים ל־מכרם כדי לתרום את הכסף ל־מגבית החירום.

בין התורמים האנונימיים היה גם לא־יהודי, שתרם חצי מיליון ל"י"ש.

- ● נשיא המדינה פרופ' א. קציר רכש איגרות מילווה מלחמה מרצון בשעור חודש משכורת;
- ● עובדי התעשיה הצבאית — 14 מיליון ל"י;
- ● ארגון הקבלנים — 5 מיליון ל"י;
- ● „אבטרופ", „אלידי" ו„ציפוקין" — 5 מיליון ל"י;
- ● מפעלי ויליאם שכהן („סאן להד" ו„סאן־אמריקן") — 2.5 מיליון ל"י;
- ● בתי־החרושת לתרופות „אג־יאי" ו„מגבא" — 1 מיליון ל"י;
- ● החברה הא"י לקופסאות פח — 1 מיליון ל"י;
- ● „דיסי אלקטרוניקס" — 1 מיליון ל"י;
- ● „דובק" — 850.000 ל"י;
- ● החברה האוסטרלית לצבר אשדוד — 500.000 ל"י;
- ● דב יעקובוביץ („קסת", „פני תה") — 600.000 ל"י;
- ● „צבעי טמבור" 750.000 ל"י;
- ● מועצת פועלי צפת — 400.000 ל"י;
- ● זאבי גוברמן, ראש מועצת גוש־חלב וקבוצת תושבים מגוש־חלב — 13.000 ל"י;
- ● רשת מסעדות „אינגריד" — 75.000 ל"י;
- ● עובדי המדינה — רבע משכורת או מחציתה, לפי גובה המשכורת;
- ● עובדי הסוכנות היהודית בירושלים — שליש וחצי משכורת, לפי גובה ההכנסות;
- ● בעלי המשאיות — משכורת חדשית;
- ● נגני הפילהרמונית — משכורת חדשית;
- ● יוצאי העיירה בלכמוב, פרלין — 50.000 ל"י;
- ● עובדי „מקורות" — חצי משכורת;
- ● 33 מושבים המאורגנים בארגון הקניות של מושבי הנגב — 1 מיליון ל"י;
- ● ארגון עובדי עיריית באר־שבע — 300.000 ל"י;
- ● תושבי אור־עקיבא (שרבים מהם נזקקים לשירותי־סעד) — כפי יכולתם;
- ● 18.000 ל"י נתרמו על־ידי הקהל שבא לקונצרט של תזמורת רשות השידור שנערך בחג באולם תיאטרון ירושלים. כן נתרמו 50 טרנזיסטורים, כלים חשמליים, מכונות גילוח, ספרים, סיגריות ומשקים.

היום בשעה 2 אחה"צ יתקיים בתיאטרון קונצרט בניצוח פנחס צוקרמן. התרומות שיתקבלו יו־עברו לועד למען החייל.

רשות הנמלים: הכרח לפנות הסחורות מהנמלים

מאת סופרו הכלכלי
של „דבר"

הנמלים יכלו להגביר את קצב הפריקה והטעינה של אניות אילו היו מגבירים את קצב פינוי הסחורות מ־הנמלים. פינוי הסחורות מתנהל בקצב איטי — נמ־סר ברשות הנמלים.

עוד לפני המלחמה נמצאו ה־נמלים במצב של סתימה מבחינת הסחורות המיובאות אשר לא הוצ־או על־ידי היבואנים. במשך שבו־עות נמנעו יבואנים משחרור סחו־רות תוך ציפיה לביטול חלקי של הפיקוח על המחירים. ואילו עתה, בשל בעיות ההובלה, מתקשים יבואנים בשחרור הסחורות.

ברשות הנמלים הודגש, כי אין כל בעיה נמלית שלא התגברו עליה בהיקף המצב החדש שנו־צר. אבל לרשות הנמלים אין כל שליטה על פינוי הסחורות, למ־רות שהיתה פנייה דחופה ליבו־אנים, שנדרשו לפעול לזירוז הו־צאת הסחורות.

בנמלים ממשיכים בפריקת מט־עני הכלים שהגיעו לאחרונה, אך גם כאן קיימים קשיים בהוצאת המלט מהנמלים עקב המחסור ב־משאיות.

כדיווחים שונים נתברר, כי רק שתי אניות זרות סירבו עד כה להמשיך בהפלגתן לנמלי הארץ. אניות אלה פרקו את המטענים המיועדים לישראל בנמלי יוון. החברות הזרות מסרבות עתה ל־קבל מטענים לנמלי הים־התיכון, אבל רוב האניות שכבר נמצאות בדרך עם מטענים ממשיכות ב־הפלגה לארץ.

הפרדסנים ירכשו איגרות מלווה ב־12 מיליון ל"י

המועצה לשיווק פרי־הדר הח־ליטה כי ענף הפרדסנות ישתתף ב־רכישת איגרות־מילווה מלחמה מ־רצון בסכום של 12 מיליון ל"י. סכום זה יועבר בהקדם על־ידי ה־מועצה לאוצר.

עזרה ראשונה לריפוי־שיניים בת"א–יפו

הסתדרות מרפאי שיניים בתל־אביב ומטה החירום של העי־ריה מודיעים, כי המרפאה לעז־רה־ראשונה לריפוי שיניים ברחוב שינקין 31, תהיה פתוחה ביום ו' משעה 5 אחה"צ עד שעה 9 בע־רב, וביום שבת משעה 2 אחה"צ עד 9 בערב. (ע)

ציוד רפואי חיוני הובא במטוסים לבתי־חולים בת"א

בערב החג האחרון הביאו מס־פר מטוסים ציוד רפואי חיוני בשביל עירית תל־אביב—יפו ורשימת הציוד הוכנה מראש עם כל הגורמים המוגבלים בדבר — הודיע פרופ' הראל, מנהל אגף הבריאות בתל־אביב בישיבת מינ־הלת החירום של תל־אביב.

לדברי הפרופ' המצב בכל בתי החולים הוא טוב וכל השירותים, הן לחיילים פצועים הן לאוכלו־סיה אזרחית, פועלים כראוי.

נקבע סדר לכתבות בשידורי ישראל

בשידורי ישראל ובגלי צה"ל נקבע סדר שידור הכתבות כך: 3 פעמים ביממה סיכום מ־הש־עות של המצב — בשעה 1 בצהריים, בשעה 7 בערב ובשעה 11 בלילה. הכתבות בשולי הידיעות ישודרו בשעות בלתי קבועות. מ־לבד החדשות יעודד כל שעה. גם בשעה 6 בבוקר ישודרו כת־בות לבנין היוצאים לעבודתם בבוק־ר.

היום — פינוי סכך בת"א–יפו; איסור מוחלט על גיזום

מטה החירום של עיריית תל־אביב־יפו מבקש מתושבי העיר להוציא את הסכך ביום ו' 19.10 בבוקר. עובדי הנקיון העירוניים יתאמו לסלקו ללא דיחוי.

מטה החירום מבקש מתושבי ה־עיר להימנע מלגזום עצים בגינות עד סוף המלחמה. נגד עבריינים תנקוט העיריה אמצעים משפטיים. (ע)

שירותי „אגד" היום יצומצמו

שירותי התחבורה של „אגד" היום יהיו במתכונת מצומצמת יו־תר מאשר בכל יום ו' רגיל, בשל מחסור בנהגים.

למדו קצרנות
עברית ו/או אנגלית
במהירות ובהצלחה
באולפן צרג (בר־קמא).
הרשמה:
ת"א: גורדון 5, טל. 236209
חיפה: „במעלה", ש. לוין (..)
קורס יודש נפתח ב־28.10.73

כל הארץ

היקוהיה „הסנה"
חברת „הסנה" מודיעה לכל מ־בוטחיה אשר מכוניהם מגוייסים, כי המשרד הראשי של החברה ו־סניפיה שמחים לרשותם בכל ענ־ייניהם הם יכולים לפנות ישי־רות אליהם.
רשימת הסניפים: סניף ת"א, רח' אלנבי 115, טל. 03—623251. סניף ירושלים, רח' הלל 6, טל. 02—227488. סניף חי־פה, הנביאים 28, טל. 04—666521. סניף הנגב, רח' הפצנאים 47, טל. 057—4391. סניף חדרה, רח' הר־ברט סמואל 66, טל. 06—23530/31; סניף רמת גן, רח' הרואה 2, טל. 731191. סניף כפר־סבא, רח' ויצמן 99, טל. 93346. סניף נתנ־יה רח' ויצמן 3, טל. 053—23126.

האוניברסיטה העברית בירושלים

אבלה על פטירתו של

פרופ' נפתלי הרץ טור סיני ז"ל

נשיא האקדמיה ללשון העברית ומגדולי חוקרי התנ"ך בדורנו ובורה דגול

ההלויה תצא היום, יום שישי כ"ג תשרי תשל"ד 19.10.1973 בשעה 12.00 בצהרים מבית ההלויות בסנהדריה להר המנוחות

אבינו היקר —

עו"ד בנימין גולדמן (גון)

איננו

הלויה היום, יום ו' 19.10.73 בשעה 10.00 לפנה"צ מבית הלוויה הצירוני רח' דפנה 5 ת"א, לבית העלמין בקרית שאול

האבלים:
רות ואליהו מגידו
דולי וגדעון גולדמן
נעה ועמנואל הצופה
והנכדים

בצער רב אנו מודיעים
על פטירתו של חברנו

צבי וינפלד

הלויה היום, יום שישי כ"ג תשרי תשל"ד 19.10.73 בשעה 1.30 אחה"צ

המשפחה
ובית עין כרמל

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו בעבודה

ברוך הרשקוביץ (צוף) ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

הנהלת תנובה
סניף מחוזי תל־אביב

לזהבה ברנר והילדים
יחד אתכם אנו אבלים
על מות חברנו היקר

שבתאי ז"ל

חנה ואברהם ארמן
עדה וחיים בר־אור
אוהה ויעקב זהבי
מיכל וליאו זמורי
דינה וישראל ליבאי

לחבר **שלמה הררי**
למשפחה ולמשק סער

אתכם בצער על מות

חוה הררי ז"ל

בית כברי

אנו משתתפים בצערה של חברתנו

פסיה שטוסר

על מות אביה

אלימלך דובזינסקי

בית קבוצת שילר

השתתפותנו הכנה בצער המשפחה
עם פטירתו של

שבתאי ברנר ז"ל

מותיקי החברים ומנושאי תפקידים אחראים בהסתדרות בתל־אביב

מועצת פועלי תל־אביב־יפו

הננו משתתפים בצערה של חברת מושבנו ומשפחתה

חנה מושיוב

במות אביה

אליהו פרנקל

מושב בית חנן

התיאטרון הקאמרי

בטוב בעיניכם

קומדיה מאת ויליאם שקספיר

הצגות באולם התיאטרון בתל־אביב היום 19.10 בשעה 2.00 אחה"צ.

כרטיסים במחיר —.1 ל"י להשיג בקופת התיאטרון.

כל ההכנסות קודש לועד למען החייל מחר, מוצ"ש 20.10 בשעה 5.30 אחה"צ.

כרטיסים במחיר —.5 ל"י להשיג בקופת התיאטרון.

לכל חיילי קבוצת מסדה

שלום מהבית

מחכים לשמוע מכם בכל שעות היממה בטלפונים מס':

067-50812
067-50212

קבוצת מסדה

לשכת עורכי הדין בישראל
הועד המרכזי

פונה אל חבריה להתנדב לתפקידים הקשורים במאמץ המלחמתי

נא להתקשר טלפונית מס':

251548
בשעות 8.00—18.00.

286988
בשעות 14.00—18.00.

לחיילים עובדי קופת חולים

מחוז הנגב

ומרכז רפואי סורוקה בבאר־שבע

ומשפחותיהם

מתקבלים הודעות בכל שעות היממה בטלפונים:

057—2494
057—2636
057—3085
057—5666

את ההודעות נעביר מיד למשפחות.

בברכת חיזקו ואימצו

הנהלת המחוז

לחיילי גניגר

ניתן להתקשר אלינו טלפונית במספרים הבאים:

המספרים:

065—40740
065—40/41
065—40424
065—40560
065—40303
065—40205

חברת עמי־גור

מודיעה למגוייסיה

שהם יכולים להשאיר הודעות למשפחותיהם באמצעות המשרדים בסניפים כל יום עד השעה 6.00 בערב.

לעובדי "הנדסה רמים"
בקרית שמונה
חג שמח

בבית הכל בסדר.

נבקשכם לשלוח למפעל את כתובותיכם הצבאיות בכדי שנוכל להימצא אתכם בקשר הדוק.

מחכים לשובכם בשלום.

שמואל אוחנה
הנהלת מפעלי רמים קרית שמונה

לחיילי מושב שיתופי מולדת

ד"ש מהבית מצפים מכם שתתקשרו

טלפונים במשך 24 שעות

065—77784 — במזכירות
065—77771 — משפחת קלפשטוק
065—77936 — משפחת דן באום
065—77790 — משפחת שפי
065—77636 — משפחת צבי שדמה
065—77926 — משפחת מידן

חתונת ציפי קרני - ומשה שורץ

שהיתה צריכה להתקיים ב־24.10.73 בקבוץ אל רום

נ ד ח י ת

מועצת פועלי חדרה

חיילים הרוצים למסור ד"ש למשפחותיהם בחדרה יכולים להתקשר בטלפון:

063—22235

עם קבלת דרישות השלום יצאו שליחים לבתים להודיע למשפחות.

עירית לוד

מודיעה לחיילים תושבי העיר שקיים שרות של 24 שעות ביממה להודעות של חיילים למשפחותי־הם.

מספרי הטלפון הם:

962481—2—3
964413—4

ד"ש חם לחיילינו

מחכים לידיעות מכם.

מספרי הטלפון שלנו יענו לכם 24 שעות:

04—942236
04—942237

אנא התקשרו.

בית נוהים

לשכה לקבלת הודעות מחיילים למשפחותיהם

פתוחה בכל שעות היממה
במועצת פועלי ראשון לציון.

מספר הטלפון המיוחד העומד לרשות המתקשרים:

941922
941921

דברים

המלחמה וגורל השטחים

עוד לא הגיעה השעה להפקת לקחים במלחמה יום הכיפורים ו־מה שקדם לה. המטרה היחידה ה היא: לנצח במלחמה ולמגר את כוחו הצבאי של האויב במידה זאת שלא יוכל לחשוב על כל־מה הדבר לנים רבות בכל ה־עבר.

עם זאת מתבקשת כבר עתה מסקנה אחת שצריכה להיות נר רגלנו כאשר תגיע השעה להסדר לשלום: השטחים שנכבשו על־ידינו במלחמת ששת הימים לא ...נושא לדיון בשום משא־ומתן על הסדר שאינו שלום־אמת. אין להעלות כלל על הדעת ה היה קורה לנו אילו התקפת־פתע המצרית־סורית היתה נער־כת על גבולות ישראל מלפני ימי 1967.

מלחמה זו הוכיחה את השיבו־ם האיסטרטגית של השטחים כי־...יכנן לישראל וכבסיס להתשת ...ח של האויב ולשבירתו. כל־...ה זו גם הוכיחה את השיבותם ...ינית על השטחים. כל עוד ...חום אלה בידינו יש סיכוי שלום. אם הם לא יהיו נ...נו ...פתו סיכויי השלום. פשוט ...א יהיה על מה לנהל משא־ומתן.

יש סימנים המעידים על כך, כי בימים הקרובים צפויה פעילות דיפלומטית אינטנסיבית מצד מעצמות־העל כדי להגיע להסכמה לגבי הפסקת הקרבות. ישראל תגיבה שוב את רצונה בשלום ותביע ודאי נכונות לפשרה טריטוריאלית בתוך גבולות בטוחים. אלא שמלחמה זו, אשר נכפתה על ישראל, שיוותה ממדים חדשים לגבולות הבטחון. רבים מאתנו יראו עתה את ענין גבולות הבטחון באור שונה לחלוטין.

א. אגרוס

המצאה תוך כדי מלחמה

סיפור המצאה והתושיה של חיילים ואזרחים פרצל בימי מלחמה התת לחץ הקרבות והעבודה הבוצעת בטיפול בציוד ובכלי הנשק הדרושים במערכה. על המצאה החשובה למכונת המלחמה של חיל־האויר, מסופר בבסאון קרב של חיל־האויר.

רס"ל נ. איש מילואים, מכונאי במוסיב, המציא בעצם ימי המלחמה מיתקן לבדיקת מיכלי דלק נתיקים של מטוסי־קרב. המיתקן יושם כבר בכמה מטייסות חיל־האויר. בחייו האזרחיים עובד רס"ל נ. בתעשיה האווירית כמכנאי.

בטרם מורכב מיכל נתיק למטוס, הוא מוצמד ראשית לנושאי לאחר הצבדתו צריך לוודא, שהדלק עובר מהמיכל דרך נושאו אל המטוס, וכי אין נזילות בין המיכל לנושא. עד כה נהוג היה להרכיב את המיכל ואת הנושא על המטוס לצורך הבדיקות הללו ולעשותן באמצעות מערכות המטוס. רס"ל נ. המציא מיתקן לעריכת הבדיקה הלזו בלי להרכיב את המיכל ואת הנושא למטוס.

לאחר כל הלילה את ייצור המיתקן — אמר רס"ל נ. — בבוקר היה מוכן ונוסה בהצלחה. עתה מייצרים מיתקנים נוספים לפי תכנונו של רס"ל נ. והם כיוצאים בטייסות חיל האויר.

דויד מושיוב

אחרי תאונה – לחזית

לד"ר י.ש., רופא כירורג באחד מבתי־ח בתל־אביב, אירעה לפני חודש תאונת־דרכים קשה. בנסיעת בתורנות לילה אל ביה"ח התהלקה מכוניתו בכביש. פגעה בעוצמה רבה בעץ והוא נחבל קשה בכתפו וברגליו.

ראשית המלחמה ביום־הכיפורים מצאה אותו מרותק עדיין למיטתו. מחלים הנולך בפצעיו לאחד שב־באמצעים של הבריא הרופאים החוזר לחיים, תרף פצעיו הקשים. הנהלת בית־החולים שלחתהו היתה בהוראה ברורה להמשיך ולשכב במיטה עד להחלמה.

אך, עם כונו הביתה כבר ציפה לו שם צו־הקריאה של צה"ל. בו הוא מתבקש ב"מ של בי"ח שדה. ואלה לא ידעה, כמובן, על פציעתו ומצבו בריאותו. ד"ר י.ש. לא חשב הרבה, ביקש להסיעו אל יחידתו. שם הלבש מדים והוטל אל תפקידו אי־שם באיזורי המל־חמה. הרופא ערכה עתה יחד עם חבריו הרופאים ושאר אנשי חיל־הרפואה המאובשים, בקו קדמי של הגשת עזרה מהירה לפצועי צה"ל. כאשר את פצעיו הוא כבר שכח...

מ. יסוד

מכתבים למערכת

ויתור על תגמולים

בימים אלה קיבלנו טפסים יש־לחו מאגף השיקום של משרד בטחון אל משפחות החיילים ש־...ו במערכה עד "מלחמת יום ...ר". בהם נתבקשנו למלא את ...פס לצורך החלטה בדבר גובה תגמול ההורים. אשר ישולם להורים אשר קיבלו תגמולים לפי החוק עבר וכן להורים. אשר עד עתה ...א היו זכאים לכך עקב הכנסותיהם או גילם. ועתה לפי החוק החדש הל התגמול גם עליהם.

תיקה חוק חדש זה יעלה את הוצאות משרד הבטחון במיליוני לירות לשנה. יש להבטיח אכן ש־הזקוקים לתגמולים אלה יקבלו את התגמולים הנכונים בכבוד.

אולם לגבינו, האחרים הרבים, שאינם נזקקים, חוק זה עומד ב־ניגוד למצפוננו. ואני פונה אל המשפחות המכולות שלא שאלו את פיהם על מענקי תגמולים אלה להודיע לאגף השיקום של משרד הבטחון שהן מוותרות על "זכותן" זו שבאה להם בתיקון החוק ל־מען ישמשו כספי התגמולים לחיזוק מערכותינו. נצרף להתנגדותנו את תרומתנו למלווה המלחמה ובזה נקדש את זכותם ההורי יקירינו להזק את ידי בנינו המסכיכים והנותנים נפשם לקיומנו, ולעצמאותנו.

שמעון קרשניר

קרבנות חג הסוכות

המספר הכללי של פרים, שהיו קריבים בימי־קדם בבית־המקדש ...שך שבעת ימי חג הסוכות הוא ...בעים (במדבר כ"ט). הדיל קשר ...ת המנהג הזה בהשערה על קיום שבעים אומות בעולם שלמען ...שלומן היו ישראל מביאים שב־...ים הקרבנות הללו. דבר זה הגיע ...ת בעל־האגדה (מדרש "במדבר רבה", פרשה כ"א, כ"ד) להביע תלונתו של ישראל על יחסן הבל־תי־צודק אליו בצד אומות העולם. ואלה דברי האגדה:

"אתה מוצא, בחג ישראל מקרי־בים שבעים פרים כ. שבעים אומות. אמרו ישראל לפני הקדוש־ברוך־הוא: ריבון העולמים, הרי אנו מקריבים עליהם שבעים פרים, והיו צריכים לאהוב אותנו; ולא דיים שאינם אוהבים אותנו, אלא שונאים אותנו"...

אכן, כלום אין מקום להביע את־תה תלונה עצמה, בצורה מודרנית, כמובן, גם בימינו?...

יצחק מאור

התעלמות מהסכנה

...אמרו מגד כותב ("דבר" 26.9): "...אי אפשר לומר בפשטות — ...אלו רק ניתן הדבר לערבים... ...יו משמידים את כולנו... על כן ...י אפשר לומר בפשטות — ...ום ויתור. אף בעל ד' ...אינני מודע את הנוסח "אף ...על". בזמן פרים עם הערבים ...צטרך להסכים לויתורים ולפש־...ות בהחיר שלום אמת. אבל עד אז, עד שתבוא התמורה המה־פכנית בעמדה הערבית עלינו להד־זות "ויתורים" ולזכור כי זוהי ה־מציאות הקודרת היום: "אילו רק ניתן הדבר לערבים, היו משמידים את כולנו..." לקח הנואה מלמדנו, כי אפילו במדינה תרבותית יכול לקום משטר טוטאליטארי המבצע ביסודיות השמדת עם, רק פליטת צבאות המערב הצילה את שארית הפליטה שלנו.

אמנם, הערבים עוד לא הגיעו לרמת הטכניקה הנאצית להשמדת עם, אבל הם "מתקדמים" כהר באזה, בעזרת ידידיהם מקרוב ומרחוק. לכן התעלמות מהסכנה היא בעצמה סכנה. אל לנו לסמוך על ניסים ועל היצר הטוב של אויבינו בנפש.

אברהם עבי

מרכז התנדבות לעבודה

הודעה למעסיקים

לשכות העבודה יכולות עתה לספק עובדים למפעלים ולשרותים בכל הארץ.

המעסיקים מתבקשים להקדים במשלוח הזמנותיהם לעובדים ללשכת העבודה הקרובה.

מעסיקים!

...

עובדי קופת חולים במחוז חיפה המגוייסים

יוכלו למסור הודעות למשפחותיהם בטיקד טיפול בשך כל שעות היממה למרפאה קבוץ גלויות חיפה טלפונים:

04—661146—7—8

הנהלת קופת חולים מחוז חיפה — ועד עובדי קופת חולים מחוז חיפה

הנסקי ושות' בע"מ מבני מתכת

עבודות מתכת מסוגים שונים
בהתחשב בנסיבות הקיימות נערכנו גם
לעבודות דחופות בשטח המתכת

טל. 286787 רחוב סבריה 10 תל־אביב — טל. 951289 בין 13.00 ל־15.00 ובשעות הערב — טל. 753687 בשעות הערב

למפעל תעשייתי גדול באיזור המרכז

דרושים

באופן דחוף

פחחי/מבנאי מסוסים

נא לפנות בטלפונים:

973126

973544

973573

עירית תל־אביב־יפו

מינהלת החירום

טלפונים ציבוריים במקלטים עירוניים

מינהלת החירום בעירית תל־אביב—יפו מביאה לידיעת הציבור, כי בחלק מהמקלטים הציבוריים־עירוניים הותקנו טלפונים.

להלן רשימת המקלטים בהם הותקנו הטלפונים:

הדר־יוסף. רחבת קהילת קרקוב
הדר־יוסף. רחבת קהילת ביאליסטוק
רחוב ק־מ, מול בתים 43—39 בגן שושני, רמת החייל
גינת מוצקין, כניסה משדרות נורדאו 22
רמת־אביב, רחוב גרונימן גינת קקי"ל
רמת־אביב, רחוב ברודי
רחוב דפנה פינת הגפן
שכונת מונטיפיורי, רח' מסילת החשמונאים פינת הנציב 17
שכונת שפירא, בגינה רחוב בעל העקידה מול בית 31
רחוב שדרות ההשכלה מול רחוב גינצבורג
יד־אליהו, רחבת הגיסות
שדרות החייל מול בית 30, יד־אליהו
יד־אליהו, רחבת הסיירים
גן שכונת התקוה מאחורי בי"ס "ירדן"
שכונת התקוה, רחוב בעז מול בית 29
רחוב תמוז שכונת עזרא, גן השומרת
קרית־שלום, רחוב דיק ליד מחסן הגא"א
רחוב הקשת בגינה קרית שלום
רחוב יפת פינת ארליך בגינה, יפו
רחוב עולי ציון בין בתים 22—20, יפו
רחוב מאור עינים פינת מדרש פנחס בחורשה, יפו
רחוב אפלטון, בית הקשישים, יפו ג'

עירית תל־אביב—יפו / מינהלת החירום

נא להצטייד באסימונים מראש

משרד התחבורה
שירותי נהיגה ורכב

קבלת קהל במשרדי רישוי

הנהלת שרותי נהיגה ורכב מודיעה בזה לציבור הרחב שמשרד הרישוי בחולון פתוח לקהל ומבצע את כל פעולות הרישוי.

סניף נתניה גם הוא פועל במלוא היקפו.

בבין המוסכים המורשים הגדולים ב.ב.מ. דינמומטר ובכון הדרום, פועלים תמיד עונים (האחד סגור מחוסר כ"א).

עירית תל־אביב־יפו

מינהלת החירום

לשכות המודיעין העירוניות פתוחות ביום ובלילה

1. רח' פרישמן 42	223692
2. כבר מלכי ישראל — בית העיריה	243311/690
3. יפו, עד' ירושלים 45	876651
4. שכונת התקוה, דרך ההגנה 73	32645
5. שכונת שפירא, דרך שלמה 138	826776
6. רמת אביב רח' ברודצקי 19	415176
7. כבר המושבות, המנהרה	625715
8. בית הצופים, רח' לחמי גליפולי 49	35425

הלשכות מספקות במשך היום גם ייעוץ טכני־הנדסי בענייני מקלטים ושוחות!

עירית תל־אביב—יפו / מינהלת החירום

קופת־חולים של ההסתדרות הכללית
מחוז תל־אביב · לוח התורנויות

א. תורנויות לילה מתקיימות ערב ערב. כולל שבת וחג כשעה 8 בערב עד 12 בלילה ערב לתרו־יום כ"ט—31) במרפאת דיזנגוף.

1. מרפאת אילון התורנות בעזרה באזרח וכני החב־רים מסניפי: אילון יד־אליהו יהתי־ון עמיי ב־דרום־ישראל יפו לסגן דוד אדום רח' מזא"ה 13. טל' 101.

על חידוש התורנות נודיע בזמן.

2. מרפאת התקוה ב־רחוב דיו פינת רח' ברכי ...תו טלפון 31122 — להב־רים סניפי התקוה א־רב נסקה כפר שלם יחלק הקרוב ליד־אליהו.

3. מרפאת הדר יוסף רחוב קהילת ורשה בספר 10 12 טלפון ... בשעה 8.00 עד 11.00 ב־לילה לחברים בסניפים הדר יוסף נוה שרת צהלה יסוד המעלה תל־ברוך וכן לחברים שהשכונות הן קרובות לסניפים.

4. מרפאת נוה שאנן רחוב סוד המעלה 10 פינת לוינסקי טל 34443 לחברים מסניפי: נוה־שא־נן. יישגבשה יפלוסקין.

5. מרפא· קפוביץ יה יפדה קפוביץ 10 פינת יהודה המכבי טל 444404 — לחברים סניפי צפון בין "כינוביץ" רמת אביב שיכון אוני' תל־אביב לפי יצון חברים יכולים לפנות לקפוביץ או תל נורדוי לפי בחירתם.

6. מרפאת תל נורדוי ...דיי יב ... 1 פינת ... 21 טלפון 243263 — ל־חברים מסניפי תל נורדוי אייזיי אחרינים גלביץ. הגבל ספירים יהלו ב־... לפי יעדי יחברים יכולים לפנות לקפוביץ או תל נורדוי לפי בחירתם.

7. מרפאת קרית שלום רחוב ישכנסקי 12 טלפון 822/15 לחברים מסניפי קרית־שלום והסביבה.

הערה:

א. אחרי השעה 12.00 בלילה ועד שעה 7 בבוקר מתקיימת תורנות לילה במד"א רח' ב־זאא"י 16 טלפון 101.

ב. התורנים מסניפי: מגדל כרם בר אור אלישבם שבזי יפו הגביא "מנשי־פיזרי" — המוקדים לרופא בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר — יפנו למגן דוד אדום רח' מזא"ה 13. טל' 101.

ב. תורנויות ערב שבת ביום שישי משעה 2 אחה"צ עד 8 בערב מתקיימת הגור־נות במגן דוד אדום רחוב מזא"ה 13 טלפון 101.

1. בית מרקחת — במרפאת מנדלבלט — רח' אלנבי 79 טלפון 614467 בין השעות 2.30 — 5.00 אחה"צ.

2. בית מרקחת — ברח' נסגודר 42, טלפון 284231 בין השעות 2.30 — 6.00 אחה"צ.

3. מעבדה — בזמנהוף בין 4 ל־5 אחה"צ.

ג. תורנויות שבת וחג

1. מתקיימות בין השעות 9.00 — 11.00 לפנה"צ ב־מרפאה כללית התקוה א סדרות השיגנטון 20 הדר יוסף יד אליהו יד נה הגביא כפר שלם, מנדלבלט — רחוב אלנבי 79 טלפון 614467 נוה שאנן קרית שלום רמת החייל קפוביץ רמת אביב תל נורדוי. משעה 9.00 בבהריים עד 6.00 בערב מתקיימת תורנות במגן דוד אדום רחוב מזא"ה 13 טלפון 101.

2. רופאים מקצועיים — לכל סניפי המחוז: במרפאת מנדלבלט רחוב אלנבי 79 טלפון 614467 א. רופאי א א ג הדר־פא פנימיים בין השעות 8.30 — 11.30 לפנה"צ ב. כירורג בין השעות 11.00 — 12.00 לפנה"צ.

3. תורנות מעבדה לכל סניפי המחוז בזמנהוף רח' זמנהוף 34 טלפון 284242 בשעות 4 — 11 לפנה"צ 4 — 5 אחר הצהרים.

בית מרקחת מחוזי

במרפאת מנדלבלט רחוב אלנבי 79 בין השעות 4.30 — 12.00 לפנה"צ. 4.00 — 5.00 אחה"צ.

ב. בית תמרוקחת מנדל־ברג רח' אלנבי 68 פתוח בימי א ה' מ־שעה 8 בבוקר עד 7 בערב ללא הפסקה.

קופת־חולים
מחוז חיפה

תורנויות לילה בקופת־חולים מחוז חיפה

א. שעות התורנות מהסניפים: קרית חיים מזרח

1. בלילות, ורבות לילות שבת ולילות חג מ־8 בערב עד 12 בחצות.

2. מ־12 בחצות עד 7 בבוקר במגן דוד אדום טלפון 101 "במפרץ חיפה" טלפון 713232, ראה סעיף 8.

3. בימי שישי ובערבי חג מ־1 עד 5 אחה"צ.

4. בשבתות ובחגים מ־9 עד 11 לפנה"צ ומ־4—5 אחה"צ.

ב. תחנות התורנות

1. מרפאת פרישמן, רחוב פרישמן 4, טלפון 62195 לחברים מהסניפים: פרישמן, אחוזה, שדרות אדם, יבנה, רח' גליקר ברזילי, נאר לה, תל־עמל, הליסה, וקבוץ גלויות.

2. מרפאת קרית אליעזר, רחוב צה"ל טלפון 535226 לחברים מהסניפים: קרית אליעזר מכבת ברוטשילד א 3 טלפון 222121, לחברים מהסניפים: נוה שאנן, יזרעאל בר גלבוע, ורמת רמז.

5. מרפאת קרית חיים מזרחית, טלפון 721331 לחברים עזה, קרית אליהו, בת גלים, צין הים, כנרת דוד וקרית שפרינצק.

3. מרפאת רש במרכז הכרמל, רח' אלחנן טלפון 86868 לחברים מהסניפים: בתן — אחוזה, רש — מרכז הכרמל. הכרמל הצרפתי ורוממה.

4. מרפאת נוה שאנן גלבוע, חיה, שיכון עירוני קרית ביאליק, קרית מוצקין, קרית שמואל וכפר עוד שלום.

6. מרפאת קרית ים א', שדרות ירושלים טלפון 721553 לחברים מהסניפים: קרית ים א', קרית ים ב' קרית ים רסקו וקרית חיים מערבית.

7. מרפאת עדיאל — קרית אתא, טלפון 722484 לחברים בהסניפים: עדיאל, בן עמי, מינסקר, קרית נחום, קרית ביאליק ושיכון התימנים.

8. תורנויות לילה מ־12 בחצות עד 7 בבוקר:

א. בתחנת מגן דוד אדום, של עירית חיפה, פרט למפרץ. החברים הגרים בשטח שיפוטם המשתייכים למרפאות המפורטות בסעיפים 1, 2, 3, 4.

ב. בבפרץ חיפה "מסכי בראליקי" טל. 713252. לחברים הגרים במפרץ חיפה המשתייכים למרפאות המפורטות בסעיפים 5, 6.

ג. בכל יתר המרפאות ב־מחוז חיפה קיימים כללי צור־נת קבועים בהתאם להודעות בלוחות המודעים במרפאות ובאזורי התורנות.

ה. הודעות מעבדה:

במעבדת הבתודה שדרות אביב 54 טלפון 532107 לחב־רים בכל סניפי המחוז.

ה. תורנות לטוקרים — התופים בשבתות ובחגים.

כירורגיים לפנה"צ

שעות תורנות: בימי ששי ובערבי חג מ־1 עד 5.30 אחה"צ. בימי שבת וחג מ־9 עד 11.30 בבהלקה הכירורגית רח' אבן סינא 8

המרכז לשרותי התנדבות

גופים ציבוריים ומוסדות המשרתים את הציבור

הזקוקים למתנדבים

שלא על מנת לקבל שכר

מתבקשים להודיע על צרכיהם ללשכות המתנדבים תוך תאור המשימות.

לשכות המתנדבים פתוחות יום יום בין השעות 9.00—15.00:

ירושלים: רח' אלקלעי 9, טל. 33718
תל־אביב: רח' ההשמונאים 99, טל. 267193
חיפה: מכון כרמל, רח' הדר 12, טל. 80023
באר־שבע: רח' הרצל 88, טל. 73342
נהריה: בנין העיריה, טל. 922121
הרצליה: בנין העיריה, רח' הנבורה 14, טל. 981841
חדרה: בנין העיריה, טל. 24526
רמת־השרון: רח' ברנשטיין־כהן, טל. 771211
בענייני מיפוח מתנדבים — לפנות למרכז:
תל־אביב, רח' החשמונאים 99, טל. 267196

שידוכים

● להורים המודאגים! הכרות ל־ילדיכם ללא ידיעתם ובסודיות מוחלטת. ב"רמים" תל־אביב בן־יהודה 58 א' — 282932, חיפה ירושלים 16 א' 667348.

● משרד "רמים" בן־יהודה 58 א' טלפון 282932 תל־אביב, רחוב ירושלים 16 א' טלפון 667348 חיפה.

● לבני המושבים והקיבוצים!!! שפע הצעות מתאימות עבורכם ב"רמים" תל־אביב בן־יהודה 58 א' 282932 — חיפה ירושלים 16 א' 667438.

מכוניות

● נסיעת נסיון לפורד איזל ב־"סובארו", בפיץ משנה "סובארו" דבוטינסקי 69, רמת־גן, 796061.

● "סובארו" רמת־גן, מפיץ מש־נה "סובארו", דבוטינסקי 69, רמת־גן, טלפון 796061.

תריסים

● התקנת תריסים בפלסטיק ו־מסגרות זכוכית, ביצוע מיידי מ־הוצן לצרכן במחיר "הדו" של־מה המלך 99, טלפון: 228213 בשעות 8.00 — 16.00.

דירות למכירה

● חברת "גב" בונה למכירה די־רות בכל הגדלים ובכל חלקי פתח־תקוה. בתכנון וביצוע המפעלים של "חברת גב" (הלוואות ומש־כנתאות לא צמודות). "גב" חברה לבנין, חיים עוזר 20, פתח־תקוה.

מקררים

● מקור המקררים!!! מכר, קונה, בהחלף ומתקן! הזדמנות אמקור 10 — 390 ל"י. "קרוזו־לוינסקי" לוינ־סקי 92 תל־אביב. 829554

מכוניות

● ב"פיאט" נתניה תמצא כל מכונית חדשה או משומשת, תנאים מיוחדים למושבים וקיבוצים, רח' הרצל 44, טל. 053—23453

לוח נתניה

דירות למכירה

● מודל בונה נתניה בונה למכירה דירות נהדרות עם כל השכלולים במקומות היפים בנתניה וחוף הוים. פרטים במשרד רח' הרצל 51, טלפונים — 053־23958, 053־28934

לוח חיפה

● עירית חיפה, האגף לתר־בות, הברה וספורט מרכז לתרבות צ"ש פבזנר, רח' פבזנר 54, יום שבת, 20.10.73, שעה 11.00 לפנה"צ, יעקב ביל ירצה בנושא: הגי תשרי השיבותם במסורת הלאומית.

● מרכז לתרבות ע"ש רוטשילד — האולם הקטן, מרכז הכרמל, יום שבת, 20.10.73, שעה 11.00 לפנה"צ, צוות מועקתאי תפוחה על כפרה של שלוכית הראובן — "עיר ימים רבים".

● המדור להשכלת־עם מו־דיע: הלימודים מתחדשים בכל הגורמים ביום ראשון, 21 באוק־טובר.

✶ אולפני בוקר — בימים ובש־עות הרגילות.

✶ אולפני ערב — בשעות 3.30—5.30 אחה"צ.

שידוכים

● קיבוצניק 52/170 כפונין בבו־איכה. ת.ד. 27 בית לאן.

קבלנים

● בחולון, בונה ש.ל.ב. בכל אזו־רי העיר, דירות איכות זה הולם של ש.ל.ב. חולון, רח' סוקולוב 70א' טל. 847262.

בלי נגינה

● דרושים אקורדיוניים משומשים עד 80 בסים בכל מצב. אבילאה, הנביאים 6 טלפון 663395.

● דרושים פסנתרים משומשים, אבילאה, פסנתרים, לכוריתי לוין 3, טלפון 644393.

● הקלידים בבבחר בגין הגיל בי —12 לירות. אבילאה, הנבי־אים 6.

בבית המשפט המחוזי בחיפה

תיק עזבונות 1245/73

בענין: עזבון המנוח ליהר סבר אל ז"ל שנפטר בחיפה, ביום ל' אב תשל"ג, 27.8.1973.

המבקשת: ליהר בריה.

הודעה

להווי ידוע, כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המבריז על ירושת המנוח הנ"ל, ובזה מוזמן כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון הנ"ל והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך חמישה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות לאותה הכרזה, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כשב בעניו.

י. איבמן, שופט — רשם

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונה 3869/73

בענין עזבון המנוח מקסימיליאן קליין ז"ל

והמבקשת אליאנה קליין, מרח' שאול המלך 9, קרית־אונו.

להווי ידוע כי הוגשה בקשה ליתן צו המבריז על ירושת הר־מנוח הנ"ל. הורינו מוזמן בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח הנ"ל, והרוצה ל־התנגד לכך, להגיש, תוך המישה־עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות לאותה הכרזה, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כבוש בעניו.

דוד זקן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 2875/73

בענין: הצהאה של המנוח צבי בלאס ז"ל, ה. ז. 0853601

ובענין: רחל בלאס, מרחוב אביגיל 3, רמת־גן, ע"י ב"כ עוה"ד ה. גרנט ו/או ד. מייברג מרחוב בובליפיורי 24, תל־אביב. המבקשת

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית־המשפט בקשה ליתן צו קיום צוו־את המנוח הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טו־בת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנ־גדות להכרזה, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כבוש בעניו.

דוד זקן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

קולנוע

תל־אביב

אורלי — חלף עם הרוח
אופיר — אבי הבוס
אסתר — הדרקון
אלנבי — נשיא על המגנה
בן־יהודה — בית הזכוכית
גורדון — הבלהגריני עם הגבל השחורה
גת — פיש ופיליל
דקל — מלכודת לבייבי סיטר
הוד — הבריחה
המרכז — מלכת האגרוף
זמיר — סמים ונשים
חן — הלידי שרה בלוז
ליביד — עד שהגט יפריד בינינו
מוגרבי — מה תאמר לגברת צירלמה
מתמיד — אגרוף הזעם הנג'יג
מקסים — אהבה נקמה ובכת סדיה
כינימה 1 אבו אל בנת
סינרמה — ספט באפריקה
סמודיו — בן־גוריון זוכר
עדן — היום אתמול ומחר
פאר — הזהלי
פריז — הבית ברחוב רליגנטון
צפון — זעקות ולחישות
רמת־אביב — קובלו
תכלת — שחק אותה סם
תמר — הרוצח בחמרה השחורה
תל־אביב — המזימה

יפו

נגה — אל קונדור
ציון — המשכנע הורקן

ארמון — אבו אל בנת
מגדל — אומנת ממין זכר

ירושלים

אדיסון — איש הבדל
אורגן — הרפתקה בפוסידון
אורנע — הגנב שבא לסעוד
אור־גיל — סיאר לרוזולי
הבירה — המיטה המצופפת
חן — פרכה ביירות
ירושלים — הכסם הכחול
סמדר — הטנגו האחרון בפריז
עדן — נשיא על המגנה
רון — אבו אל בנת

חיפה

אורין — בזמות הטוב
אורה — אבו אל בנת
אורלי — תמונתו של דוריאן גריי
אמפיתיאטרון — זיקי והיצאנית
ארמון — כפל עץ תלוי
חן — מדוסה באהבה
מירון — חפש את האשה
עצמון — גבר עם כבוד
פאר — זמנים מודרניים
עממי — המודיעין בפעולה
שבים — מלם היו בני

קרית־מוצקין

יובל־אור — קוראים לו שמי
זהר — פני חיל בשבילה

רמת־גן והבעתיים

אורדע — אבו אל בנת
ארמון — זמנים מודרניים
הדר — הלף עם הרוח
לילי — הרפתקה בפוסידון
רמת־גן — הגנב שבא לסעוד
אואזיס — שבעת המופלאים
סמודיו — סמר: איש רשום במר
פתוה: מלכודת לבייבי סיטר
שרון — אבו אל בנת
רמה — קרא לו השד השחור

כפר־סבא

הן — הארסיסטים בהופעה

פתח־תקוה

הדר — גבר עם כבוד
היכל — חזק יותר הברים
אורגן — 36 שעות
שלום — המשכנע ביה ההרס

הוך — השם

האופרה הישראלית

בנהלת מייסדת אדים הדפילים
עונת 1973—1974

ההפלהה האמנותית של הקונה

ת"א: 20.10 שעה 6.00
מלכת שבא
אופרה רומנטית
מאת קארל גולדמרק

ת"א: 29.10, 31.10
פלדרמאוז
אופרטה מאת שטראוס

חיפה: 25.10 שעה 2.30
הנזל וגרטל

ירושלים: 23.10 שעה 2.30
לה טרוויאטה

טל' 57227
כרטיסים: אלנבי 1

רופאים יהודים ידועים מחו"ל באו לעזרת פצועי צה"ל

מאת עמיחי ישראלי, כתב צבאי

ד"ר סמואל הירש, בן 41, מפיטסבורג שבפנסילבניה, הנחשב לאחד המומחים הטובים בארצות־הברית לניתוחי כלי־דם, בא לארץ עם פרוץ המלחמה כדי לטפל בפצועי צה"ל.

בשבוע הראשון של הקרבות עבד ד"ר הירש בבית־החולים 20 שעות ביממה, רוב הזמן בחדר הניתוח. בשבוע השני של המלחמה השתפר המצב והוא עובד רק 18 שעות ביממה.

ביום השלישי לקרבות עלה ד"ר הירש להסיע בקום במטוס לישראל ולאחר ארבע שעות טיסה החל לנתח פצועי צה"ל. "לא יכולתי להישאר שם ולקרוא עתונים. לכן באתי. אני [illegible]", אמר.

יום אחריו הגיעה אשתו לארץ, שאינה יהודיה, והיא אחות מדריכה במקצועה. גם היא הו־עסקה מיד בצוות חדר הניתוח.

על פצועי צה"ל שבטיפולו אומר ד"ר הירש: "הם מתנהגים בגבורה יוצאת מן הכלל. אינם בוכים, מעריכים את הטיפול הניתן להם, רוצים להבריא מהר ככל האפשר. ובכך עוזרים לנו לעזור להם. הם באמת אמיצים. איני יודע אם הייתי כה אמיץ בקרבם".

ד"ר האוארד רוזן, מנהל [illegible], בא אף הוא לארץ בתחילת המלחמה ומאז נמצא רוב הזמן בחדר הניתוח בבית־החולים ב[illegible] צבא. עמו באה אשתו המטפלת [illegible].

ד"ר האוולד ברגר, בן 38, מ[illegible] שבפלורידה, עלה לארץ לפני שנה וגר עם משפחתו בצפת מאז אפריל. אך עדיין מחזיק ב־דרכון אמריקאי. לפני ראש השנה נסע לארצות־הברית לבקר את אחיו החולה שמת לפני יום הכי־פורים. ביום הכיפורים היה בבית־הכנסת. כאשר שמע מפי מתפללים שהאזינו לרדיו כי פרצה המלחמה, הלך לביתו, ארז מזוודה וכלי־ניתוח וכעבור חמש שעות עלה על המטוס הראשון מבואי לישר־אל. כלהי? יצא מיד לבית־החולים בצפת שבו הוא משמש רופא עי־ניים זה [illegible] לעבודתו בחדר־הניתוח.

רופאים מתנדבים מסייעים לרו־פאים בבתי חולים של קופ"ח הכ־ללית. בבית־החולים "סורוקה" ב־באר־שבע נמצאים במנוחה רופאים תיירים שהתנדבו לעבודה. בבית־החולים "בילינסון" נמצא רופא בריטי [illegible], מנתח זהה שהתנדב לעבודה עם כירורג אמ־ריקאי שישהה בביקור בארץ. אך קריאת הטלפון המרגשת ביותר השבוע היתה זו של מנהל בית־חולים צרפתי בעיר ניס בדרום צרפת. האיש טלפן לבכיר קופ"ח והודיע: "אנחנו אתכם. צוות של כמאה רופאים שלנו ערוך ורוצה לבוא לישראל לטפל בפצועים".

עזרת מתנדבים בבתי־החולים

מספר עתונאים זרים ביקרו ב־ימים אלה בבתי־חולים אזרחיים, שבהם מאושפזים חיילים פצועים אשר הועברו מבתי־החולים־שדה שבפיקוח חיל הרפואה. בתי־החולים אזרחיים אלה הם בפיקוח ממשלתי או בפיקוח רשויות בריאות אח־רות.

אחת הסיבות העיקריות להצ־לחה של פול הרפואי בפצועים ב־להצלת חיי רבים, אמר מנכ"ל משרד הבריאות פרופ' פרה, הוא הטיפול המהיר, היעיל והמסור של צוותי חיל הרפואה בשדה, המ־גיעים לכל פצוע מיד עם היפגעו ומגישים לו את כל העזרה הדרו־שה, תוך כדי פינוי המהיר ב־יבשה ובאוויר בשדה המערכה.

עבודתו של המערך הרפואי ה־כללי נעזרת רבות על־ידי אלפי מתנדבים אשר הגיעו ביוזמת עצ־מם לבתי־החולים והגישו עזרה חיונית בתחומים רבים, מן התחום הרפואי הספציפי ועד עבודות עזר פשוטות. [illegible] של מתנדבים ונעשו הכנות להוסף את דמם המתנדבים לעבו־דות אחרות לפי המקובת ה־צרכים. כיון שעד כה מספיקים הצ־וותים, [illegible] משרד הבריאות את שמות הרו־פאים המתנדבים כדי שאפשר יה־יה לזמנם בעת הצורך.

מלאי מספיק לחדשיים

בבתי־החולים של קופת חולים הכללית, ובמחסני מחלקת האספ־קה, יש הבנה, דם, תרופות וציוד לתקופה של חודשים בצורך. בלאי גדול יותר הוא של מתנדבים המתייצבים לעבודה בבתי־החולים אלה. בבית־החולים "בילינסון" נתלה שלט על השער: "אין צורך במתנדבים". בבית־החולים "[illegible]" היתה ההגשמה של יותר מ־600 מתנדבים כדי יום. בבית־החולים "[illegible]" התחילו לבוא הפסיקה בתאימה למתנדבים. הנהלת בית־החולים ערכה בעבורם קורסים מיוחדים של עזרה ראשונה, מלוו־ים בסרטים ולקונסטרים. "אם הם רוצים לעזור — שילמדו לפחות איך לגשת לפצועים", אמר רופא בכיר.

עובדים במשמרות

האחיות והרופאים בבתי־החולים של קופ"ח הכללית עובדים במשמ־רות של 12 שעות כל אחת. עובדות רבות אינן רוצות כלל ל־לכת הביתה אחרי המשמרת. אבל הן חייבות לעשות כך בגלל ילד־יהן שנותרו בבית. בבי"ח "[illegible]" בפתח־תקוה ובבית־החולים "מאיר" בכפר־סבא נפתחו משמרות לילדים לתקופת המלחמה, וכך יכו־לים הילדים להיות קרובים לאמו־תיהם.

צוות העזרה [illegible]

אף־על־פי שמרפאות בתי־החו־לים של קופ"ח אינן חסות בבי־קור אורחים כבכם, ואף־על־פי שאין ביקורים רב לאישפוז, הקימה קופ"ח צוותות של רופאים ואחי־יות המבקרים אצל כל אדם שבא למרפאה קופ"ח או עבריס ל־התאפסה. צוותות אלה פועלים ב־באר־שבע, באופקים ובדימונה. כן פועלת בבית־החולים ע"ש סורוקה בבאר־שבע מרפאה מיוחדת לאז־רחים הפתוחה 24 שעות ביממה. מרכז קופ"ח מודיע, כי בבית־החולים "מאיר" בכפר־סבא פו־עלות מרפאות החוץ: עיניים, א.א.ג., ריאות, לב, ונפרולוגיה. הפניה למרפאות אלה באמצעות הרופאים המטפלים, כמקובל.

אמנים משעשעים פצועים

סופר "דבר" בחיפה מוסיף: לילה על ההרגשה [illegible] על חיילי צה"ל הפצועים המ־אושפזים בבית־החולים רמב"ם ב־חיפה. [illegible], בהם [illegible], המחקן יעקב רוגאי, [illegible] ועוד, עברו ממיטה למיטה. [illegible] הפצועים שעולים עד מהרה בקס־מי הקריאה, [illegible]. היה זה מחזה מרגש לראות את הפצועים, בהם אשר רק פיהם ועיניהם חופ־שיים מהתחבושות, שרים יחד עם האמנים.

בימים אלה נפתחו בבית־החולים [illegible] מיוחדים על־ידי מפקדת הג"א להקל על ביקוריהן של משפחות הפצועים. יוצאי בולגריה בחיפה פתחו בשביל משפחות ה־פצועים מזנון בתחומי בית־החו־לים.

לבית־החולים נתרמו [illegible] בירושלים, כורסאות [illegible]. [illegible] בדרך האוויר.

מוסדות החקלאות ערוכים לשעת חירום

בהדרך התקופות לצרכן הא־[illegible] במהדורה ה־[illegible] — [illegible] כי מ־[illegible] ב־3.50 ל"י [illegible] 2.50 ל"י [illegible] בכל מקום שתידרש.

מרכז החקלאות בשיתוף עם "התנובה" ארגן בתוך עודפי הפרי פנה [illegible] בכמויות גדולות לבתי [illegible] יכלה בפיתוח [illegible] במחיר של 3 ל"י [illegible] [illegible] בחודש [illegible] המקובל היה, [illegible] כדי לעודד את צריכתם.

מרכז החקלאות בא בדברים עם עיריית תל־אביב על מנת לארגן קבלת כמות עופות גדולה יותר במטבחות הציבוריות ולספק בבי־רור הסכויר? כל כמות עופות שהו־דרו על־ידי האוכלוסיה לצריכה הרגילה, בביחוד לימי חג ושבת. [illegible] אינו מספקת הצר־פות לצרים, אלא הזכנם והכנתם לצרכן.

תכנית משק לשעת חירום

בכנס התכנית הארצי של הר־כזת התכנית לחקלאות־בלי"ח, נסר בבכ"ל המשרד ברום, על ההיערכות ארגונית למצרך הכנה כליה לשעת חירום. כן הוצאו הנחיות כלליות לתכנן כליה לת־קופה הקרובה.

הדרים

יעשה הכל להפעלת בתי־האריזה על־ידי צוותים מקצועיים מתא־ב בם בן ההדרים לפתרון יעיל של בעיית ההובלה מהפרדסים לבתי־האריזה, ומהם לנבלים, גם בעזרת רכבות השוברות ליד בתי־האריזות. יש לזכור, כי בעתיד הקרוב ע־בוד בפני כמות הולכת וגדלה של פרי לייצוא ויהיה צורך ל־התגבר על הבאתו לנמלי הייצוא.

הייצוא החקלאי

נמסר על הגזה חיובית בפעי־לות החקלאות באזורי הארץ ה־שונים. המשקים קולטים מתנדבים, המסייעים רבות בענפים החיוניים. נשלחו למשקים הוראות מקצוע־יות לשעת חירום בענפים השו־נים. הוקרי הפקולטה לחקלאות העמידו עצמם לרשות משרד ה־חקלאות והם יופעלו בהתאם לצר־כים.

עזרה במימון

בנק ישראל, בשיתוף עם הבנ־קים העוסקים בחקלאות, העמיד סכומי כסף לעזרת המשקים, כדי לאפשר להם פעולה סדירה בימים אלה של קניית אספקה ויתר ה־צרכים.

ייצוא

23 טונות תוצרת חקלאית יוצ־או אתמול בדרך האוויר. ייצוא התוצרת החקלאית בא על סידו־רו. חברת "אגרקסקו" שבדת בי־קור הדוק עם "אל־על", כדי ל־יצור כל כמות בנסברת.

האופרה הישראלית

הודעה

האופרה הישראלית תציג במוצ"ש 20.10.73 בבית־האופרה בתל־אביב בשעה 8 בערב את הצגת האופרה "בלבת שבא".

רוכשי הכרטיסים לאופרה הישרא־לית שנבצר מהם לבקר בהצגות בחברה שעבר זכאים לבקר בהצ־גה זו.

האופרה הישראלית

מפקיעי שערים וסרבני מכירה יובאו לדין

מאת ישעיהו [illegible], סופר "דבר" בצפת

סא"ל (מיל.) אותמר בן־ברק, איש הניתת, מרכז צב־אי של ועדת מל"ח במחוז הצפון, אמר לי, כי הגיעו תלונות על הפקעת מחירים במסעדות ובמכולות, הע־בריינים יובאו למשפט ו־יוענשו בכל חומרת הדין.

חיילים התלוננו שבקיוסק בר־ראש־פינה גבו מחייל סכום של 2.5 ל"י תמורת סנדוויץ'. במסעדה אחת בצפת גבו 6 ל"י תמורת מנת חומוס. במסעדה אחרת בצפת 7.5 ל"י תמורת מרק עוף [illegible] כוס אחד ובמגדניה בצפת גבו מחייל 2.40 ל"י בעד עוגה ומשקה קל.

כדי למנוע תופעות מבוזות כב־דורות אלה, שהן יוצאות־דופן על רקע ההתנדבות הכללית של התו־שבים באזור, אורגן קורס לפקחים ועם סיומו יוסמכו הפקחים מטעם משרד המסחר והתעשיה להגיש תלונות ליועץ המשפטי. כן יהיו מוסמכים לדרוש הצגת מחירונים של מצרכים המובאים במחסנים ובחנויות מכולת, ויוכלו לדרוש בדיקת מלאי על הסיטונאי במקו־רות [illegible] החשש להעלמת סחורות וסירוב למכירתם.

סא"ל בן־ברק ציין יחד עם זאת, כי בתחום כירון לא היתה בהלת קניה, וגם לא הגיעו תלונות על הפקעת מחירים והעלמת מצרכים בסיסיים. בתחילה היו קשיים ב־ארגון העברת מצרכים ממחסנים מרכזיים וקבלניים. אולם יחד יד־ביים התגברו הרשויות המקומיות על בעיה זו.

בעיירות־הפיתוח [illegible], חצור, קריית־שמונה וצפת, סיפקו סניפי "תנובה" [illegible] עופות גדולים ב־מחיר 3 ל"י הבית, מעודפי הצ־פות במשך 3 ימים רצופים.

ביקוש ניכר לדולרים על־ידי ערביי השטחים

מאת כתבנו הכלכלי של "דבר"

בימים האחרונים היה בי־קוש ניכר בבורסה השחורה בתל־אביב לדולרים ולמר־קים גרמניים. מאות אלפי דולרים ומרקים נרכשו ברי־בם על־ידי ערביים מהשט־חים שביקשו להיפטר מלי־רות ישראליות.

כתוצאה מהביקוש המוגבר עלה מחיר הדולר ברחוב לילינבלום עד לכ־5 ל"י לדולר, ואילו מחיר ה־מרק הגרמני עלה לכ־2.03—2 ל"י.

הביקוש לדולרים מצד ערביי השטחים החל בסוף השבוע שעבר. בצד שהביקוש מצד ישראלים הוא חלש ואינו עולה על המקובל ב־חודש אוקטובר בכל שנה. הדו־לרים נרכשים בעיקר על־ידי סו־חרים מהעיר העתיקה של ירוש־לים המוכרים אותם בשטחים. הפ־עילות של סוחרים ברחוב לילינ־בלום, שהיו מחוסרי פרנסה בימים הראשונים למלחמה, מתרכזת עתה בבילוי הביקוש של הסוחרים מהש־טחים.

פרטים על סיום שירות קוי "דן" בשעות הערב

קווי "דן" הנמצאים בפעולה מת־חילים את שירותם בשעות הבוקר [illegible]. אלים עצרו סידור ב־ערב צוע — מודיעה הנהלת "דן". להלן פירוט הקווים ושעות סיומם:

בשעה 6 בערב מסיימים הקווים 1, 10, 19, 30, 34, 44, 53, 56, 57, 65, והקוים הפנימיים בפתח־תקווה.

בשעה 8 בערב מסיימים הקווים 4 (עד לתחנה המרכזית), 11, 16, 17, 22, 23, 25, 26, 27, 31 (עד לתחנה המרכזית), 41, 42, 46, 54, 60, 64, 66.

בשעה 10 בערב מסיימים הקוים 5, 18, 35, 36/7, 51, 61, 63, 67, 68.

הקוים 10 ו־19 בוטלו בהיום

סדרי אספקת גז לבישול לבתים פרטיים

בישיבת מינהל החירום של־יד עיריית תל־אביב־יפו שנ־ערכה ביום ד' בבוקר, בפ־ני ראש העירייה י. רבינו־ביץ ויושב ראש מטה החירום, י. [illegible] על פגישה שנער־כה עם נציגי ועדת [illegible] העדיפות בדבר אספקת ב־לוני גז לצרכי בישול, הי־נם וכו' לבתים פרטיים.

נמסר, כי חברות הגז מזמינות את הצרכנים להרכיזן לקבלת בלוני הגז. החברות מספקות גם הדרכה לצרכנים בכל הנוגע ל־[illegible] הבלונים.

עם זאת כמה הבעיות המיוח־דות של [illegible] כי טיפול בהספקת הובלת בלוני גז לדירות הצרכנים. אולם יתכן ש־בין ההזמנה הטלפונית לבין ה־אספקה לבית יעבור יותר זמן מ־אשר בימים כתיקונם.

באשר לבתים רב־קומות, ש־בהם קיימת אספקת גז מרכזית, נמסר, כי לא חל כל שינוי וכי הקשר בין הצרכן לבין ספק הגז נשאר כפי שהיה.

כן נמסר בישיבת מינהלת ה־חירום שראש העיריה טיפל בבעי־ית המחסור בגפרורים בצוד ההוב־לה אספקה ע"י מפעל [illegible] בקריית תל־אביב, שקיבל על עצמו להפנות חלק ניכר מתוצרתו לתל־אביב. הגפרורים יסופקו בדרכי השיווק המקובלות.

באשר לאספקת [illegible], נמסר בישיבה, כי שוחררו מספר של [illegible]. הם ממשיכים בתפקידם ה־אזרחי.

המוסד לבטיחות ולגיהות

ליד משרד העבודה

מפעלים הקולטים עובדים חדשים וזקוקים ליעוץ והדרכה בעניני בטיחות בעבודה יכולים לפנות לסניפי המוסד

ירושלים, רח' חובבי ציון 27 טל. 67466–02

באר־שבע, בית רסקו, טל. 6399–057

חיפה, דרך העצמאות 60, טל. 644482–04

תל־אביב הסניף, רח' נחמני 57, טל. 621420–03

תל־אביב המרכז, רח' מאז"ה 22, טל. 624494–03

התתנועת להדרכת הילד והמשפחה ע"י סמינר הקיבוצים באורנים ובתל־אביב

מודיעות לקיבוצים העומדים אתם בקשר

שאפשר לפנות אליהם בכל הקשור לפניות ויעוץ כל ימות השבוע החל משעה 8.00 עד 13.00.

אפשר להאם פגישות או ביקורים בטלפונים:

לפנה"צ: תל־אביב 418074—03
אורנים 418074—03

אחה"צ: תל־אביב
417474—03, 771456—03, 771977—03
אורנים 931144—04
931642—04, 931181—04

ועדת הבריאות הבין קיבוצית מוסרת לידיעת ועדות בריאות התברואנים בקיבוצים ובמועצות האזוריות:

מידע בבעיות דחופות של רפואה מונעת ותברואה לשעת חירום אפשר לקבל אצל יוסף כהן, קיבוץ כפר מסריק.

04—910024—5
04—910546
04—911781
04—911105

אל תלמידי סמינר הקיבוצים באורנים

שעדיין לא מגוייסים לעבודה

עליכם להגיע לאורנים ללימודים

ביום שני, 22.10.73, בשעה 8.00 בבוקר.

הנהלת הסמינר

חברת החשמל לישראל בע"מ

אגף האספקה והאחסנה

מכרזים

החברה מזמינה בזה הצעות לייצור / אספקה / כמפורט להלן:

מס' המכרז	הנושא	המועד האחרון להגשת ההצעה	התשלום תמורת המכרז
9443	ארגזי הסתעפות והלוקה לכבלים	1.11.73	10 ל"י
9444	הבקים טבלאות ואלקטרודות	25.10.73	5 ל"י
9447	כבל טלפון פלסטי G.Y.Y.	25.10.73	ללא תשלום
9454	נחושת שזורה 10 ממ"ר	25.10.73	ללא תשלום
9455	נחושת שזורה 240 ממ"ר	25.10.73	ללא תשלום
9456	תיל ברזל 16 ו־50 ממ"ר	1.11.73	ללא תשלום
9458	תיל נחושת עם כסוי P.V.C וכבל N.Y.B.Y.	25.10.73	ללא תשלום
9459	כבל N.Y.Y.	1.11.73	ללא תשלום
9460	כבל נושא עצמו ותה קרקעי	1.11.73	ללא תשלום

לקבלת טופסי מכרזים ופרטים נוספים יש לפנות החל מהיום בשעות 09.00 — 13.00 למחזר הרכש חיפה המשרד הראשי, ליד תחנת הכח החדשה או למחזר הרכש דרום תל־אביב, רח' החשמל 7.

על ההצעה למכרזים הנ"ל להגיע עד למועדים המצויינים לעיל למשרדנו הראשי בחיפה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בולים חדשים

* יובל הטכניון
* 30 שנה להצלת היהודים בדנמרק
* מנוף הארץ (סידרה ב' ון המבין)

יום ההופעה

כ"ז בתשרי תשל"ד

23. 10. 73

השירות הבולאי

ירושלים • תל־אביב—יפו • חיפה • טבריה • נהריה • קרית שמונה • עפולה • נתניה • רחובות • נ.ת. לוד • אשקלון • באר שבע • אילת • ובבתי דואר.

לחיילי אור עקיבא

נא להתקשר הביתה למספר טלפון 24 שעות:

063-88521

063-88722

(ביתו של החו' הרשקו מאיר).

אנחנו נמסור את ההודעה מיד הביתה.

מועצת פועלי אור עקיבא

מסיבת הכלולות של

אילת וולך ועמר שביט

נדחית

החופה תתקיים במועדה במסגרת מצומצמת

המשפחה וקבוץ גבת

האגודה למען החייל בישראל

ביד פתוחה ללוחם מבצע התרמה מיוחד

בנינו, בשדות הקרב, לוחמים בגבורה עילאית, בהקרבה שאין דומה לה, להבטחת שלומה של ישראל.

בשעות אלה, בהן הם נותנים למעננו הכל, נעשה אנחנו, העם שבעורף, הכל למענם.

העם שבעורף יגלה היום לבניו שבחזית את אהבתו הגדולה לא רק בהזדהות נפשית אלא גם במעשים.

חיילינו זקוקים לכמות עצומה של אביזרי בידור ורווחה.

לכן מכריזים אנו על מבצע מיוחד של התרמה למען רכישתם של אביזרים אלה אשר יסופקו לחיילים הרבים הנמצאים בקו החזית ולחיילים המאושפזים בבתי החולים.

יתן כל אזרח למען חייליו בלב חם וביד פתוחה.

את התרומות יש להכניס לכל סניפי האגודה למען החייל בארץ או להשבונות הבאים:

מרחב תיכון

תל־אביב:	בנק אוצר החייל בע"מ	ח' 20250
	בנק הדואר	ח' 4־41454־4
	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 817־6380/59
	בנק הפועלים בע"מ	ח' 772־15333
	בנק דיסקונט בע"מ	ח' 65455
גבעתיים:	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 40187
בני־ברק:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 219404
	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 4963־85
הרצליה:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 24193
כפר־סבא:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 182254
רחובות:	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 18577/52
רעננה:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 25020
קרית טבעון:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 9732

מרחב צפון

חיפה:	בנק לאומי לישראל בע"מ סניף הדר הכרמל	ח' 81314/87

מרחב מרכז

ירושלים:	בנק הלוואה וחסכון בע"מ	ח' 365

מרחב דרום

באר־שבע:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 44248
קרית־מלאכי:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 13669
יבנה:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 44071
אשקלון:	בנק קופת עם בע"מ	ח' 398־08
אילת:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 19212
אשדוד:	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 33596־45
גדרה:	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 41115־52
דימונה:	בנק לאומי לישראל בע"מ	ח' 344487
ערד:	בנק הפועלים בע"מ	ח' 10383
סניף דרום:	בנק הפועלים בע"מ בקרית־מלאכי	ח' 65286

לחיילי גבת

ברכת שלום

אנא התקשרו עם הבית 24 שעות ביממה:

065—66354
065—66352
065—66105
065—66333

במשך היום, נוסף:

065—66353
065—66355

משק גבת

בצער וביגון הננו מודיעים על מותה של

חנה קרצובניק

הישרה והטובה באדם

הלויה תתקיים היום, יום ששי כ"ג תשרי תשל"ד 19.10.73 בשעה 2.00 אחה"צ מבית העם לבית העלמין בכפר חיים

המתאבלים:
בעלה, בנותיה, חתניה, נכדותיה ונכדיה, אחיותיה ואחיה

נא להמנע מביקורי תנחומים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו

חנה קרצובניק

תנחומים למשפחה האבלה

חברי מושב כפר חיים

יום השנה לפטירת

יהודית לוריא־גינצבורג

העליה לקבר היום, יום ו', בשעה 11.00.

מתכנסים ליד הכניסה לבית הקברות בגבעת שאול.

המשפחה

אנו מודיעים בצער על מות סבא

ישראל דוד ליטבק

נפטר ביום ד', כ"א תשרי תשל"ד 17.10.73

הלויה תתקיים היום, יום ו' 19.10.73 בשעה 1.00 בצהרים בקיבוץ גבת

המשפחה ובית גבת